

התאחדותנו

זיצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ' כסלו תשע"א

וישב

שנה י"ד גליון תרפ"ז

תוכן הענינים

לקח טוב..... עמוד ג'
שבת בשבתו..... עמוד ה'
דבש תמרים..... עמוד ז'
בשפתי צדיקים..... עמוד ט'
פרפראות לחכמה..... עמוד י"א
ודרשת, וחקרת..... עמוד י"ב
חוקים להורות..... עמוד י"ד
הילולא דצדיקא..... עמוד ט"ז
כ"א כסלו..... עמוד י"ח
ומציל ומושיע..... עמוד כ"א
דבר בעתו..... עמוד כ"ט
משולחן מלכים..... עמוד ל'
דברות קודש..... עמוד מ'

לרגל יום שחרור והצלת רביה"ק זי"ע

לשמחה מה זו עושה

טיפות זיעה נטפו מעל פניו המיוגעות של הכפרי העני כשהניף בידו הגרון לחטוב עצים עם שארית כוחותיו, וככה ניהל חייו מדי יום ביומו, וכלכל את ביתו מלחמו הדל.

ביום בהיר אחד האיר לו ה' את מזלו, ובין העצים מצא אוצר גדול של מרגליות ומטמוניות, ומאותו רגע נתעשר אותו כפרי בעושר גדול למעלה מן המשווער.

הכפרי שהי' נכוב דעה וחסר תבונה שכר לו אנשים חכמים ונכונים שילמדו אותו דרכי המסחר, וכן השקיע לשכור לו איש ת"ח שיורהו דרכי התורה, וככה גדל במסחר, וכן בשעת הפנאי עסק בתורה, וצבר לו ידיעות רבות בהלכה ובש"ס ובפוסקים, וכך זכה לתורה וגדולה במקום אחת.

ויחי מדי שנה בשנה כשהגיע אותו היום שמצא את האוצר המנוצר בהיסח הדעת, עשה משתה לכל ידידיו ורעיו להודות ולהלל להשי"ת על אשר זיכהו בעשירות מופלגת.

לימים נהפך עליו הגלגל ואבד את כספו, וכל רכושו הלך לטמיון, אמנם כשהגיע היום שבו מצא את המציאה, קרא לאוהביו לעשות משתה, ולתדהמתם הראה להם פנים שמחות, וכששאלו אותו לשמחה מה זו עושה הרי רכושו כבר נאבד מן העולם, ענה להם שאע"פ שכספו הלך לטמיון, אמנם שמח לבי ויגל כבודי שדרכי התורה שרכשתי לעצמי בעושרי זה נשאר אתי לנצח וזאת נחמתי בעיני.

מה מאוד יונעם משל זו להיום הגדול המתקרב ובא והוא יום כ"א כסלו שבו ניצל מרן רבינו הקדוש והטהור זיעועיכ"א מגיא צלמות ונשאר לפליטה.

ברם ישאל השואל ולשמחה מה זו עושה, הלא מרן רביה"ק איננו כי לקח אותו האלוקים הוא הלך למנוחות ואותנו עזב לאנחות, וא"כ הרי נחשבנו כאותו כפרי ששמח ביום שמצא כספו שכבר שקעה מזמן במצולות.

ועל זאת שוברו בצידו, אע"פ שלא זכינו שיתמלא תקוותינו אשר אמרנו בצילו נחיה, והוא יוליכנו לקראת גואלינו, אעפ"כ שמחתנו ביום זה שנשאר לנו דרכו ושיטתו הבהירה והברורה, אשר סלל לנו לדעת את הדרך אשר ילכו והמעשים אשר יעשו בל צעד ושעל, הן בעניני תורה ועבודת ה', הן בעניני השקפה המהורה, הנמשכת בהדרגת כ"ק מרן רבינו עט"ר שליט"א בעוז ותעצומות.

הבוכ"ע יעזור שנזכה לילך בדרכיו ובשיטתו המהורה, ובזכות זה נזכה לכל מיני ישועות, עדי נושע בגאות עולמים, וכ"ק מרן רבינו שליט"א מתוך בריות גופא ונהורא מעליא יוליכנו לקראת משיח צדקינו הולך תמים, בב"א.

זמנים	הרה"צ	מוצ"ש	יסודי התורה מס' פסחים
ברוקלין	4:16	5:43	יום א' דף ב.
קרית יואל	4:15	5:42	יום ב' דף ב.
מאנסי	4:15	5:42	יום ג' דף ג.
לעקוואד	4:19	5:46	יום ד' דף ג.
מאנטרעאל	4:00	5:27	יום ה' דף ד.
מעלבוידן	8:03	9:35	עש"ק חוה
בוענאס איירעס	7:32	9:02	שב"ק חוה
לאנדאן	3:44	5:10	להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב, הנחת שם, לעילוי נשמות, אפשר לפנות: להר"ר מענדל פריעדמאן הי"ד
מאנטשעסטער	3:43	5:10	
אנטוורפן	4:24	5:54	
ווינ	3:51	5:18	
בני ברק	4:15	5:49	
ירושלים	4:00	5:53	

די פארויבערסטע סגולה פאר

כל מיני ישועות

זו סגולה
אישית ויחידית
רבי מאיר
בעל הנס
פושקע
רישומי

1-888
REB-MEIR
732-6347

בעזה"ש"ת

מוסדות
קריית
בית

הזמנה מילתא היא

שמחים אנו להזמין בקריאה של חיבה
את כל אנשי שלומינו החשובים ה' עליהם יחיו

לסעודת היראה

וסעודת מלוה דמלכא רבתי

לרגל יום כ"א כסלו

יום שחרור והצלת רבינו הקדוש והטהור רשכבה"ג זיעועבי"א

שתיערך אי"ה ברוב פאר והדר

במוצאי שב"ק הבעל"ט

בבית מדרשינו הגדול בשיכון

וכן ביום השב"ק תתקיים אי"ה בבתי מדרשינו

קידושא רבא אחרי התפילה

בשירות ותשבחות להשי"ת כי לא תמנו חסדיו ולא כלו רחמיו נשתף
כולנו כאיש אחד בלב אחד בכינוס חשוב זה כיטס של צדיקים חסידים
ואנשי מעשה אשר בו נתחזק ונתדבק בדרכי רביה"ק זי"ע אשר סלל לנו
את דרך ישראל סבא וזכותו הגדול יעמוד לנו ולכל ישראל ונזכה כולנו
יחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בראשינו לקבל פני משיח צדקינו בב"א.

המצפים לבואכם לשלום

הנהלת המוסדות

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

על הדרך, ששומר את העינים אף על הדרך לבלתי יפגום בהם, כי אז עלול הוא להפגיםם כידוע.

(הרה"ק מהר"ם מפרשיסחא זצוק"ל)

☆

וירא אדונינו כי ה' אתו, ברש"י ז"ל שהיה שם שמים שגור בפיו, דאמרו ז"ל אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע, אולם מי שיש לו עסק עם רשע ומוכרח לדבר עמו, מה יעשה, התקנה שיחשוב בדברו עמו שיעזור השי"ת שינצל מכל רע, וזהו הפי' שראה שם שמים שגור על פיו שהתפלל תמיד על כן שינצל.

(הרה"ק מהר"ם מפרשיסחא זצוק"ל)

☆

ויהי כהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו וברש"י נראית לו דמות דיוקנו של אביו, דאיתא במד' גם ברש"י ויהי יוסף יפה תואר, כיון שראה עצמו מושל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו וכו', דיוסף ביקש לו דרך חדשה בעבודת ה', שאפשר להתהדר ולהתפלות ועכ"ז לעבוד את השי"ת, ועי"ז הראו לו דמות דיוקנו של אביו, היינו שהראו לו איך נראו פאותיו של יעקב אביו ואם לא יבקש לעצמו דרכים חדשים לא יבוא לידי נסיונות כאלו וד"ל.

(הרה"ק ר' אלימלך מגרודניץ זצוק"ל)

☆

איננו גדול בבית הזה ממני וכו', שלפעמים צריך האדם למדת הגאון, והיינו כשאדם מגיע לעבודת ה' ויצרו מסיתו מה לך ולעבודת ה', צריך להתחזק ולקיים ויגבה לבו בדרכי ה', כי אין כמוהו ראוי לעבודת ה', וזהו שאמר יוסף בעת הנסיון, אינני גדול בבית הזה ממני, עם איז נישטא קיים גרעסערער פון מיר, במילא ווי פאסט מיר צו טאקן אזא נארישקייט.

(הרה"ק מקוברין זצוק"ל)

☆

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, לכאורה למה לי וישכחהו כיון דלא זכר פשיטא דשכח, אך הפירוש הוא, שגם יוסף שכח כל הדבר הזה לגמרי ושם מבטחו רק בהשם יתברך. (אילנא דחיי)

הסכימו על המכירתו, ע"כ ראו אז הדבר לנכון.

(הרה"ק מהר"ד מבעלזא זצוק"ל)

☆

וימשכו ויעלו את יוסף, לפי משפט הלשון הול"ל וימשכו את יוסף ויעלוהו, והנראה להודיע צדקת יוסף דבא להורות כי בעת העלותו עדיין הוא יוסף הצדיק כבתחילה שלא הרחרח אחר מידותיו ית' ולא הרחרח אחר אביו שגילגלו לדי סיבה זו וחשבו לזכות כי מגלגלין זכות ע"י זכאי.

(אגרא דכלה)

☆

הילד איננו ואני אנה אני בא, פי' הילד אינני ימי הילדות כבר עברו ואיננו, ואני אנה אני בא.

(מקנים את בונן)

לעשות המצות בלתי לה' לבדו - בלי פניות

במדרש תנחומא אילו היה ראובן יודע שהתורה תכתוב עליו וישמע ראובן ויצילו מידם על כתיפו היה מוליכו לאביו, הענק כשהאדם עושה מצוה צריך להעשותה בלתי לה' לבדו בלי שום פניה ח"ו, והיה ירא ראובן כיוון שנתרחק מאביו בשביל מעשה שהיה, אם ישיב את יוסף לאביו יתקרב אליו בשביל זה לב אביו והיה מתירא שתערב בזאת המצוה של הצלת יוסף פניות שלא יעשה המצוה בשלימות, אך אם היה יודע שהתורה תכתוב עליו וישמע ראובן ויצילו מידם, שכונתו היתה רק להצילו מידם, היה מזדרז יותר להצילו ועל כתיפו היה מוליכו לאביו.

(דברי יחזקאל)

☆

ויאמר כי ארד על בני אבל שאולה, הנה יעקב אביו ע"ה לא היתה צעקתו כ"כ גדולה על העדר בנו יקירו וחביבו, כמו אשר צעק על ההיזק שגיע אליו מזה שנשלל ממנו השמחה, ותבא תמורתה הצער והיגון והעצבות והאבילות, אשר גדל היזקם ידוע ומפורסם, וזהו מה שאמר כי ארד אל בני "אבל" שאולה.

☆

ותסר בגדי אלמנותה וכו', תמר היא התורה ובתחילה ילמד אדם שלא לשמה ומתוך כך בא לשמה, והוא שמרמו ותסר בגדי אלמנותה, היינו מה שלמד תחילה שלא לשמה והיה בחי' אלמנה, ותשב בפתח עינים, היינו כשלומד אח"כ לשמה ונפתח עיניו באור תורה. (דגל מחנה אפרים)

☆

איה הקדשה הוא בעינים על הדרך, פי' איך מגיעים לבחינת קדוש, הוא בעינים

והוא נער את בני בלחה, פי' שראה בכל עת שיהיה כנער בלי הטא, ופרש"י שהיה מתקן בשערו פי' שהיה עוסק תמיד לתקן האברים המכוסים בשער ודם העינים האזנים הפה הלב וברית המעורר והמות, כי כל אלו צריכים קדושה ושמירה יתירה, לכך הטומאה הרומזת בשערות מתגברות עליהם ויוסף תיקנם כידוע שהיה נוסר הברית.

☆

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם, וברש"י נקד על עת שלא הלכו אלא לרעות את עצמן, י"ל לרעות מלשון רעה, הענין הוא, דבאמת לא הרעו ליוסף כלום, אדרבה כמו שנאמר אלקים חשבה לטובה,

ולא הרעו אלא לעצמן, וזהו הפי' שלא הלכו אלא לרעות את עצמן, וכן הוא לעולם כל מה שאדם עושה לחבירו אין עושה אלא לעצמו אם טוב אם ביט, וכן כאן זהו שנקד על את להורות כנ"ל, והבן. (דברי ישראל)

☆

את אחי אנכי מבקש וכו', יש לרמוז כשבא

לבקש אתו ית"ש בתפילה ואומר לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל, עי"ז תפילתו נשמעת, הגם שאינו צדיק כ"כ לילך בדרך התורה תמיד, נחשב לו כאילו קיים, וזהו שנאמר את אחי, כשאני מדבק את עצמי עם אחיו בני ישראל, אז עי"ז אנכי מבקש, יכול אני להתפלל ויקובל תפילתו, הגם שאין אני הולך ח"ו בדת התורה כראוי, וזהו שנאמר וימצאם בדותן, בדת של תורה. (דוע קודש)

☆

וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם וכו', הצדיקים יש להם ישוב הדעת יותר גדול בשעת האבילה, להיפך מאנשי דעלמא האוכלים לתאוות נפשם, שכן הצדיקים ע"י שאוכלים בכוננת רצויות מתבוננים אז בדבר שצריך אצלם ישוב הדעת, ע"כ השבטים שעסקו במכירת יוסף רצו להתבונן אם טוב עושים, ישבו לאכול לחם, להתבונן על הדבר הזה, ומן השמים

אי לאו האי יומא

כ"א בסדר

ווי אזוי וואלטן מיר אויסגעקוקט?

אין דעם גרויסן טאג געדענקט די הייליגע צדקה פון

צדקת רבי מאיר בעל הנס

אויף וועלכע דער "בעל הנס"
רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

האט אראפגעשטעלט דעם
"יסוד" פון זיינע הייליגע קהלות
און מוסדות איבער די וועלט

מוסדות
יטב לב!

שטיצט אונז מיט
גרויסע סכומים!

הכרת הטוב

מיר דארפן מכיר טובה זיין פאר מוסדות יטב לב, וואס
צוליב די מוסדות איז דער פעטער ז"ל ארויסגעקומען
קיין אמעריקע שאפן געלט פאר די מוסדות, און אזוי
איז צוגעפירט געווארן אז דער רבי האט דאזיגן מייסד
געווען זיין קהלה און זיינע מוסדות

מדברי מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, כ"א כסלו תשמ"א

פאר א פושקע אדער אויסצוליידיגן א פולע פושקע רופט:

845-782-3091 · 718-387-1213

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

בכל שבת יש עליה להניצוצות הק'

במדרש בזעקך יצילוך קבוציך כו'. ענין החלום מאלמים אלומים בתוך השדה הוא בירור התעורבות לברר אוכל מתוך פסולת. והוא תיקון השבטים. וזה בחי' עבודת ימי המעשה בל"ט מלאכות. אבל בשבת כתיב היום לא תמצאוהו בשדה. וילכו ללקוט ולא מצאו. כי בימי המעשה הקדושה מתלבשת בעולם הטבע ועי' הל"ט מלאכות יכולין למצוא נצוצי קדושה בעולם. אבל בשבת קודש הקדושה מתעלה. ולכן בש"ק צריכין שמירה כיון שאין הקדושה בתוך הטבע. אבל לבני ישראל הנחיל הקב"ה את השבת. ואסור לעשות מלאכה. וז"ש במשנה אבות מלאכות מ' חסר אחת ולא אמרו ל"ט. רק לרמוז כי חסר אחת אותו השורש של כל המלאכות כח הפועל בנפעל. וי"ל שזה נרמז בדברי הגמ' והמלאכה היתה דים לאו ממניא דשלימו להו עבידתא. פי' דבמלאכת המשכן הי' שם כח השורש של כל המלאכות והיא אחת החסר באבות מלאכות בש"ק שאינה נמצאת בשדה כנ"ל. וזהו הש"ק בחי' יוסף הצדיק קמה אלומתי שנתעלה למעלה מן הטבע. ואיתא במד'. ורש"י הביא. משל למרגליות שנפלה תוך החול אדם ממשמש כו' בכברה עד שמוצא המרגליות וזורק את החול. וכן הוא בכל ימי המעשה כי נצוצי קדושה נתפזרו בעולם. ובכל שבת ושבת נתקן פרט אחד ונמצא המרגליות ולכן משליכין את החול. וכן הי' במעשה בראשית ששת ימים עשה ויכלו השמים ע"ש במדרש כל זמן שידי קונם ממשמש בהם היו מתרחבין והולכין נחו ידי קונם כו'. ושבת רומז ליום שכולו שבת שאז יהי' מציאת כל המרגליות ושמים כעשן נמלחו והארץ תבלה כו'. ובכל שבת יש עלי' במרגליות זו. וכמו כן בעבודת האדם למטה שנשלח לתקן זה התעורבות כמ"ש וישלחו מגן עדן לעבוד כו' האדמה כי עיקר מקום האדם הי' בגן. אבל אחר החטא נשתלה לברר זה התעורבות. ובשבת קודש יש לו עלי' והאדם צריך לידע שהוא שליח בעולם. וכל תשוקתו צריך להיות רק לעסוק בעבודת הבורא למצוא את המרגליות ואז יש לו חלק בשבת קודש. בזעקך יצילוך הוא המלחמה בימי המעשה למצוא המרגליות ונצוצי קדושה המתערבים בל"ט מלאכות. ואז כולם ישא רוח כמ"ש וילך אל ארץ מפני יעקב. אכן והחוסה בי ינחל ארץ הוא בחי' השבת קודש פריסת סוכת שלום עלינו והיא נחלת יעקב בלי מצרים ומלחמות וזה תולדות יעקב יוסף.

(שפת אמת)

בש"ק בנקל לאהוב כל אחד מישראל

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם, וי"ל דהנה בשבת קודש צריך לאהוב את כל אחד מישראל כנפשו הגם שבחול ג"כ צריך לקיים ואהבת לרעך כמוך עכ"ז בחול הוא בקושי אבל בש"ק אינו דומה מאור פנים של אדם בשבת למאור פניו של אדם בחול ע"כ בש"ק בנקל לאהוב כל אחד מישראל ע"כ שבטי

יה כיון שראו שזרק בהם היצר קנאה על אביהם הצדיק הלכו בשבת קודש לראות את צאן הם צאן קדשים זרע יעקב ובאותיות אחה"ע א' וע' מתחלפין ע"כ הלכו לראות את צאן אביהם בשכם ר"ת "שבת" כלה "מלכתא כאשר הבאתי כ"פ בשם מגלה עמוקות כי עי"ז יתעורר האהבה אצלם והבן.
(דביר המוצנע)

יוסף חילל שבת כדי שינצל מן יצר הרע

ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת והטאתי לאלקים, במד"ר יוסף הצדיק מתיירא מן הקב"ה כמ"ד ואיך אעשה הרעה הגדולה וגו' ונתן כבוד להקב"ה שלא נגע בה מפני יראתו א"ל חייך לבן בנך אני פורע שאחלוק לו כבוד שאתן לו רשות להקריב את קרבנות ביום קוד"ש שלי ולא יהי' נזק הה"ד ביום השביעי" נשיא לבני אפרים וכו' עכ"ל, ונ"ל בדרך נכון שהוא מדה כנגד מדה בענין השב"ת גופא לגבי יוסף דהנה נודע פלוגתת המפרשים אם יצאו האבות והשבטים מקודם מ"ת מכלל ב"ג והפר"ד כ' שבזה הי' פלוגתת יוסף ואחיו השבטים ויוסף ס"ל דלא יצאו מכלל ב"ג רק לחומרא ולא לקולא, ולפי"ז נמצא דל"ה יוסף לשיטתו רשאי לשמור את יום השבת כולו מחמת ב"ג ששבת חייב מיתה רק לעשות איזה מלאכה באמצע היום, אמנם יוסף בבואו לנסיון דאשת פוטיפר ופן ישאנו יצרו לאשר דין ישראל יש לו כשיטת אחיו שהמה רוב הסנהדרין נגדו ומחוייב לבטל דעתו לגמרי ואם דין ישראל יש לו והיא נכרית אז אין לה דין אשת איש רק מענין קנאין פוגעין בו ועי"ז כתב הש"ך דדוקא אם אונסין אותו לבא על הכותית בפרהסיא ירהג ואל יעבור אבל בצינעא יעבור ואל יהרוג רק לחומרא אם ירצה וכו', והנה איתא במד' שאמרה אשת פוטיפר אם לא תשמע לי אהרוג אותך וא"כ הי' מן הדין פטור מלמסור נפשו עי"ז ככה עפי" דין ישראל והנה נודע בספרים שבעת נסיון חטא צריך ללחום בנפשו בכל התחבולות, ע"כ התחכם יוסף הצדיק כמ"ש ויבא היום וכבר מבואר במפרשים שאותו היום שבת היה ויבא יוסף הביתה לעשות מלאכתו ארז"ל ח"א מלאכת"ו ממש והיינו לעשות איזה מלאכה ביום השב"ת לפי שיטתו שיש לו חומרות ב"ג ג"כ וע"כ אסור לשבות כל יום השבת, ועי"ז כיון שיש לו דין ב"ג ג"כ א"כ לא הוי כבא על הנכרית רק נחשבת כאשת איש אצלו שב"ג מצווה על העריות וא"א אם דר עמה בעלה כדרך אישות וא"כ בע"כ אסור לבא על אשת פוטיפר וע"כ לא שמע אלי' לישכב אצלה להיות עמה, ועפי"ז מובן דברי המד', שלפי שהתחכם יוסף במה שעשה מלאכה ביום השבת כדי שלפי"ז ינצל מעת היצר בענין אשת פוטיפר וזה הי' לש"ש לתת כבוד לבוראו שלא לעבור על רצונו ע"כ שפיר הוי מדה כנגד מדה שאמר הקב"ה חייך שאני פורע לבן בנך שעומד ומקריב קרבן יחיד בשבת שנ' ביום השביעי נשיא לבני אפרים היינו ג"כ שבמ"א הוא חילול שבת אם יקריבו קרבן יחיד בשבת ובזה הי' לש"ש ורצון הבורא מדה כנגד מדה. וא"ש ומדויק בעה"י.

(מאמר תורת שבת)

תודה וקול זמרה

מִרְחוֹק מְקוֹם וְקִירוֹב לֵב, נִשְׁגֵּר וְנִבְעֵה בְּזֹאת הַשּׁוּרָה בְּרַכַּת מִזֵּל טוֹב, וְסֵל מְלֵא בְּרָכוֹת עַד אֵין סוֹף
אֲמַע"כ יְדִידֵינוּ הַיָּקָר וְהַנֶּעֱלָה, מוֹפְלָג בְּכָל מוֹעֵלָה, מְשַׁלֵּיךְ עֲצֻמוֹ מִנֶּגֶד לְעִזְרַת מוֹסְדוֹתֵינוּ כֹּאח וְרִיע
יְדִיו רַב לֹו בְּמַעֲשֵׂי צְדָקָה וְחֶסֶד עַד אֵין לְתֹאֵר, מִגְדוּלֵי הָעֶסְקָנִים לְמַעַן כָּל קְדָשֵׁי מַלְכוּת סֵאטְמֹאֵר
רְבוֹת בְּשָׁנִים, מִזְכָּה אֶת הָרַבִּים בְּפַעֲלֵיו הַנִּכְוֻנִים, בְּהַתְּמַסְרוֹת וּמִיטֵב תְּבוּנִים, שְׁמוֹ מְשַׁבְּחִים בְּהַלְלֵ

הֵלֵא הוּא יְדִידֵנוּ וּמְכֻבָּדֵנוּ הַחֲשׁוֹב וְהַמְּפֹאָר

מֹדֵה"ר מֵאִיר נִפְתָּלִי פֶּעֶרֶל שְׁלִיט"א

מְנַהֵל מוֹסְדוֹת יֵטֵב לֵב בְּאַרְה"ק

לְרַגֵּל הַשְׂמִיחָה הַיְּדוּיָה בְּמַעֲוֵנו, קוֹל שִׁשׁוֹן בְּאַרְמוֹנוֹ
בְּהוֹלֶדֶת נִכְדָּתוֹ שְׁתַּח' אֲצֵל חֲתָנוּ כִּבְנוֹ הָאֲבֵרֶךְ הַחֲשׁוֹב כְּמִשְׁמַעוֹ וְכְמִדְרָשׁוֹ
הַר"ר מֵאִיר זֶאֵב מְעַנְדֵּל־אֲוִיטִישׁ הִי"ו

יְה"ר מִלְּפָנֵי אֲבֵינוּ שְׁבַשְׁמִים, שִׁיזְכֶּה לִרְאוֹת נַחַת מְלֵא חֲפִנִיִּים, וְיִמְשִׁיךְ לְהַרְבּוֹת פְּעִלִּים לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָה,
מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה וְאוֹרָה, וְיַעֲמֹד לִימִינֵנוּ בְּעֹז וּתְפָאָרָה, לְהַרְמֹת קֶרֶן מוֹסְדוֹתֵינוּ הַמְּעִטִּירָה, עַד בִּיאַת גּוֹא"צ בְּמֹהֲרָה.

הַחֻתְמִים לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה וְהַעֲרָכָה, אֲסִירֵי הַתְּהִדָּה וְהַבְּרָכָה

מֹשֶׁה חַיִּים וְוִיִּס, מִנְכ"ל יוֹסֵף יְהוֹשֻׁעַ גְּרִין, יִצְחָק בְּרוּךְ אֵילֶאֱוִיטִישׁ, גְּרִשׁוֹן כֶּף,
פֶּסַח רֵאטְה, יְקוֹתִיאֵל יִצְחָק בְּרֹאךְ,
יְחֻזְקָאֵל רֵאטְעֵר, צִבִּי יוֹדָא וְוִיִּס

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

זקונים זה שקנה חכמה ושכל, נמחמת זה אהב את יוסף. (קדושת יו"ט)

☆

כי בן זקונים הוא לו. יתבאר כי כתב בעצ"ח כי זהו העיקר להירא דבר הי' להניח אחריו זרע בדרך הי' כמו שמצינו אצל אאע"ה שלא הניח מכל מצוות התורה שלא קיימם ועכ"ז לראק בזאת אישתבח ורק בזה בחר בו הי' בשביל שצווה את בנו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הי' לעשות צדקה ומשפט וגוי משא"כ כשאינו מגדל בנו בדרך המסורה לנו מובן מאליו דכשהילד בא לבלל שנים יוסף דעת יוסף מכאוב ובחור לעצמו דרך חדש אשר אביו לא הכיר ע"ש, וזשי"ה כי בן זקונים הוא לו היינו שמתנהג בדרך הישן אשר דרכו לו אבותיו וזקניו, וזה זקונים בדרך שאביו ואביו זקניו התנהגו לילך הולך בעקביהם. (יד יקותיאל)

☆

ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו. ובתרגום מה ממון נתהני לנא רי נקטול ית אחונא, נראה הביאור לפי מ"ש בצפנת פענח האיד הותר לישראל לקחת לעצמם רכוש מצרים שנמלחו מתחילה בתורת שאלה וא"כ גזול הוא בידם, ות"י כי מקור הכסף שהיה במצרים היה ממה שהביאו כל הארצות בשנות הרעב ליוסף לשבור אוכל וילקט יוסף את כל הכסף והטמין אותו לצורך ישראל, ומה שנמלו משלהם נמלו מאשר הכין להם יוסף הצדיק, ומבואר כי הכסחת ואח"כ יצאו ברכוש גדול היתה ע"י שירד יוסף למצרים, וזה שטען יהודה מה בצע וגוי כלומר אם נהרוג את יוסף לא יהא באפשרותנו להוציא אותו רכוש מצרים, ע"כ לכו ונמכרהו לישמעלים ומשם למצרים ויצאו ברכוש גדול. (דברי יואל)

הענין הי' כי אם זכרתני אתך היינו למען שתזכרני אתך. (זכרון אלעזר)

☆

ויהי הי' את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר וגוי. יבואר דהנה יעקב ביקש מעשו לקחת המנחה אשר שלח לו למען חיות פועל דמיוני על העתיד בעת ממשלתו, להיות מתרפס ברצי כסף, וזהו אומרו ולקחת מנחתי ותרצני לעתיד, אמנם אלה תולדות יעקב יוסף הוא עשה חדשות בקרב הארץ לפעול ע"י נשיאת חן וחסד לא בכסף, וזה שאמר ויהי הי' את יוסף ויתן חנו וגוי ואת כל אשר עושים שם הוא היה עושה, כלומר מה שדרך לעשות שם להוציא אסירים לחופשי הוא היה עושה, ושמא תאמר ע"י שוחד ומתן דמים שבידו לזה גמר אומר אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה ביו של יוסף, שלא ראה בידו מתן דמים, ואשר הוא לבד עושה הי' מצליח בידו מבלעדי הכסף.

☆

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו. יתבאר עפ"י הייט"ל לפרש ואברהם זקן בא בימים, כי איש בחור בימי נעוריו כחו רב לעבוד את בוראו בבחי' המעשה אולם השכל עודנו חלש, ונחפז הוא בימי הזקנה השכל נתוסף וזקני ת"ח כ"ז שמזקנים דעתן נתוספת עליהן אבל כחן חלש בענין המעשה כפי בימי עלומיו, ואברהם הי' לו שני המדריגות הינו זקן זה שקנה חכמה וגם בא בימים בבחי' ימי הבחרות כאילו עוד לא בא בימים ולא בשנים ע"י"ש, וכמו כן י"ל כאן וישראל אהב את יוסף כי בן זקונים הוא לו היינו לעצמו, שזכה לבי המדריגות כמו אאע"ה להיות בחי' בן רך בשנים, וגם

וישב יעקב. פירש"י ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רגוזו של יוסף, י"ל דהנה ידוע מ"ש בפר"ד שמחלוקת יוסף ואחיו היה שהשכמים אכלו מפרכסת דלישראל מותר ולב"נ אסור שסברו דיצאו מכלל בני נח אפי' להקל, ויוסף סבר שלא יצאו ומה נמשך הדבה. וזשי"ה ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם, שהדבה שהביא היה רעה אל אביהם, כי אם לא יצאו מכלל בני נח להקל א"כ אין לו תירוץ על שנשא שתי אחיות, כמבואר בפר"ד דמה שתי דמאחר שגיררן הוי כקמן שגולד, זה יתכן דוקא אם יצאו מכלל בני נח אף להקל דא"כ הוי ליה גירות אף להקל, אבל אם לא יצאו מכלל בני נח להקל א"כ אין הגירות מועיל להקל, ויש איסור שתי אחיות דאסור לב"נ, וז"ש בקש יעקב לישב בשלוח שסבר שנשא שתי אחיות בדין שיצא מכלל ב"נ והרי גיררן, קפץ עליו רגוזו של יוסף בהוצאת דבה, דלסברת יוסף שלא יצאו מכלל ב"נ אין גירות מועיל בהן להקל. (ישמח משה)

☆

בעוד שלשה ימים ישא פרעה וגוי כי אם זכרתני וגוי. י"ל דא"י במדרש חטאו שר המשקים היה שנמצא זכוב בתוך כוסו ושר האופים נמצא בגלוסקא שלו צרור, ואם כי אין זה כדאי ליתנם במשמר עבור זה, אבל הקציף הי' אדונים על עבדיהם כדי לתת גדולה ליוסף, ולזה אמר לו יוסף מופת וראיה שכל הקצף לא היה עבור שמצא הזכוב כי אין זה כדאי לענוש ע"י שהרי גם אח"י שיתן הכוס לפני פרעה ימצא בו זכוב ולא יכעוס כלל, וכל הכעס הזה הי' רק עבור הצלת יוסף, וז"ש ונתת כוס פרעה כמשפט הראשון הייני עם זכוב שע"י הי' המשפט אשר היית משקהו, ומה תבין כי כל

התאחדות אברכים ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל – בני ברק

רני ושמחי ליעקב

ימלא פינו ברכותינו ואיחולינו, וברכת מז"ט תטופנה שפתותינו, מריחוק מקום וקירוב לבבינו, קדם ידידינו וידיד כל חי
ע"ט סופר לשונו, מכבד את ה' בגרונו, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, תורה ויראה טהורה בתלמידים ללמד ולהשפיע
קא זכי מן שמיא לזכות את הרבים ולעטר את עולם התורה והחסידות בספרים הק' "ברך משה" אשר לזכותו לנצח יחקק
במיוחד יאתה לו התודה והברכה על עזרתו הנכונה, תמיד בכל עת ועונה, למען המדור "משולחן מלכים" בכשרון רב

האי ניהו האי גברא רבא ויקרא, תלמיד חכם ומרביץ תורה, מעמיד תלמידים הגונים לשם ולתפארה
זכה לקירבה וחיבה יתירה אצל מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע
ולהבחל"ח אצל מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרה"ג רבי יעקב ווייס שליט"א

ר"מ ישיבת פאפא

לרגל השמחה השרויה בביתו, רון שיר ושבח על שפתו
בנישואי בתו החשובה שתחי'
למז"ט ובשעטו"מ

וצרופה בזה ברכתנו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, וישיג
ויצליח בעבודת הקודש בהרמת קרן התורה והחסידות מעלה מעלה, במעשי ידי הברוכים המפורסמים לשם ולתהילה, ועוד רבות
בשנים יזכה להרוות צמאון עם סגולה, ובשכר זאת יזכה קל נורא עלילה, שיתאחדו על שולחנו תורה וגדולה, עד כי יבוא שילה, בב"א.

החותמים למען שמו באהבה ובהודאה

מערכת "קול התאחדותינו"

שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר

קרית יואל בני ברק יצ"ו

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיכך

בשפתי צדיקים

וישב יעקב

פע"א בליל שב"ק פר' וישב הלך הרה"ק ר' זאב מזבאריז זי"ע (בנו של המגיד הק' מזלאטשוב זי"ע) לאחר התפילה מבית הכנסת לביתו, ובדרך היה מונח ערל אחד שיכור, וכאשר עבר אצלו עם עוד איזה אנשים, צעק הערל להם: יהודים תדעו שאתם יה' לכם הגיהנום ולנו יה' הגן עדן, וכאשר שמע הרה"ק זאת היטב חרה לו הדבר מאין ידע לו להערל השגה ועזות לומר כדברים האלה, עד שהיה לו עגמת נפש גדול שלא היה יכול לעשות קידוש, ואחר כך שמח מאוד ואמר שנתגלה לו מן השמים זאת, שכאשר יצחק אבינו ע"ה עשה החלוקה בין יעקב אבינו ע"ה ועשו, ליעקב נתן העולם הבא ולעשו נתן העולם הזה, שאלו בשמים, איך יה' לעשו עוה"ז הלא כאשר ידע שלא יה' לו עוה"ב יה' לו עגמת נפש מזה ולא יה' נחשב העוה"ז בעיניו לכלום, גם, אם ידע יעקב שיה' לו העוה"ב אם כן לא יה' נחשב לו יסורי עוה"ז לכלום ויקבל אותם באהבה, ויה' לו לתענוג, א"כ יה' לו העוה"ז ג"כ, והשיבו בשמים כך, שיעקב אבינו יהיה הולך תמיד במחשבתו שאף עוה"ב לא יה' לו, ועשו יה' הולך תמיד במחשבתו שיה' לו ג"כ עוה"ב, וסיים הרה"ק הנ"ל שבזה יובן דברי רש"י"ל בפרשתו עה"פ וישב יעקב "ביקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף", היינו שיעקב רצה לקבל עליו באהבה כל יסורי העוה"ז מחמת תענוג העוה"ב, קפץ עליו רוגזו של יוסף, היינו שהרי יעקב עשה סימן אם ימות אחד בניו בחייו לא יה' לו עוה"ב, לכן קפץ עליו רוגזו של יוסף כדי שיה' בדעתו שח"ו גם עוה"ב לא יה' לו.

(צורר החיים)

וישבו לאכול לחם והנה אורחת ישמעאלים

סיפר אה"ז הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע איך שפע"א הלך ללובלין עם החסיד ר' משולם ז"ל ובאו לכפר אחד ששם היה יושב יהודי, והוטב להם להתפלל שמה ואחר התפילה ישבו לאכול, והתחילו לדבר דברי תורה ועניני חסידות כדרכו, ומיד בא הנכרי שומר הכפר ושאל אותם על כתב תעודה (תעודת זהות), ומסתמא לא היה להם, ונתבטלו ונתבלבלו, ואמר לה' משולם ז"ל נפסיק ונברך ברכת המזון, ומיד כשהתחילו לברך הלך לו הנכרי, ואמר הרה"ק שזה לא היה נכרי, רק הבעל דבר אין לו ניחא ששני יהודים יתחברו יחד ויעסקו בדברי תורה, על כן בא וביטל אותם, ואמר כי השומר מקדים לבוא על היריד לפני הסוחרים לשמרם ולבלבלם, עכדה"ק, וכהאי גוונא הזדמן לי פע"א בסעודה, ופירשתי בזה הפסוק (תהלים כ"ג ה') תערוך לפני שולחן נגד צוררי, היינו כאשר חסידים מתחברים לסעוד יחד בזה השולחן אשר לפני ה', אזי נגד צוררי, בא הצורר ונעשה כנגד"ד לבלבלם כנ"ל, וזהו שהיה כאן אצל השבטים הק' כאשר התחברו יחד וישבו

לאכל לחם לפני ה', מיד "והנה אורחת ישמעאלים באה" לבלבל אותם עד שה' מה שה' כי אלמלא הישמעאלים שבאו אז בין כך ובין כך היה ראובן בא ומשיבו אל אביו.

(דברי ישראל)

איה הקדשה היא בעינים על הדרך

זכור אזכרנו לטובה מה שסיפר לי החסיד הקדוש הרב המפורסם בקדושה כבוד מהר"ם זצלה"ה סופר סת"ם מפשעווארסקי במעשה שאירע לו בהיותו בדרך נחחו ה' ובבואו למלון התאספו אליו רבים מאותן אשר קרבת אלהים יחפצו, ואירע שנסע דרך העיר הזאת אחד מנגידי ק"ק בראד, ובא אליו בתוך המקהלות ואמר לו, שאלה אחת אני שואל מאתכם, אם תשיבונו על נכון מה טוב, ובאם לאו הרי אתם כולכם מכת הרמאים, והוסיף לדבר עתק אין מן הצורך להאריך, ותוכן השאלה הוא, אמר לו בזה הלשון, היות ששבת בקהילתנו הרב המפורסם מהר"ם (ר' אברהם משה) הראשון שה' בפשעווארסק זצוק"ל, והתאספו אליו אנשים המתחסדים והרעישו עולם ומלואו כדרכם, ובזמן סעודה שלישית אזי אמרתי אלכה נא אל כת המשתגעים עם רבם המובהק להם ואראה בפחזותם מה מנהגם, והנה בבואי אל המקום הנועד אשר שם היה הקיבוץ אזי אמר הרב המובהק הנ"ל הנה נואף בא אל הבית, ואני ידעתי בעצמי שלא היתי נואף מעולם, והאריך לדבר עתק ודברי חוצפה.

והנה אמר לי הרב הקדוש הנ"ל המספר לי המאורע שהתפלל אז אל השי"ת שיראהו נפלאות לתרץ לו תירוץ גמור לפי דרכו, והיתה מונחת גמרא על השולחן, וביקש מהשי"ת שיראהו התירוץ הנכון בתוך דברי חז"ל, ופתח הגמרא, והנה המאמר חז"ל הנ"ל (יומא ע"ד:) מאי דכתיב טוב מראה עינים מהלך נפש כתובה לפני, טוב מראה עינים באשה יותר מגופו של מעשה וכו', אז שמח לב הצדיק בקרבו והראה לנגיד הנ"ל ואמר לו, הנך רואה, דברי חז"ל נזדמנו לי בעת הצורך לתרץ לך, כי בהיותך הולך מבלי דעת וחוצפך יסגא להיותך בזה במלאכי ה', והיית הולך בתוך השוק בעיר הגדולה הנ"ל והיית משוטט בעיניך במקהלות הנשים היושבים אנה ואנה ביום המנוחה, והיית נהנה במראה עיניך, ובאת מתוך הראיה הלז לבית מקום הצדיק, וראה ברוח קדשו קליפת הניאוף אצלך כי טוב מראה עינים וכו', ואמר לי שסיפר לו סמוכות לדברינו בתוה"ק בפרשתן דכתיב (ל"ח כ"א) "וישאל את אנשי מקומה", היינו אנשי המקום ית"ש, הם הצדיקים, "איה הקדשה", ר"ל היכן היא הזנות שאתה אומר והלא אני ידעתי בעצמי שלא זניתי מעולם, אך התירוץ הוא, "היא בעינים על הדרך", ר"ל איכות הזנות הוא ע"י עיניך כשהיית הולך בדרך, ונהנית במראה עיניך, והאריך הצדיק הרבה בזה.

(דרך פיקודין)

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת וישב

מנ"ה יואל אייגנער הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

הרב עזרא משה כאירה שליט"א

המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

והר"ר משה ווייס שליט"א

כמר יצחק איציק קליין הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מנ"ה מאיר וועזעל הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

הרב יעקב מערץ שליט"א

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מנ"ה חיים יחזקאל הערשקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מנ"ה מנחם מנלי ווייזער הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מנ"ה יצחק יואל שטיין הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מנ"ה ציון עובדי' מאסרי הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מנ"ה יושע זלמן ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מנ"ה משה ישעי' ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מנ"ה שבתי אבערלענדער הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

הרב שמואל ארי' בראך שליט"א

המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר חיים הירש שליט"א

מנ"ה דוד לייב גרינופלד הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מנ"ה שמעון ישראל כהנא הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מנ"ה שמואל בראך הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

הר"ר חיים יחזקאל ווערצבערגער שליט"א

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מנ"ה מרדכי גימפל וויינגארטן הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם:

במדרש וברש"י הגיד שאכלו אבר מן החי, במפרשים איתא שיעקב היה לו תירוץ על שנשא ב' אחיות מכיון שלא היו מאם אחת, הכוונה בדבריהם הוא למה שנפסק בשו"ע י"ד סימן רס"ט שבגזירת ב' אחיות מאב ולא מאם מותרים מן הדין, ואינם אסורים אלא מחמת גזירת הרואים, ובשל"ה בספרו שני לוחות הברית פרשה ו' נאמר שהשבטים בראו עגלא תילתא ע"י ספר יצירה ומותר לאכלו, רק יוסף היה סבור שאסור מגזירת הרואים, נמצא שאיסור זה שחשב יוסף הוא רעה אצל אביו, שגם אצלו היה גזירת הרואים, וזהו הפי' בפסוק ויבא יוסף את דבתם רעה מה שהביא יוסף דבה רעה זו היה רעה לאביהם,

(הגאון ר' פייבוש כהנא נכד הסמ"ע)

☆

עוד בנ"ל:

הפסוק מסמך לו וישראל אהב את יוסף מכל בניו, להבין הסמיכות נקדים שלכאורה איך העיד יוסף על אחיו "יחידי" הרי אמרו בפסחים (ק"ג ב') שלושה הקב"ה שונאן ואחד מהם הוא, הרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד יחידי, אלא מביאר שם בגמ' שם יודע שרבו מאמין לו כשנים מותר לומר לו, לכן הפסוק מסיים "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם" אע"פ שהיה יחידי שהרי "וישראל אהב את יוסף מכל בניו ממילא מאמין לו כשנים ובכ"ה"ג מותר לומר לרבו.

☆

וישמע ראובן ויצילו מידם וגו' למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו:

וברש"י רוח הקודש מעידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו וכו' קשה למה ליה לרש"י לפרש זה, הלא המקרא בעצמו מעיד וישמע ראובן ויצילו מידם וכו'. ונראה לתרץ דאיתא במס' סנהדרין (י"א א') אמר רב כהנא סנהדרין שראו כולם לחוב פוטרין אותו וכן פסק הרמב"ם, ועוד קיימא לן במס' סנהדרין (ל"ב א') דיני נפשות מתחילין מן הצד (מן הקטנים, שמא יחייבנו גדול ולא ירצו שאר הדיינים לחלוק עליו, רש"י) א"כ הכי נמי השבטים דנו נפשות על יוסף, וא"כ ראובן שהיה הגדול שבכולם מסתמא היה אומר דעתו באחרונה כיון שמתחילין מן הצד, וא"כ כיון שכבר שמע שאמרו כולם לחיובא בניקל היה ביכולתו להצילו והיינו שיאמר גם הוא לחיובא וא"כ יהיו כולם לחובה ויפטר אותו משום דכולם דכולו חייב זכאי, אבל בזה שאמר להצילו מידם בזה גופא נתחזק דינם לחיובא לחיובו מחמת הצלתו, וא"כ סבירא הוי סברא לומר דראובן במרמה דיבר להצילו כדי שלא יהיה כולם לחובה וממילא יהי' חייב וזה שכתב רש"י רוח הקודש מעידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו וכו' דע"ז בא הרוח הקודש להעיד על ראובן דלא דיבר במרמה רק מקירות לבו רצה להציל ודו"ק.

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וכו'

צריך ביאור מה צורך בהקדמה זו לומר שיוסף בן שבע עשרה שנה, וי"ל דהנה מצינו שהקשו המפרשים הא"ך הוציא יוסף הצדיק דיבה על אחיו אשר היו חסידים וצדיקים שאכלו אבר מן החי אשר אפי' לבני נח נאסר וממה נפשך אחד מהם לא ינקה, והגאון החסיד בעל השל"ה מזכה שטרא לבי תרי דתרוויהו היו צדיקים, דיעקב ספר יצירה מאביו אשר מסר לו אברהם, והוא למד כל התורה עם בניו, ובפרטות סודות התורה, וגם קבלה מעשית אשר יכלו לברוא עגלא תילתא, וכן אנשים ונשים ע"י צירוף השמות, וככה עשו השבטים ובזה לא שייך אבר מן החי, וגם מה שחשד אותם שתולין עיניהם בבנות הארץ היה ג"כ שנבראו ע"י צירוף שמות – אך על יוסף הצדיק אשר יהיה מאזני צדק להטותם לכף זכות יקשה הא"ך הוציא עליהם דיבה ולא דן אותם לכף זכות שע"י ציקוף שמות עשו זאת, והנה איתא בשם ר' משה קורדיווערא ז"ל שאסור לאדם לעסוק בחכמה זו עד היותו בן עשרים שנה, לכך לא למד אתו יעקב חכמה זו אבל אם היה בן עשרים שנה לא הא יוסף לכלל זה לדבר עליהם דיבה, והשתא ניחא דקאמר אלה תולדות יעקב יוסף היה בן שבע עשרה שנה אבל אם היה בן עשרים שנה ואז היה לו ידיעה ג"כ בסתרי תורה בקבלה מעשית שיכול ג"כ לברוא ע"י צירוף השמות לא היה מוציא דיבה רעה עליהם,

(כסף נבחר)

☆

והבור ריק אין בו מים:

בגמ' (שבת כ"ב א') אמרו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ולכאורה מה רצה להשמיענו בזה וי"ל ע"פ מה דאיתא רש"י (ברכות ל"ג א') ד"ה ומת הערוד) גבי ר' חנינא בן דוסא אם נשך נחש והאדם הקדים עצמו בתוך המים הנחש מת אבל אם לא הוא ניוזק, וזש"ה אין בו מים מה בעי בזה לומר שנחשים ועקרבים יש בו א"כ צרה גדולה אם אין בו מים.

(מקשה זהב)

☆

עוד בנ"ל:

לכאורה מה רצה הכתוב להשמיענו בזה שאין בו מים, י"ל משום שראובן הרי כוונתו היתה להצילו, ואמר השליכו אותו אל הבור הזה, ובוודאי אין הבור עמוק י' טפחים דאל"כ הרי יש בו כדי להמית, ומלשון השליכו משמע השלכה ממש דהוי למינר רדו והאיך הציל אותו, ובגמ' ב"ק איתא אמרו בור שיש בו מים אע"פ שאינו עמוק י' טפחים יש בו כדי להמית משום דנפיש הבלי"ה, וא"כ אם היה בו מים הא"ך כיון להצילו לכך מעיד הכתוב שאין בו מים.

(קולן יעקב)

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

הרב יקותיאל יהודה וואלדמאן שליט"א, מח"ס תורת יקותיאל

ודרשת והקרת

ביאור הטעם שלא רצה יעקב לקבל תנחומין אחרי יוסף

ומורה שאמרו חז"ל (סנהדרין ע"א). שנידון על שם סופו. ומכאן למדו לידון את יוסף על שם סופו כדי למנוע המשך דורותיו שיגרמו את ישראל למרוד בהשי"ת, עכתו"ד. (ועיי' עוד באריכות שם בעמוד רכ).

השבטים טענו לפני יעקב שע"פ הדין אסור להתאבל עליו

והנה לכאורה יש להתבונן דכאשר באו אליו בניו ובנותיו לנחמו, בודאי לא הצדיקו עליו את הדין לנחמו באמירתם שה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך, משום שהם ידעו האמת שיוסף חי ונמכר על ידם, וחלילה להם להוציא דבר שקר מפיהם, אלא יתכן לומר שהם אמרו לו שאפילו לדעתך שחושב אתה שטרוף טורף יוסף וחיה רעה אכלתו, מכל מקום אין לך להתאבל עליו מדין תורה, כיון שהסכימו ביניהם שיש עליו דין מות משום שהיה מורד במלכות בית דוד, ועל כן נהרג על ידי חיה רעה, דהוא משנה מפורשת במס' סנהדרין (דף לז:) דכיוון דדין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה, או נופל מן הגג או חיה דורסתו, עיי"ש. ונמצא שהחייב מיתת בית דין ונדרס על ידי חיה רעה אמרין שמיתתו מן השמים הוא במקום מיתת בית דין, ואם כן אין לך להתאבל עליו, כמו שפסק ברמב"ם (הלכות סנהדרין פ"ג ה"ו) הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהן, וכן פסק בהלכות אבלות (פ"א ה"ט) אבל כל הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהן. וכן כתב ברש"י (סנהדרין דף מו: ד"ה ואין מתאבלין) שאין מתאבלין עליהן כדי שתהא בזיון כפרה להן, עיי"ש. וזאת אמרו השבטים הקדושים ליעקב שמדינא אין לו להתאבל על יוסף משום שנתחייב במיתה מדין תורה, ויש לו דין הרוגי בית דין שאין מתאבלין עליהן.

כמו כן טענו שאסור להתאבל עליו מפני תקלה

ואפשר לומר שטענו עוד ואמרו ליעקב דאף אם תאמר שאין מיתתו בחזקת ברי, מכל מקום אין להתאבל עליו כמו שנפסק להלכה בשו"ע (יורה דעה סימן שע"ה ס"ז) במי שטבע במים שאין להם סוף, או

ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאולה. וצריך ביאור הלשון ויקומו וגו' לנחמו, כי דרך ניהום האבלים הוא בישיבה ולא בדרך קומה זקופה, עוד קשה דהוי ליה למימר ולא התנחם ומהו הלשון וימאן להתנחם, גם יש להבין ההמשך ויאמר כי ארד אל בני אבל שאולה.

(ב) פירש"י ארד אל בני, כמו על בני, והרבה אל משמשין בלשון על. ולכאורה יש לתת טעם לדבר דאם כן מדוע לא נכתב על בני, עוד קשה דהלא גזירה על המת שישתכח מן הלב, ואם כן מאחר שלא קיבל עליו תנחומין הוי ליה לאסוקי מזה שיוסף בנו עודנו בחיים חיותו ולא מת, ואם כן למה התאבל עליו ימים רבים.

השבטים דנוהו למיתה כחולק על מלכות בית דוד

ונראה על פי מה שחקרו הקדמונים לדעת האיק יתכן שהשבטים דימו לעשות ביחד עבירה גדולה כזו, לשפוך דם נקי צדיק יסוד העולם. וביאר השל"ה הקדוש (דרוש צאן יוסף) דהנה כתר מלוכה זכה בה יהודה והוא מלכות בית דוד, אך סברת יוסף היה להכין המלוכה לדוד, כי אילו לא הקדים מלוכת יוסף במצרים לא היה מעולם מלוכת יהודה, כי אז לא היה ישראל לעם חס ושלום, וכן לעתיד יוקדם משיח בן יוסף להכין המלוכה למשיח בן דוד, והשבטים לא הבינו בשעתו דבר זה וסברו שהוא מבקש המלוכה לו ולזרעו, ועל כן דנוהו למיתה כחולק על מלכות בית דוד, עכתודה"ק.

אופן ב' – השבטים דנוהו ע"ש העתיד

עוד כתב רביה"ק זי"ע בדברי יואל (פ' וישב עמוד רכה) לבאר באופן אחר, כי השבטים דנו את יוסף על שם סופו ועל שם דורותיו, שראו ירבעם שעתיד לצאת ממנו, ויטעה את בני ישראל אחר אלהי נכר, ועל כן רצו השבטים להרוג את יוסף כדי להכריח אותן הענפים בשורשן, ואפשר שלמדו זאת מפרשת בן סורר

דאפילו על ספק נפל היה ראוי להתאבל, אם כן מי שמחמיר באבילות, ומיקל בגזירה לגזירה, אין מזחחים אותו ותבוא עליו ברכה ויש לו על מה לסמוך גברא רבא תשובת שבות יעקב, עיי"ש.

יעקב טען לפנייהם שיוסף לא היה מורד וע"כ חייב להתאבל

ומעתה יש לומר שעל כן לא רצה יעקב להתנחם ולהקים מאבלו, כי חלק עליהם שלא פסקו כדת וכדין במה שדנו אותו כמורד במלכות, ולזה אמרה תורה בלשון וימאן, שהשיב ואמר להשבטים שאדרבא הוא חייב להתאבל עליו על פי דין תורה, משום שלא נתחייב יוסף במיתת בית דין, כמו שביארנו על הכתוב ואביו שמר את הדבר, שהמתין לראות אם הצדק עם השבטים או עם יוסף, ונוכח לראות שעדיין לא הגיע זמן גאולתם, וצריכים קודם למלכות משיח בן יוסף, ומזה יוצמח גאולתן על ידי משיח בן דוד, ואם כן לא היה יוסף מורד במלכות בית יהודה, וגם אם לא מת הרי יוסף היה פנוי, ואכן אם היה נשוי אז לכו"ע אין להתאבל עליו, אבל עתה שהיה פנוי אפשר להקל בגזירה לגזירה כשיטת השבות יעקב, ולהחמיר באבילות, ולכן מיאן להתנחם.

התאבל עליו כדי שישאר דבוק ומקושר בו

אכן לכאורה יש להתבונן דהרי קיי"ל שהולכים בדיני אבילות אחר המיקל, ולמה לא סבר יעקב כשיטת הש"ך ומהר"ם חביב שחיישינן לגזירה לגזירה, ויש לומר שחשב יעקב בדעתו שעל ידי שיתאבל ויצטער על יוסף על ידי זה ישאר מקושר אל יוסף כל הזמן בכל מקום שנמצא דכמים הפנים אל הפנים, ואם הוא עדיין בחיים ינצל וישמר על ידו מן היצר הרע וישאר בקדושתו, ושלא יטמע בין הגוים. ולזה נאמר וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני שאולה, היינו שמדאי טעמא מיאן להנחם והמשיך להתאבל עליו, כדי שאם ירד בנו שאולה על ידי שהרחיק נדוד מארץ מגורי אביו, יוכל להעלותו אל הקדושה, כי על ידי שמתאבל עליו ישאר מקושר אתו בכל מקום המצאו שלא יפול ברשת היצר.

ומעתה מדוקדק מה שאמר לשון א"ל בנ"י, דהיינו שיתקשר אליו בכל עת ושעה, ולהשגיח עליו בעינא פקידא שלא ישנה מצדקתו גם בהיותו רחוק מביתו ומשפחתו ובית אביו, ואפילו אם כבר התערב בגוים והלך בדרכיהם הרעים ח"ו, יחזירו בכח קדושתו למוטב להתדבק באלהי אבותיו. (ועיין דבר נחמד בפנים יפות על הפסוק וימאן להתנחם).

שיצא קול שהרגוהו לסטים, "או שגרתו חיה", עיי"ש. וכתב הש"ך להלכה דאם גרתו חיה ואין אנו יודעים בוודאות שנהרג, אין אנו יכולין להתיר אשתו, כי בחזקת חי וקיים, על כן לא ינהג אבילות עליו מפני תקלה, וחשש היתר עגונה.¹

ומעתה יש לומר דלכוונה זו אמר הכתוב ויקומו כל בניו ובנותיו, היינו שלא באו לנחמו כדרך שמנחמים מת, אלא קמו עליו לטעון לפניו שמדין תורה אסור לו להתאבל על יוסף, דהרי אם מת כבר אין להתאבל עליו כיון שנתחייב במיתת בית דין משום שהיה מורד במלכות בית דוד, וגם אם לא מת אסור להתאבל עליו מפני התקלה, הגם שלא היה לו אשה, ואין לחוש שיבוא לידי היתר עגונה.

בפניו יש על מה לסמוך להתאבל

אולם ולא שמע יעקב לקול דבריהם וימאן להתנחם, ואפשר לומר בהקדם מה שכתב בפתחי תשובה (שם סק"ג) לדון בהא שכתב מרן החתם סופר זללה"ה בתשובותיו (ו"ד סימן שד"מ) אודות נער פנוי שנטבע במים שאין להם סוף, אי מתאבלין עליו כיוון דליכא חשש היתר עגונה כי הוא פנוי, ומביא מחלוקת דרבוותא בין השבות יעקב ובין מהר"ם בן חביב והש"ך, דהשבות יעקב סובר דמתאבלין עליו, והש"ך והמהר"ם חביב סבירא להו שאין מתאבלין עליו משום גזירה לגזירה, ועיי"ש בתשובה שמצדד בזה, דאם המחלוקה ביניהם הוא בדין אבילות, דהיינו אם ראוי להתאבל עליו, היינו אומרים דהלכה כדברי המיקל באבילות ולא מתאבלין, אבל אם המחלוקה ביניהם הוא אם בכגון דא נגזור גזירה לגזירה, דהיינו גזרינן ריוק אטו נשוי, ונשוי גזרינן לא להתאבל אטו יבוא להתיר אשתו על ידי זה, משום שלא להתיר ערוה, אבל זולת זה פשיטא דראוי להתאבל על רוב בזה,

¹ ז"ל הש"ך: מי שטבע במים שיש להם סוף כו'. נראה להכי נקט מים שיש להם סוף לאפוקי שאין להם סוף דאין מתאבלין עליו כלל וכמ"ש הב"י בשם העיטור בשם תשובת הרי"ף מי שטבע במים שאין להם סוף דאין היתר לאשתו לא ינהג אבילות והא דתניא באבל רבתי טבע בנהר איכא למימר שנפל ומת או שנפל למים שיש להם סוף עכ"ל ולפ"ז מ"ש או שיצא קול כו' או שגרתו חיה כו' היינו נמי בענין שמוותרת אשתו להנשא ואע"ג דמדברי רב האי ורב שרירא שהביא הטור משמע דאפילו לא נתברר שמת אלא קול יוצא בכך מתאבלין עליו נראה כיון דנדחו דבריהם בפוסקים כדאיתא בטור וב"י נדחו ג"כ בזה וכן כתב הרב בא"ע סימן י"ז ס"ה דאשתו אסורה להספיד או ללבוש שחורים כל זמן שאין כאן עדות שהוא ראוי להשיאה על ידו עיין שם.

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

פרטי דינים בהלכות חנוכה

מלאכה בעת ההדלקה

נוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בשעה שהנרות דולקות (שו"ע סי' תר"ע סעי' א') והמנהג הוא רק בחצי שעה הראשונה שהנרות דולקות (כ"כ הפמ"ג ומרומז גם במשנ"ב סק"ד, וב' טעמים יש למנהג זה: א' כדי שיהא היכר שאסור להשתמש לאורה, ב' לפי שהוא יו"ט אצל הנשים שנעשה הנוס על ידם) ודווקא מלאכות שיש בהם מעמל וטורח כגון תפירה, סריגה, כיבוס, גיהוץ וכדו' אבל לא במלאכות שאין בהם אומנות כבישול ואפיה וכדו' (דלא מסתבר שכאן שהוא רק מצד המנהג הוא חמור יותר מחוה"מ שהוא מדינת דגמי, קובץ מבית לוי, ועיי"ש עוד שיש גם להמנע משטיפת הרצפה). עיקר המצוה שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה כדי לראות ולהסתכל עליהם ולשמוח בהם, ולא סגי שידליק וילך לו למקום אחר (מקור חיים סי' תרע"ב).

חינוך קטנים

קטן שהגיע לחינוך דהיינו קטן כבן ה' ו' שנים, חייב בהדלקת נר חנוכה (רמ"א סי' תרע"ה סעי' ג' ושו"ע סי' תרע"ז סעי' ב', ואף שהוא רק מצוה דרבנן שייך בזה מצות חינוך, משנ"ב סי' תרנ"ז סק"ג מהפמ"ג). אבל אינו יכול להוציא גדול בהדלקתו (עי' בשו"ע סי' תרע"ה ב' שיטות בזה, ולמעשה יש להחמיר, עיי' במשנ"ב סק"ג) וגם למהדרין נר לכל אחד ואחד חייב להדליק (כ"כ הרמ"א שם, אך בביתא"ל ד"ה ולדידן ציין להמג"א בס' תרע"ז סק"ח שהביא מהשלטי הגיבורים דכיון דנר לכל אחד ואחד הוא רק הידור מצוה אין בזה דין חינוך עיי"ש, וכ"כ הפמ"ג משב"ז סי' תרע"א, ובמשנ"ב סי' תרע"ז סק"ג הביא ב' שיטות בזה, אך י"ל דלאחר תקנת המהדרין הרי כ"א מבני הבית מכון שלא לצאת יד"ח מראש הבית ושוב הו"ל כעיקר המצוה וחייב גם הקטן, וכן נהגין, ועיין בדע"ת סי' תרע"ז סעי' ב' שעורר על הפוטרים אותו מהידור מצוה מדברי הריטב"א סוכה דף ב' ע"ב גבי הילתי המלכה דמצות חינוך יש לעשות בהכשר גמור בכל הפרטים עיי"ש).

וצריך להקפיד שנרות הקטנים ידלקו שיעור חצי שעה, ומצוי בקטנים שמדליקים הנרות המיוחדים לילדים שהם קטנים ביותר שצריך לראות שידלקו חצי שעה, ובשבת שמדליקים מבעוד יום וצריך שידלקו הנרות עד הלילה, אז צריך ליתן לקטנים בני חינוך נרות גדולות שיוכלו לדלוך עד הלילה.

ובקובץ מבית לוי מובא בשם בעל שבה"ל שליט"א דלקטנים יש להקל בנר אחד שידלוך כשיעור (דבהם אפשר לקיים המצוה כפי עיקר התקנה).

אורחים שמתארחים אצל אחרים

המתארח עם משפחתו אצל אחרים כגון בנים שהולכים או

סדר הדלקת הנרות

בלילה הראשון ידליק בנר היותר ימיני ובליל ב' יברך על הנוסף שהוא השמאלי כדי להפנות לימין להורות על תוספת הנס. ויש לעמוד בצד השמאל כדי שיפגע בו תחלה ולא יצטרך להעביר על המצוות (דאם יעמוד בצד ימין או בשאר הימים כשפושט ידו להדליק הנר הנוסף הוא מעביר על הנר הראשון).

אחר שהדליק נר הראשון יאמר הנרות הללו בעוד שגומר להדליק שאר הנרות ויש נוהגים לומר הנרות הללו אחר שהדליקו את כל הנרות (פמ"ג וסידור הרב) ולכן כשישמע ברכה יכול לענות אמן אחר נר ראשון שזהו עיקר המצוה.

כשמדליק הנר לא יסלק את ידו עד שיאחז האור ברוב הפתילה (ביה"ל תרע"ג ס"ב, ובבן איש חי כתב טעם בזה כיון שאם לא ידליק אלא ראש הפתילה ויסלק ידו חשיב כאילו דלקה מאלה, ואינו מקיים מצוה בהדלקה). הדלקה עושה מצוה לפיכך אם כבתה תוך הזמן אין זקוק לה להדליקה שנית ומו"מ לכתחילה ידליק בלא ברכה.

ואם מתחלה בעת ההדלקה לא אחז האור כראוי אינו יוצא, וכן אם כבה קודם שגמר להדליק כולם לא יצא המהדרין ויחזור וידליקם בלא ברכה, וכן אם לא נתן שמן כשיעור חצי שעה יכבה ויחזור וידליק בלי ברכה.

אחר ההדלקה לא יטלטל הנרות ממקום למקום אפי' אחר שדלקו חצי שעה כדי שלא יאמרו שלקחם להשתמש בהם, וכן לא ישתמש בהם דהרואה לא ידע שכבר עבר זמן ההדלקה (שעה צ"ב מדה"ח סי' תרע"ב) ומותר ללכת בחדר לאורם אם כבה השמש דלא חשיב תשמיש, (שע"ת תרע"ג סק"ג).

איסור אכילה

משהגיע זמן הדלקת הנרות אסור לאכול פת או מזונות, אבל טעימה דהיינו מזונות פחות מכביצה או פירות אפילו הרבה, מותר (סוס"י תרע"ב אחרונים, ובפשטות זהו דווקא ביותר מכביצה כמו בבדיקת חמץ, אולם ראיתי מובא מס' שבילי דוד דאפי' טעימה בעלמא אסור כמו בתקיעת שופר ומגילה - ובשעה צ"ב כתב להחמיר אף חצי שעה קודם הזמן).

ואף מי שנמצא בעיר אחרת והוא בדרך להדליק בביתו צריך להקפיד בזה אף שממילא אינו יכול להדליק עדיין, ואשה הממתנת לבעלה יכולה להקל בזה (קובץ מבית לוי בשם בעל שבה"ל).

ומצוי באנשים הנמצאים במקום העבודה או הנוסעים לאדמו"ר להדלקת הנרות וכדו' דצריכים להקפיד בזה.

וכן בחורים ההולכים לאסוף מעות מבעוד יום ומדליקים מאוחר - צריכים להקפיד בזה.

ואם ברצונם להדליק בישיבה מחמת סיבה שהוא - אם שוהים כל היום בישיבה ואוכלים שם אזי יכולים להדליק בישיבה ואף שיושנים בביתם (שו"ת שבה"ל ח"ג סי' פ"ג, וסברתו שם כיון דבחורי ישיבות הם קבועים בישיבה ושהותם שם אינו נחשב לעראי, וממילא הרי זה נחשב כבית קבוע, וגם לא שייך חשד שבני ביתו יחשדוהו שאינו מדליק דהא יודעים שהוא מדליק בישיבה, ומביא ראיה לזה מדבר הב"ח (סי' תרע"ז) שכתב דהא דבעין אוכל בקביעות במקום אחד ולא מהני כשאוכל סעודה אחת בדרך ארעי אצל חבירו, זהו משום דמעיקר הדין היה די גם באוכל סעודה קבועה במקום שהוא עכשיו).

פרטי דינים להיוצא לדרך לפני זמן הדלקת הנרות וחזור בלילה, כמו שמצוי בחזורים היוצאים לאסוף כסף מבעוד יום.

לצאת לדרך לאחר זמן הדלקה

משהגיע זמן הדלקה אין לצאת לשום ענין קודם שידליק הנרות (וכמו שמצינו בסי' תרע"ב בפוסקים לענין עשיית מלאכה עוד דברים שאסורים קודם זמן ההדלקה, ואפשר דאפי' חצי שעה קודם הזמן שייך דין זה וכמו שמבואר שם לענין מלאכה).

זמן ההדלקה - בענין זמן ההדלקה יש כמה דיעות בזה, (וכמו שמבואר בסי' תרע"ב ס"א) ומנהיגו להדליק אחר צאת הכוכבים וכשיטת ר"ת. (ואף אם הולך מביתו זמן מה לפני זמן הדלקה והוא חוזר בלילה נכון להדליק לאחר צאת הכוכבים, ויראה שלא לחזור בלילה מאוחר כדלקמן).

היוצא לדרך לפני זמן הדלקה

היוצא לדרך מבעוד יום ישתדל שלא לחזור מאוחר בלילה, שיוכל להדליק בזמן שיש פחרסום הנס, דהיינו שאם מדליק בפנים אז יראה שיוכל להדליק בזמן שבני הבית עדיין נעורים, ואם מדליק בחוץ יראה שידליק בזמן שיש עוברים ושבים, (דאם מדליק מאוחר בזמן שבני הבית ישנים לפי כמה פוסקים (מ"א ועוד) אזי מדליק בלא ברכה, וכן נקט במשנ"ב (סי' תרע"ב סק"א) מעיקר הדין, ואף שבשעה"צ כתב שם דהמיקל לברך אין מוחזין בידו, אולם לכתחילה ודאי דצריך להדליק כשב"ב אינם ישנים).

אכילה קודם ההדלקה

אסור לאכול אכילת מחצי שעה קודם זמן ההדלקה עד שידליק הנרות (משנ"ב תרע"ב סק"ז), ובפשטות האיסור הוא באכילת קבע דהיינו סעודת פת או הרבה מיני מזונות, אבל טעימה בעלמא מותר (כמו בבדיקת חמץ ועוד, וראיתי מובא מס' שבילי דוד דהכא חמיר טפי ואפי' טעימה אסור כמו בשופר ובמגילה, ועכ"פ גם בזה מותר למי שחלש לבו), ולכן בחזורים שמדליקים מאוחר צריכים לזיזו בזה שלא לאכול הרבה לפני ההדלקה.

ישיבה אצל הנרות

אף אלו הממהרים לאחר ההדלקה לצורך אסיפת מעות או החוזרים מאוחר, ישתדלו אצל הנרות חצי שעה כדמובא בספרים וכמנהג אבותינו ורבותינו.

נוסעים להוריהם וכדו' - אם הם גם אוכלים וגם יושנים בבית שמתאכסנים, אזי הם מדליקים בבית האכסניא.

ואם הם יושנים בביתם והולכים או נוסעים להתארח אצל אחרים רק לצורך אכילה כמו שמצוי בחנוכה שהולכים לסעודה אצל ההורים וכדו', אזי צריכים להדליק בביתם (דאף שעיקר מקום ההדלקה הוא במקום האכילה כדמבואר ברמ"א סי' תרע"ז סעי' א', כבר ביארו הפוסקים דכוונתו למקום ששוהה שם בעיקר, ובדרך כלל מקום השהייה היינו מקום האכילה, ולכן בענין שאכילתו במקום אחר הוא בדרך ארעי ועיקר מקום שהייתו הוא במקום השינה שווה ביתם, ידליקו בתוך ביתם).

וכן הנוסעים לשבת לשבות בעיר אחרת ואוכלים במקום אחד ויושנים במקום אחר - מדליקים במקום שיושנים (עפ"י הפר"ח המובא בביאור"ל סי' תרע"ז דכל שקובעים עצמם בבית אכסניא בין לאכילה ובין לשינה במשך כל היום אזי מדליקים בבית האכסניא, ובפר"ח כתב שם ח' ימים ולכאורה ה"ה יום אחד כשהם ממש בקביעות, ומשמע דאם הם יושנים בביתם או צריכים להדליק בביתם, דביתם הוא מקום דירתם).

ודע, דכל זה הוא דווקא כשהולכים שם רק לאכילה, אבל אם שוהים שם זמן רב גם אחרי האכילה, אזי צריך להדליק שם ולא במקום שיושנים.

בחורים הלומדים בישיבה

בחורים הלומדים בישיבה (במקום חיוב הדלקתם) יש כמה אופנים בהם, ונבארם.

א) אוכלים ויושנים בביתם ב) אוכלים ויושנים בישיבה ג) אוכלים בישיבה ויושנים בביתם

א) האוכלים ויושנים בביתם - מדליקים נר חנוכה בביתם (פשוט, כיון דחובת ההדלקה הוא במקום שהוא עיקר מקום שהותם, ורק דנו בזה הפוסקים (בסי' תרע"ז) אי אזלינן בתר מקום האכילה או מקום השינה, ובהו שבין אוכלים ובין יושנים בביתם פשוט הוא דצריכים להדליק בבית).

ופשוט הוא דכל החיוב בזה לבחורים הוא מטעם מצות "מהדרין" שראוי שכל אחד מבני הבית ידליק בפני עצמו, דמעיקר הדין יוצאים בהדלקת אביהם (כמבואר בסי' תרע"א).

ב) אוכלים ויושנים בישיבה - ואוכלים במקום אחד ויושנים במקום אחר [בפנימיה] - מעיקר הדין יכולים להדליק בין בחדר אוכל ובין בחדרים שיושנים בו (דלכל אחד מהם יש מעלה דבחדר האוכל יש מעלה שהוא מקום האכילה ולפי פסק הרמ"א יש להדליק במקום שאוכלים, ובחדר שיושנים יש מעלה שהוא עיקר שהותם בתורת דירה).

ועדיף להדליק בחדר שיושנים (כן נקטו הפוסקים מכמה טעמים, א) כיון דזהו חדר המיוחד לכמה בחורים והוא ניכר יותר שהם הדליקו, מאשר בחדר אוכל שרבים ידליקו שם ואינו ניכר (שבה"ל ח"ג סי' פ"ג, ב) דעיקר הקביעות הוא בחדר שיושנים שם וחזון מוזמן הלימוד הבחורים נמצאים יותר זמן בפנימיה מאשר בחדר האוכל, ומקום האכילה דמי למי שאוכל במסעדה והולך לו (שו"ת מנח"י ח"ז סי' מ"ו) ושם הוסיף דבפרט היכא במקום השינה והאכילה נמצאים בבנין אחד או בדאי שיש להדליק בחדר השינה).

ג) אוכלים ויושנים בבית - מדליקים בבית, כיון דעיקר מקום שהותם חוץ מוזמן הלימוד הוא בבית, ונכון שבימי חנוכה יקבעו סעודה בבית במקום שיושנים.

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי נפתלי בן הגה"ק רבי יחזקאל שרגא זי"ע האלבערשטאם יומא דהילולא כ"א כסלו (תרכ"ד)

הגה"ק ר' נפתלי האלבערשטאם זי"ע בעל "אילה שלוחה" היה בנו בכורו של הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע.

מסופר שכאשר נולד היה הגה"ק משינאווא משתוקק מאוד לקרוא את שם הרך הנולד ע"ש הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיטץ זי"ע, שהיה רבו המובהק של אביו הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע, אך בעת הזאת ישב הגה"ק משינאווא סמוך על שולחן חו"ז הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע (בזיו"ר היה חתנו של הגה"ק בעל ארי' דבי אילעי זי"ע חתן ק"ז הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע), והיה הסדר נהוג בעיר אוהעל שכיבדו את מרן הישמוח משה בסנדקאות וגם בברכות ודרכו היה לתת שם לילד מבלי שאלת אבי הבן איך לקרוא, לכן התפלל הגה"ק משינאווא להשי"ת שיתן בדעתו של היש"מ לקרוא את שמו "נפתלי".

בעת הברית כשאמר הישמוח משה הברכות "ויקרא שמו בישראל" הסיב פניו אל הרה"ק משינאווא ושאלו: נו, כלומר איזה שם בדעתו לקרוא להילד, דבר שלא היה דרכו בכך כאמור, אך כאשר חו"ז שאלו כבר ענה שבדעתו לקרוא אותו נפתלי, ואחרי הברית אמר לו הישמוח משה: כן היה בדעתי ג"כ לקרוא אותו "נפתלי", ע"ש הגה"ק מראפשיטץ זי"ע, (אולם פלא הוא שהרי שם הגה"ק מראפשיטץ היה "נפתלי צבי" והוא קרא אותו רק "נפתלי").

הגה"ק רבי נפתלי היה גר בעיר טשערקאס (כי זוגתו הרבנית היתה אחות הגה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע, ומכיון שהם נתייטמו בילדותם נתגדלו בבית זקנים הגה"ק מטשערקאס), שם למד בחברותא יחד עם דודו הגה"ק מהארנאסטייפל זי"ע, ובשו"ת דברי חיים מובא כמה תשובות שכתבם לשניהם, וז"ל: אל כבוד חתני היקר ר' מרדכי דוב, ונכדי ר' נפתלי.

נסתלק ביום כ"א כסלו בעיר טשערקאס שברוסלאנד אשר כידוע שרר אז בעת ההוא קור גדול עד שכל הימים והנהרות קפאו מכפור, ולא היו מקוואות חמות מן המוכן כמו היום, רק אם רצה מאן דהו לטבול עצמו במים חמים היה צריך לפנות אל האיש הממונה על המקוה (בעדער) שיחמם לו את המקוה, אשר היה עבודה קשה מאוד כי היה צריך מקודם לשבור את הקרח ולהפשירו בעצים ואש (העצים היה דבר יקר בימים ההם), וכך ארך החימום זמן רב וגם דרש סכום גדול על זה, וכאשר נסתלק ר' נפתלי בפתע פתאום (ראיתי ספר מאחד מגדולי רוסיא איך שכותב שם את כל השתלשלות פטירתו של ר' נפתלי כותב שם ג"כ בענין פטירתו הפתאומי שהיה באמצע הלילה) ולא היה פנאי להכין את המקוה, אך מ"מ רצו לעשות את הטהרה כדבעי ולטבול אותו במקוה כראוי לאדם גדול כמוהו, והחליטו לנסות לשאול את ה"בעדער" אולי הזמין איש אחד שיחממו את המקוה וכך יוכלו לטבול גם את גופו הק' של ר' נפתלי, מה מאוד הופתעו לשמוע מה"בעדער" שאכן הזמינו אצלו להכין את המקוה באמצע הלילה, והיות שכל הדבר הזה היה פלא בעיניהם, שאלוהו מי הזמין את המקוה, ענה להם שר' נפתלי בעצמו בא ודפק על דלת ביתו ופקד עליו לחמם את המקוה בשבילו, דרשו וחקרו הדבר ונתברר להם שזה כבר היה לאחר פטירתו.

היה נשמה גבוהה מאוד, ונסתלק בדמי ימיו בהיותו בן כ"ח שנה, אביו הגה"ק משינאווא הוציא לאור ספרו בשם "אילה שלוחה" על שמו כמאמר הכתוב "נפתלי אילה שלוחה", אביו הק' כותב שם בהקדמה דאיתא בירושלמי שרבי בון היה חי כ"ח שנה והשלים עצמו כמו אחרים במשך מאה שנה, וכן ממליץ עליו שאע"פ שחי כ"ח שנה השלים עצמו כמי שחי שנים הרבה.

מצות חליצה

כאמור נסתלק ר' נפתלי בחיי אביו ולא הניח אחריו זש"ק והיו צריכים לקיים מצות חליצה, והגה"ק רבי משה משינאווא בנו של הגה"ק משינאווא זי"ע נסע יחד עם אביו לעיר טשערקאס לחלוץ אלמנת אחיו, בשעת החליצה כנהוג ברוב עם ישבו שם הבית דין, זקיני הגה"ק מטשערקאס זי"ע, אביו

הגה"ק משינאווא, ועוד, באמצע מעמד החליצה אירע איזה שאלה בהלכה והגדולים שנכחו שם התפלפלו בדבר זה עד באו לידי החלטה, באותו זמן נכח שם גם דודו הגה"ק ר' מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע ולא לקח חלק במלחמתה של תורה רק ישב על מקומו אחוז שרעפים, אחרי שקיימו מצות החליצה פנה הגה"ק משינאווא לגיסו הגה"ק מהארנאסטייפל זי"ע למה לא

כסף גדול בכדי לנסוע לרוסלאנד לקיים מצות חליצה לאשתו הרבנית, הלכתי לדפוק על פתחי הנדיבים בעם, בין השאר מצאתי את ר' ברוך הנ"ל וביקשתי ממנו את תרומתו היות שבני צריך לנסוע לדבר מצוה לסדר החליצה ואין לי כסף לזה, ע"כ יואיל נא לבוא בעזרתי.

וסיפר לי אז את כל העסק ביש שהיה לו עם הגה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע, ואכן כן הוה שאחר פטירתו של רבי אלימלך מרודניק ע"ה התחיל הלה לירד מנכסיו ל"ע, ולעת עתה לא נשאר לו מחוט ועד שרוך נעל מעשירותו, רק תכשיטי אשתו היא מה שנשאר לו מכל עושרו, אך באם יבטיח לו לבטל הקפדתו של הגה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע, ימכור את התכשיטים לצורך המצוה, אך אני אמרתי לו שאיני יכול להכניס ראשי באשלי רבבני ולהסיר את הקפדתו של האי צדיק וקדוש.

ויהי בלילה נתגלה אלי הגה"ק רבי אלימלך מרודניק ע"ה בחלום ואמר לי שאקח את התכשיטים מהגביר הנ"ל, ושהוא מוחל לו את הקפדתו, כי מפני מצוה גדולה כזו אני מתחרט על הקפדתי, (פאר אזא גרויסע זאך טרעט איך אפ), ואכן למחרת הלכתי לר' ברוך הגביר הנ"ל וסיפרתי לו כל ענין החלום, ומכר אז את התכשיטים וקיבלתי ממנו הכסף ונסעתי עם בני לרוסיה לסדר החליצה.

באותו יום הגיעו שני אברכים ממרחקים לקנות יער גדול והציעו לר' ברוך להיות שותף עמהם, כי עדיין לא התפרסם מצבו הרע, אמר להם ר' ברוך שאין לו כסף על אתר, ענו לו שיכתוב להם שטרות לעתיד, ר' ברוך ראה בזה יד ה' וכתב להם, ואמנם הרויח הרבה ונתעשר שוב מאוד, ואכן נתבטל ההקפדה.

וסיים הגה"ק משינאווא ואמר: עכשיו תבינו כבר למה לא פגעה בו קללתו של הגה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע.

השתתף בריתחא דאורייתא שהיה שם, השיב לו הגה"ק מהארנאסטייפל שלא שמע כלל שהיה שם משא ומתן בהלכה, תמה הגה"ק משינאווא ושאלו איך יתכן שלא שמע כלום הלא היית נוכח כאן ושקלו וטרו בקול רעש גדול, ענה לו הגה"ק מהארנאסטייפל: ראיתי את הגה"ק ר' נפתלי שעמד כאן בעת מעמד החליצה ופניו זהרו כזוהר הרקיע והייתי כ"כ משוקע לראות את צורת פני קדשו ולא יכולתי להסיר את עיני ממנו על כן לא שמעתי כלל מה שדיברו ודנו בהלכה.

על אודות אותו נסיעה לקיים מצות החליצה היו צריכים כסף רב כי נסיעה כזו בימים ההם היה כרוך בהוצאות מרובות, ובפרט לאחר היה הרה"ק ר' משה משינאווא איש חלוש היו צריכים לקחת עגלה נוחה עם כמה גבאים וכדו' ע"כ פנה אביו הגה"ק משינאווא זי"ע לכמה נדיבים לבקש את תרומתם למצוה רבה ונשגבה זו.

ויסופר שפע"א נכנס הגה"ק משינאווא זי"ע בביהמ"ד וראה אנשים משוחחים ניגש אליהם ושאלם על מה המדובר, והרהיב איש אחד עוז בנפשו וסיפר להגה"ק משינאווא שהם מדברים מהנגיד ר' ברוך שהיה לו קפידה מהגה"ק רבי אלימלך מרודניק ע"ה זי"ע (בנו של הגה"ק רבי מענדל בער מפשעווארסק בהגה"ק רבי אלעזר בהגה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע) כי פע"א פנה הגה"ק רבי אלימלך מרודניק ע"ה לר' ברוך הגביר מפשעמיש שילוח לו סכום כסף גדול וסירב, הקפיד עליו הגה"ק ר' אלימלך מרודניק ואמר: כתיב (תהלים ל"ג ט') "הוא אמר ויהי", הקב"ה אמר ונהיה עושר, "הוא ציוה ויעמוד", הוא יצוה ויעמוד דהיינו שיופסק עשירותו, וידוע שר' אלימלך קילל אותו בקללה נמרצת שלא יהיה לו כסף עבור התכריכים שלו, אך כבר עבר כ"כ הרבה זמן ולא נתקיים קללת חכם וצדיק.

אמר להם הגה"ק משינאווא: "עטס וויסט טאקע נישט אבער איך ווייס יא", הבה ואספר לכם גופא דעובדא היכי הוה: כאשר נלב"ע בני רבי נפתלי ז"ל בדמי ימיו, והיו צריכים סכום

1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
3 חוק-אפי' 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור' 9 מערכת

718-504-2188
845-537-6660
845-694-4550
020-8002-9580
0161-420-8878

ברוקלין
קרית יואל
מאנסי
לאנדאן
מאנטשעסטער

לאקאלע נומערן

718-305-6942 212-444-9899

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
718.554.7549

718-305-6942 • 212-444-9899

דברות קודש

קטעים בעניני כ"א כסלו מתוך הדרשות
שנשמעו ע"י כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

רועה ישראל הנאמן. ועד היום זה אנו אומרים זמן מתן תורתנו ביום ו' דסיון שהוא היום אשר בו ניצל משה רבינו מלפני הרבה שנים, ובדבר זה לא שייך מרחק זמן ומקום, כי בעניני רוחניות וקדושה לא שייך כל אלו הדברים. ובכן בכל שנה ושנה צריכים אנו להוסיף שמחה ושבח והודאה לפני אדון הכל על זה, וכן מצינו בס חנוכה שאמרו חז"ל (שבת כא:) לשנה אחרת קבעום, והטעם ידוע כי אז הרגישו כח הקדושה שהוא מוסיף והולך, ונס חנוכה היה הצלה לכלל ישראל ומתעוררת מידי שנה בשנה, וכן הוא ביום כ"א כסלו יום הצלת מרן דו"ז זללה"ה צריכים בכל שנה ושנה ליתן שבח והודאה על הנסים וחסדים הגדולים שעשה השי"ת עמנו להציל רועה ישראל הנאמן, כי זה מתעורר בכל שנה ושנה, כי הצלתו היה הצלת התורה והצלת כלל ישראל שיוכלו להמשיך במסורת התורה הק' שניתנה למשה רבינו בסיני עד ביאת הגואל. (כ"א כסלו תשס"א לפ"ק)

ובכן בעת הזאת שנתאספנו להודות ולהלל לבורא עולמים, על אשר גבר עלינו חסדו והציל את מרן דו"ז זללה"ה מגיא ההריגה, והנס הזה אף שכבר היה לפני חמשים שנה ובעל הנס זצ"ל בעצמו כבר איננו אתנו בחיים בעלמא הדין יותר מעשרים שנה, מכל מקום עוד יש לנו חיוב בשבח והודאה על הצלתו, כי הנס עדיין הוא בהווה ועוד הוא בעתיד, כי גדול כח הצדיקים שנשאר קדושתם בתוך בני ישראל גם לאחר הסתלקותם... וחייבים אנו להודות ולהלל לשמו ית', על אשר הציל ביום הזה את מרן דו"ז זללה"ה מצפרי הרשעים, וזה היה שמחה גדולה לשעתה שהי' יכול הצדיק להאיר לארץ ולדרים עליה, וגם לעתיד כי חסד גדול עשה השי"ת עמנו בהצלתו גם בימינו אלה ועוד להלאה, כי כל ימיו אשר חיה יומם ולילה לא ישובת מלחשוב אופנים ופעולות להעמיד הדת על תילה, וכל זה השאיר בנו שמנונית רוחני ורשימא קדישא נשאר בעולם, ויסלים אנו עוד בימינו אלה לינק מההשפעת קדושה שנשאר רבות בשנים מאותו צדיק. ועל כן נודה לשמו ונהללו בפינו על אשר נשאר בנו כחו של אותו צדיק ממה שזכינו להתחמם לאורו, וברוך הוא וברוך שמו שזכינו להמשיך ככה להסתופף בצילו של כ"ק מרן אאמו"ר ורואים אנו שיש בו כחו של מרן רביה"ק זי"ע ובהאי זימנא שאנו מודים על העבר גם אנו מבקשים על העתיד שנוכה שכ"ק מרן אאמו"ר שליט"א על מי מנוחות ינהלינו ברוב כח ואמיץ אונים לאורך ימים ושנים טובים. (כ"א כסלו תשס"א לפ"ק לתלמידי הישיבה)

והעיד מרן דו"ז זללה"ה דלשלימות נפשו אף שנהג עצמו כל ימיו בדקדושה ובטהרה, מ"מ לשלימות גופו ונפשו יותר טוב הי' שיהרג עקדה"ש, והסבה שנשאר בינינו הוא כדי להעמיד מחדש כלל ישראל אחר החורבן הנורא והאיך היה כלל ישראל נראה אלמלא הוא. (כ"א כסלו תשנ"ז לפ"ק)

ולענינינו אמונים אשר נאספו פה במקהלות עם ברכו ה' להודות ולהלל ולשבח להשי"ת על שהציל את כ"ק מרן דו"ז זללה"ה מגיא ההרוגה ועי"ז זכה אח"כ להחזיר עטרה ליושנה ולהעמיד הדת על תילה, כאשר אנו רואים ב"ה תלמידי תורה בתי חינוך ישיבות לרוב, ודבר זה ידוע שבין אלפי בני"י שזכו בחסדי ה' להנצל מבין שיני האריות הי' מרן זי"ע היחידי שנשאר עם הצלם האלקים עם הזקן והפיאות, ואות הוא לעולם שכיון שהי' ה' עמו היינו הצלם האלקים הפיאות הדיקנא קדישא (כמבואר בבני יששכר), לכן הי' מצליח בידו שבנה חרבות עולם ולבנות דור שלם דור יראים ושלמים שמתנהגים בדרכי ה' ובאורח ישרים. (כ"א כסלו תשנ"ח לפ"ק)

עומדים אנו ביום כ"א כסלו יום ההצלה של מרן דו"ז זללה"ה שניצל מידי הרשעים, ואין לנו השגה לתאר גודל הצרות שעברה על עם ישראל בתקופה המרה הלז שרצו לעשות כלה בעם ישראל וזה הי' גזירה מן השמים, ועכ"ז בחשכות הגדול נתגלה האור והשי"ת עשה עמנו חסד שיצא מרן ז"ל ביום זה מעבדות לחרות. (כ"א כסלו תשנ"ט לפ"ק)

הנה ידוע לכולנו שביום כ"א כסלו ניצל כ"ק מרן דו"ז זללה"ה ממות לחיים והגם שכל נפש מישראל הוא עולם מלא, מ"מ אין אנו שמחין בהצלתו הפרטוי לחוד, כי אם בהצלה כללית שיצא מזה שהי' הצלה לכלל ישראל, כי הותיר אותה ה' לפליטה גדולה כדי שבגודל קדושתו יעמיד הדת על תילה אחר החורבן הנורא שהי' אז ערבוביא וירידה גדולה והי' העולם שמם. (כ"א כסלו תש"ס לפ"ק)

ובכן כהיום כאשר אנו נאספים לכבוד יום ההצלה והשחרור של כ"ק מרן רבינו דו"ז הגה"ק זי"ע, הרי יום זה שניצל רועה הנאמן שהעמיד הדת על תילה הוא יום הצלת תורה הק' ויום הצלת כלל ישראל, ויום זה הוא בבחי' חג השבועות, יום זה הוא זמן מתן תורתנו, ועל זה מן הראוי הוא מידי שנה בשנה להתאסף וליתן שבח והודאה להשי"ת על חסדו הגדול שגבר עלינו ועשה עמנו נסים ונפלאות להציל

לולא חמלת הבורא יתברך אשר ריחם על שארית ישראל ברוב רחמי חסדיו, וזכות המסירות נפש שהיה לו למרן דו"ז זללה"ה עוד בימי קדם, וגם המסי"נ שהיה לו בשעת המלחמה שנראית לו דמות דיוקנו של אביו, והיה אחד מני אלף אשר שמר על הדיוקנא קדישא במסירות נפש ממש,

וזכה לצאת מתחת ידם בחתימת זקן, ואפילו על מנהג קל כזה שיהיה לו חתימת זקן היה מוכן במסירות נפש לשמור עליו במשך כמה חדשים שהיה תחת יד הרשעים, כי הרשעים היו עלולים להרוג גם על דבר קל כזה שמצאו יהודי בחתימת זקן, ובכח זה של מסירות נפש שיבר כוחות הרשעה של מלכות אדום, וזכה להקים שארית הפליטה.

(כ"א כסלו תשס"ג לפ"ק)

ובכן ביום הזה נודה ונהלל לשמו הגדול על כל החסד אשר גמל עם אבותינו בשנות האיזומה הנוראה, שגזירה נוראה היתה אז בארץ מן השמים מי יחיה ומי ימות עקדה"ש, ועל כל אחד ואחד במיוחד היתה השגחה פרטית מלמעלה מתי יזכה לישועה ובאיזה אופן על ידי נסי נסים לצאת מעמק הבכא, וכמו שסיפר כ"ק מרן אאמו"ר כמה ענינים נפלאים שהבחין בעת צר בכל היסורין שעבר עליו כי השי"ת משגיח עליו מרומים, והיה נראה עין

בעין נפלאות הבורא ית"ש חוץ לדרך הטבע מה שהיה אפשר לסבול תוקף הצרות בימי הזעם, ואם שלא היה נראה כי הישועה מתקרב לבוא, הקב"ה קץ שם לחושך לכל אחד ואחד והחליף את הזמנים להוציא מבית האסורים.

וביותר נשיר שיר חדש לה' על החסדים הגלויים שגמל עמנו והציל את הצדיק הנשגב כ"ק מרן דו"ז זללה"ה, להשאיר לנו צדיק אמת בחותמ"ו של כהן גדול מעוטר בצלם אלהים, שהוא זכה ברוב קדושתו וטהרתו, כחות הנפש הכבירים וכשרונות הנשגבים אשר נתחונן בהם מן השמים, לבנות את הנהרסות ולהקים לנו דור נאה ומשובח.

ובכן בעמדינו ביום כ"א כסלו יום ההצלה והשחרור של כ"ק מרן דו"ז זללה"ה אשר בו ניצל ממות לחיים ויצא מאפילה לאורה, ובד בבד ניצולו אתו יחד תלמידיו שומעי לקחו, וגם אנו הנחשבים בין תלמידיו ותלמידי תלמידיו במשך הדורות השואבים מבאר מים חיים, הנה כולנו מרגישים בעצמינו ביום זה

הצלה פרטית והתרוממות הנפש, כי הוא הצלה לבני ישראל ולתורה הקדושה לכח הקדושה ולדורות העתידים, כולנו מוסיפים ביום זה שבח והודאה להבוכ"ע להודות ולהלל לשמו יתברך על החסד הגדול שעשה עמנו ובכל הדורות והותיר לנו לפליטה גדולה האי בוצינא דנהורא להאיר את כלל ישראל בחשכות גלותינו. ולעת כזאת אנו משבחים ומפארים על הצלת האי בוצינא דנהורא שהאיר לנו את הדרך נלך בה, וביכותו אנו מחזיקים מעמד בדרך התורה והמסורה, ובכן בכל שנה ושנה אין אנו מספיקים בהודאה לה' משנים שעברו, אלא אנו מוסיפין עוד ליתן שבח והודאה לחי העולמים, על הצלת האי צדיק רבן ואבוהון של ישראל, כי בכל שנה ושנה ניתוסף תוספות אורה מפעולותיו של אותו צדיק, ורואין הפירות מכל עמלו ופירי פירותיה, וספסלי בי מדרשא

ניתוספים מידי שנה בשנה, וכל אחד הוא תוספות אורה אשר הוא תוספות שמחה, ולזה בעי תוספות ברכה, להוסיף בכל שנה ושנה שיר חדש להבוכ"ע. (כ"א כסלו תשס"ב לפ"ק)

וכדבר הזה איתרחיש לנו גם בדורינו אחרי שעברו על אבותינו שנות הזעם, כאשר עלו על המוקד רבבות אלפי ישראל מסלחה ומשמנה, עוללים ויונקים זקנים וזקנות, קדושים וטהורים צדיקים ושרפי מעלה על קדושת שמו יתברך, נסתרים דרכי ה', וכפי הנראה הסכימה אז מדת הדין של מעלה להרע לישראל ח"ו, בבחינת אין דורש ואין מבקש,

בענין שבת קודם כ"א כסלו

הנה עומדים אנו ביום שב"ק קודם יום כ"א כסלו, יום אשר כ"ק מרן דו"ז רבינו הקוה"ט זללה"ה ניצל משיני האריות הם הרשעים הגרמנים ימ"ש, ואנחנו הנאספים פה דור השני מדור החורבן שחיו אז בשני הזעם ואף שאין אנו משיגים אף אפס קצמו הרשעות הגדולה שעשו הרשעים האלו, אמנם שמענו מאבותינו ולולא ה' שהותיר לנו לפליטה גדולה את מרן דו"ז זללה"ה מי יודע מה הי' לנו.

והענין שנתאספנו היום בשבת מקודם להודות ולהלל לה' אלקינו, כי הלא עצם היום כ"א כסלו הי' באמצע השבוע הבעל"ט, ויש לשאול לשמחה מה זו עושה בשבת קודש שלפניו, אבל הענין בזה הוא פשוט כי ידוע מספה"ק דהכל תלוי ביום שב"ק וכמ"ש א"ז זללה"ה בייטב פנים (לשבת החדש אות ט"ז) טעם שנוהגין לברך החודש בשבת שלפניו, ע"ד שכתב הטור (סי' ת"ל) שבת שלפני פסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו, ומפרש בספר באר מים חיים (פר' נצבים) דהכוונה ע"ד דאיתא בזהר (פר' יתרו פח.) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, נמצא שהנס שנעשה בימי החול בצאתם ממצרים שרשו נעשה בשבת שלפניו, עכ"ד בבאר מים חיים, וכיון דעיקר התחדשות החודש תליא בשבת שלפניו ע"כ מברכין בו החודש, ומבקשין שיחדשוהו ה' לטובה, עכ"ד. וכדבר הזה נימא אנן לענין שנתאספנו היום בשבת שלפני כ"א כסלו כי כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין וכל ההשפעות שנתעורר ביום זה שניצל הרועה נאמן, הכל תלוי ביום שב"ק שלפניו. (ליל שב"ק וישלח תשנ"ט שבת קודם כ"א כסלו)

והלא אותו צדיק מרן דו"ז זללה"ה לא זכה לכחות הללו, אלא בשביל כי מנעוריו השקיע כחו ואונו על התורה ועל העבודה בקדושה ובטהרה, וכל מעשיו היו עבדות ה' ביראה עילאה מתוך שמחה ודביקות אל הבורא כל עולמים.

וכ"ק מרן אאמו"ר היה רגיל לומר ביום כ"א כסלו על ענין הצלתו של מרן ז"ל, כי בודאי אילו לא היה ניצול ח"ו ובדרך כל הארץ היה מת על קדושת השם, לא היה מגיע לנפשו שום הפסד, ואדרבה הוא כמבואר בגמרא (ברכות סא:) רבי עקיבא אמר כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ובכל נפשך (דברים ו ה) אפילו נוטל את נפשך, אמרתי מתי תבא לידי ואקיימנה, אך מי יודע כמה

היה גודל ההפסד שהיה מגיע לנו הדור הנשאר מזה. והענין מבואר במדרש (כ"ר פס"ג ט"ב) כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם (ישעיה כט כב) יעקב פדה את אברהם, שאברהם ניצול בזכות יעקב העתיד להוולד ממנו. ביאור הענין כי אברהם אבינו עבד את בוראו ית"ש מאהבה, ונפשו כלתה לשוב אל מקור מחצבתה ולידיבך במאור פני מלך חיים, אך אם כך היה לא היה אפשר בית יעקב להוולד, ולא היו יוצאים בני ישראל העתידין לקבל התורה ולשמור התרי"ג מצוות מאז עד עולם, ולכך ריחם ה' עליז והוציאו מאור כשדים, וכמו כן ריחם ה' על שארית בני ישראל שהיו

צריכין לרדת בגלות אמעריקא, והציל את מרן דו"ז זללה"ה בכדי שיקויים בנו כי לא תשכח מפי זרעו, כי הצדיק הגדול הזה להחזיר עטרה ליושנה, ובמעשיו מאשפות ירים אביון, לחזק לבבות נשברות ולקרבת לה' להיות נאמנים אליו ולתורתו הק'. (כ"א כסלו תשס"ג לפ"ק לתלמידי הישיבה)

ויתכן כי אף בימי הרת עולם בעת שגברה ההסתור פנים וניתן רשות למשחית ר"ל, אלפי אלפים ורבי רבבות אחב"י מסלתה ומשמנה נהרגו על קדושת שמו יתברך, ובכל זאת זכינו לישועה, כי גם כ"ק מרן דו"ז זללה"ה היה בעמק הבכא ומכל מקום זכה בעזרתו ית"ש להנצל מידי הרשעים באופן הפלא ופלא וביום זה יצא לחירות, גם זה לא היתה בזכות עצמו ומעשיו הגדולים והטובים שלמד מנעוריו בקדושה ובטהרה, אף כי כדאי היה לו, מכל מקום חזינו לכמה גדולי עולם שנאבדו אז בשנות הזעם בעוה"ר כידוע, ובהדי כבשי

דרחמנא למה לן, אך מסתבר לומר ונראה בחוש שזה היה בזכות מעשיו שהיה עתיד לעשות, ובכח התורה אשר היה עתיד ללמוד וללמד לבני ישראל, והגם שבודאי היה כדאי לו הזכות של התורה שלמד בקדושה ובטהרה מנעוריו עד אז, וכמו אצל החשמונאים שגם הם בודאי עסקו מתורה וכמ"ש וזדים ביד עוסקי תורתך, מכל מקום היה עיקר הנס בזכות העתיד, ההלכות שיבא מזה, כי ראה הקב"ה איך שיהיה נראה הכלל ישראל אחר החורבן הנורא שלא ישאר רק אחד מעיר ושנים ממשפחה, ועל כן הותיר ה' לפליטה איש אשר רוח אלהים בו אשר יוכל לזכות את הרבים בפעולותיו המרובים, ועיקר ההצלה היתה בזכות

דתנו רבנן, מה שיעסקו בני ישראל בתורה בזמן שהיה העולם שמש, והוא בכחותיו הקדושים העמיד לגיון של מלך קהלות קדושות ישיבות קדושות ובתי חינוך לבנים ולבנות, ואף גם תלי תלי חידושי תורה שלימד אותנו אחרי ימי החורבן, ודרשותיו הקדושים שהשמיע לבני ישראל, וספרו הקדוש ויואל משה אשר לכל ישראל האיר, מן השמים המתניו על התגלות אור בהיר הלזו, הגם שבודאי הכל נתונה היא למשה מסיני מכל מקום עד אז לא היה באתגליא, ובשביל התגלות אור זה היה הנס. וכמו שאמר מרן דו"ז זללה"ה ביום כ"א כסלו בשנותיו האחרונים

והנה מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' וישב עמוד רצ) אמר דבר פלא, שנס ההצלה היה אף שלא היינו כדאי, דעשה השי"ת אתנו חסד בהקפה, ועלינו לפרוע את החוב על ידי שנעסוק בתורה ובמצוות, ע"י.ש. ואפ"ל בכוונת דבריו הקדושים, על פי מה שכתב הגאון רבי שלמה קלוגער זללה"ה בחכמת התורה (פ' וישב עמוד רחצ) לפרש מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"א) דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, דהנה ידוע שהשי"ת מצרף להאדם טוב העתיד, אך כשמקדים הקב"ה טובות עבור מה שעתיד לעשות, נקרא האדם חייב לו יתברך, וכשמקיים המעשה אחר נקרא משלם להקב"ה חובו, ואם אינו מקיים המעשה אח"כ נשאר חייב לו יתברך במה שהטיב לו תחלה בחנם. וזהו דין וחשבון, שדי"ן הוא מה שפגם בגוף החטא, וחשבון"ו הוי מה שקיבל טובה ממנו יתברך ולא פרע עדיין, עכ"ד. והן הן דברי מרן דו"ז זללה"ה, שלא היינו כדאי לנס ההצלה, וכמו שאמר יוסף הצדיק כי שני אלהים את כל עמלי, ועשה השי"ת אתנו כל החסד רק בדרך הקפה, כי הפרני אלהים בארץ עניי, וכן סבר מרן דו"ז זללה"ה בגודל ענוותנותו.

לפרש הכתוב למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, כי תכלית ההצלה היה להשיבנו לאבינו שבשמים, שנוכה להעמיד דורות ישרים ומבורכים בדרך ישראל סבא.

ובכל שנה ושנה בעת הגיע יום כ"א כסלו עלינו להוסיף וליתן שבח והודאה על הצלתו של מרן דו"ז רביה"ק זללה"ה, כי הלא בכל שנה ניתוסף עוד סיבת ההצלה על ידי שמתרחבים גבולי הקדושה ומיתוספים מקומות התורה בקהלתנו הק', בזכות כל תלמיד בישיבתנו הקדושה העוסק בתורה, ובזכות כל אברך ובעה"ב הקובע עצמו עתים לתורה היה ההצלה. ותלי"ת כי מאז שייסד מרן דו"ז זללה"ה המוסדות הקדושים נתרצחו פי כמה, בבחינת מודליקין מנר לנר, והעמיד תלמידים ומהם תלמידי תלמידיהם דור אחר דור בבחינת מוסיף והולך, ועל אחת כמה וכמה צריך כל אחד בעצמו להיות מוסיף והולך אומץ בעסק התורה.

(כ"א כסלו תשס"ד לפ"ק)

פעולותיו של רביה"ק זי"ע בימי צלמות להציל את ישראל מציפורני הרשעים

ומציל ומושיע

במוצאי שבת קודש זו יחול יום הצלתו של כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זי"ע מתחת ידי הנאצים הארורים ימ"ש או אז בימים טרופים אלו ראה ראינו את התמסרותו של מרן רביה"ק למען הכלל והפרט, וכאשר כל אחד ואחד היה שרוי בצערא דיליה, היה רבינו מגלה זרוע עוזו כ"מציל ומושיע" וכמנהיג ישראל לקח על עצמו לירד מן ההר אל העם ולמסור רוחו ונפשו עבור הכלל כולו. במדור זה ננסה לתאר לדור אחרון מקצת פעולותיו הכבירים אשר השקיע רבינו להחיות בני ישראל ולהוציאם לחירות עולם.

הרב הקדוש זצ"ל, ונעקד על גבי המזבח בשנות הזעם ועלה על קידוש ה' כעולה תמימה הי"ד, רחמנא אידכר לן זכותא ד"יצחק" עקידתא זי"ע

כידוע שררה בין הני תרי צדיקים קדושים ידידות עזה, רבי ישעי' לע אמר פעם לרבינו: "איהר ווייסט דאך אז מיר זענען ווי ברידער, ווייל איר זענט געבוירן געווארן פון אונזער טאטנ'ס ברכה" וכשרבי ישעי' לע הי' פעם על אם הדרך ועבר את העיר קראלי, בעת שרבינו כיהן שם כאב"ד, קיבל רבינו את פניו אצל מרכבת הברזל, ורבי ישעי' מרוב התרגשות אמר לרבינו: קראלער רב, איך ווייסט נישט פארוואס איך האבך אייך אזוי ליב" ונשק את רבינו על מצחו.

כשהגיע הידיעה המחרידה מארץ פוילן לאונגארין שהרשעים ימ"ש הקימו את הגעטא בעיר באכניע וסכנה מרחפת לחיי היהודים בגעטא, נתעצב רבינו אל לבו, והיה בצער גדול נורא מאוד, רבינו עסק בפעולות שונות לסייע בידי אנשים להבריח את הגעטא ולנוס למדינת אונגארין, הרה"ק מטשעחויב שגם הוא נעצר בהגעטא הצליח לשלוח קארטל מהגעטא שכתה נשאר רק הזדמנות אחת להבריח אותו מהגעטא תמורת הרבה כסף, ואין לו במדינת אונגארין ריע כאח רק רבינו ז"ל, ומקוה שבוודאי יעשה רבינו כל מה שביכולתו וירבה פעלים להביאו מהגעטא למדינת אונגארין וישתדל לטובתו.

אולם בתחילה לא נתנו הרשעים להכניס מבחוץ שום ידיעה אל הגעטא, אנשי הגעטא לא ידעו כלום מהמתרחש מחוץ לתחומי הגעטא, הגה"ק מטשעחויב שאל כל הזמן: "למה אין שומעין דבר מסאטמאר, למה לא אדע מפעולות

והושעת את ישראל

מאז פרוץ המלחמה שם לו רבינו למטרה העיקרית וראש דאגותיו היו לו את הצלת ישראל בכל מקומות מושבותיהם, כאשר נתאר באריכות אי"ה בשבועות הבאות על אודות פעולותיו למען הצלת יהודי פולין, סלאוואקיי, בורגנלאנד, ובהגיע תור הצלת יהודי אונגארין השתדל רבינו להצלתם אמנם נבצר ממנו לעסוק בזה, כי רבינו כבר היה אז כלוא בהגעטא ולא ידע דבר מניהול המשא ומתן של ראשי הקהל בעיר בודאפעסט.

אכן מלבד מה שפעל ועשה רבינו למען הכלל כולו, עסק רבינו בהצלת נפשות יקרות ומיוחסות בישראל, ועתה נשתדל קצת לספר מפעולות ההצלה וההשתדלות המרובה אשר השתדל רבינו למען הגה"ק רבי יצחק ישעי' מטשעחויב זי"ע בן זקוניו של מרן הגה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, וכמו כן משפחת באבוב וקאלאשיץ, ועוד.

הגה"ק רבי יצחק ישעי' מטשעחויב זי"ע

מאז שנודע לרבינו שהרה"ק ר' ישעי' לע מטשעחויב זי"ע כלוא תחת ידי הרשעים בפוילין בגעטא באכניע, הרקיע רבינו ז"ל שחקים בפעולותיו, ולא נח ולא שקט מהשתדלות יומם וליל להעביר את הצדיק הישיש למדינת אונגארין שהיה אז מקום הצלה, אך מהני כבשי דרחמנא לא אסתייע מילתא ולא זכינו להצלת

כשהגיע הרה"צ מווייטצען ז"ל לראצפערט ויצא מבית המסילה נתפס ע"י הפאליציי שפשטו ממנו את כובעו, ומצאו סביבות הכובע מבפנים חתיכות נייר להקטין קצת את רחבו של הכובע, והיה זה איזה מכתב עת בלשון אונגאריש, דבר זה כבר היה די להפאליציי להכותו מכות רצח ולחשדו בריגול, שמסתיר ידיעות מהעיתונות בתוך כובעו ואסרוהו בבית האסורים, אמנם אחר החקירה שחררו אותו, הרה"צ מווייטצען הסתיר את סימניו על פניו מהמכות שספג ועבר לבית הרה"ק מראצפערט וסיפר לו שיש הצעה להציל את אחיו הרה"ק מטשעחויב וביקשו שיסע אתו לסאטמאר לרבינו ז"ל.

הרה"ק ר' שלום אליעזר'ל זצ"ל הסכים על אתר לנסוע לסאטמאר, ובקדרותא דצפרא שכרו אויטא מיוחד (טעקסי) ויצאו לדרכם, כשהגיעו לסאטמאר באשמורת הבוקר נבהל רבינו לראות בפתע פתאום את הרה"ק מהרש"א זצ"ל עומד בפתח ביתו בשעות המוקדמות לפנות בוקר, רבינו קיבל את פניו ושאל לו על מטרת בואו, הרה"צ מווייטצען סיפר לרבינו את כל הפרטים בהצלת הרה"ק מטשעחויב, רבינו שכבר עסק בזה נתלהב לעמוד בראש הפעולה יחד עם הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל, הרה"צ מווייטצען הוסיף ואמר לרבינו שלדעתו מעיר סאטמאר לבד יכולים לקבץ חלק נכבד מהסכום הנצרך, והזכיר בשמו של נגיד אחד מעיר סאטמאר הנמנה על מקורבי רבי שלום אליעזר'ל, ורש"א יכול להוציא ממנו סכום נכבד, רבינו אמר לו: "אדרבה יביאו ממנו את נדבתו, ואני ארכוש אי"ה את מותר הסכום".

הרה"צ מווייטצען יחד עם הרה"ק ר' שלום אליעזר'ל עברו לבית הנגיד והקישו על דלתו והודיע לב"ב שהרה"ק מראצפערט עומד בשער החצר, הנגיד קם ויצא לכבוד הצדיק האורח והכניסם לביתו, ורצה להביא כיבוד לכבד את הרה"ק, אולם הרב מווייטצען אמר לו: לא עת כיבוד עכשיו, בשעה שהרב מטשעחויב בן זקוניו של מרן הק' בעל דברי חיים זי"ע נמצא בצרה ובשביה וצריכים להצילו, וכבודו מחוייב ליתן סכום נכבד של חמש אלפים פענגא, הגביר טען שזה סכום גדול מדי עבורו, אולם הרב מווייטצען בחכמתו הצליח להוציא ממנו את הסכום שנקב, ותיכף חזרו לרבינו ומסרו לו את הסכום.

הרב מסאטמאר והשתדלותו, אבל אחר זמן קצר התחילו אנשים מסויימים שהתחפשו כגויים להכניס ידיעות להגעטא, ואז נודע להרב מטשעחויב מפעולות רבינו להצלתו ונהנה מזה.

רבינו כינס את מקורביו ואנשי עצתו וטיכסו עצה ומזימה להציל את הרב מטשעחויב ולהוציאו מעמק הבכא להביאו לגבולי מדינת אונגארין אך אע"פ שהיו הרבה אנשים מגעטא באכניע שהצליחו לברוח את הגעטא ועברו למדינת סלאוואקיי ומשם גלו בגולה אחר גולה עד שהגיעו למדינת אונגארין, מ"מ דרך זה היה קשה מאוד להרה"ק מטשעחויב אשר כבר היה אז בעומק השיבה, לכן התוועדו חבורה של עסקנים ובראשם הרה"ח ר' ליפא לעפקאוויטש שהציעו בעד שכר מרובה לשכור אויטא מיוחד שיבריך שני צדיקים כאחד את הרה"ק מבעלזא זצ"ל ואת הרה"ק מטשעחויב זצ"ל, והאויטא הזה יקח את שניהם משערי הגעטא עד לתוך מדינת אונגארין.

[ר' ליפא היה אז לרגלי מסחרו בעיר בודאפעסט, ובביקורו בבית מסחרו של סוחר בדים בשם גאלדבערגער נקרא הלל לאסיפה דחופה, ר' ליפא נתלווה אליו והשתתף ג"כ בהאסיפה, והדיון היה באסיפה זו עבור הצלת הרה"ק מבעלזא זצ"ל, ר' ליפא הציע לכלול גם את הרה"ק מטשעחויב, מחיר הצלה זו עלה הרבה כסף, ר' ליפא קם ונסע לסאטמאר למסור לרבינו ז"ל שנמצא דרך הצלה להביא את הרב מטשעחויב לאונגארין, אולם נדרש לזה המון כסף, ואז נכנס רבינו בעובי הקורה להצלת הרה"ק מטשעחויב זצ"ל].

שותפים לדבר מצוה

הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש ז"ל אבדק"ק ווייטצען היה פעם בעיר בודאפעסט באסיפת הרבנים ודברו אז מענין הצלת הרה"ק מבעלזא זצ"ל, לשכור אויטא מיוחד להעבירו לאונגארין ומחיר האויטא עלה לסכום רב, ודיברו גם מהצלת הרה"ק מטשעחויב זצ"ל, אחר האסיפה קם הרה"צ מווייטצען ונסע במיוחד לעיר ראצפערט לדבר עם הרה"ק הישיש רבי שלום אליעזר'ל זצ"ל שיסע לסאטמאר לשחרר פני רבינו שיחדיו יעוררו את לבב הנדיבים שיתרמו מהונם למען הצלת אחיו הרב הק' מטשעחויב זצ"ל.

פעולות ההצלה

רבינו ז"ל התחיל תיכף בפעולות נשגבות להתרים את הנדיבים והנגידים בעיר סאטמאר, ועל פי קריאתו של רבינו נתאספו נדיבי עם לביתו נאווה קודש של רבינו להתרימם למצוה רבה ונכבדה הדין, כמו כן כינס הגביר הרה"ח ר' לייבוש לעפקאוויטש מסאטמאר הרבה נדיבים בביתו למסיבה של מצוה, זקן הצדיקים הרה"ק מראצפערט זצ"ל הטריח את עצמו ובא לפאר את המסיבה, גם רבינו ז"ל בא במיוחד לביתו של ר' לייבוש ע"ה לדבר על לב הנגידים שישתתפו בהוצאות הגדולות להצלת הרב הק' מטשעחויב, הרה"צ מווייטצען זצ"ל שהיה ידוע כדרשן מפואר הרחיב את הדיבור לעורר את הנדיבים בעם ונשא מדברותיו בדרשה נלהבה למען המצוה הגדולה להציל את הרה"ק מטשעחויב זצ"ל, ואכן השתתפו נכבדי וגבירי העיר סאטמאר ותרמו סכומים הגונים, ורבינו נחלץ תיכף חושים יחד עם הגה"ק מהרש"א מראצפערט זצ"ל באיסוף כספים למען הצלת הרה"ק מטשעחויב זצ"ל.

רבינו הטיל עול על הנגידים החסידים לדלג על הערים ולקבץ על הגבעות לאסוף סכומים הגונים לצורך הצלת הרב מטשעחויב, הרה"ח ר' חיים יוחנן לעפקאוויטש ע"ה והרה"ח ר' דוד מאשקאוויטש מסאטמאר נשלחו על פי דיבורו של רבינו לעיר בערגסאז וקלויזנבורג וגראסווארדיין, בעיר קראלי התייצב לשורת הנדיבים והעסקנים הרה"ח ר' אהרן צבי ווייס ע"ה (חתן הגה"צ משימאני זצ"ל) וכן רבים, והביאו כולם את תרומת ה' לידו הק' של רבינו.

לאחד מאנ"ש שנקרא לבית רבינו לתרום תרומת ה', פנה רבינו ואמר לו: "הנה לפני זמן קצר אספתי כסף עבור הצלת יהודי סלאוואקיי ואז לא לקחת חלק בהמצוה, לכן אבקשך כעת שתכפול לי את הסכום אשר היה בדעתך ליתן לצורך צדקה זו", וענה הלה לרבינו: "הנה חשבתי ליתן סכום לרבינו לכוון בשעת הנתינה לצאת ידי חובתי על שני המצוות בנתינה אחת".

אמר לו רבינו בחיוך קל: "כוונות! כבר יש מי שמכוון" ("עס איז שוין דא ווער עס האט אינזינען), והראה בידו על הרה"ק מהרש"א זצ"ל שהוא מכוון כבר את הכוונות הצריכים לכוון, ואולם אתה צריך ליתן בפועל ממש.

רבינו ז"ל והרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע אף כתתו רגליהם והלכו לבקר בבית כמה נגידים גדולים להתרימם להצלת הרב מטשעחויב, כשהי' רבינו בבית הנגיד ר' יוסף פריינד ע"ה הכניס את רבינו בחדר לפניו מחדר ששם מונח האוצר (קאסע), ואמר לרבינו אינני יודע לנקוב את הסכום שצריכים לזה, והנני נותן רשות לרבינו ליקח מהאוצר כסף כאוות נפשו, ור' יוסף בעצמו יצא מן החדר, אך רבינו ז"ל אמר לו שמעולם לא עשה כדבר הזה, וחלילה לו מנגוע באוצרו של אדם אחר, ואין אני מחליט את הסכום שרוצה ליתן.

בדומה לזה אירע כשהיה רבינו בעיר וואדקעט בבית הנגידים האחים דייטש, ופתחו את אוצרם ואמרו לרבינו שיקח כמה שרוצה, ואף רצו לצאת מהחדר, ואמר להם רבינו: לא יעשה כן במקומינו, וכשהתעקשו שרבינו יאמר להם את הסכום הנצרך, ענה להם רבינו וכי מה אוכל לומר לכם, הנה חכמינו ז"ל קבעו ליתן מעשר ותוכלו ליתן לי חשבון של מעשר.

רבינו ז"ל ושותפו למצוה זו הרה"ק מראצפערט זצ"ל שרכו רגליהם הק' ואף ביקרו בבתי נגידים יחידים, ובהרבה מקרים שבעל הבית הבטיח סכום כסף גדול אולם לא היה לו מזומן בידו למלא את דרישת הצדיקים, לקח רבינו על אחריותו שהנגיד לא ישנה את דיבורו והשתדל להשיג את הסכום בהלוואה עד שיתן הנגיד את נדבתו, ובהרבה מקרים לקח הרה"ק מראצפערט על אחריותו את הדבר הזה.

רבינו בעצמו יצא על פני המדינה לעשות את השבת בקרב אנ"ש בעיר נירדהאז והתרים את אנ"ש האמידים שיפזרו מהונם לצורך מצוה רבתי שנודמנה לידם להצלת זרע קודש בן מרן הד"ח זצ"ל, ורבינו לא נח ולא שקט עד אשר אסף את כל הסכום, והיה אז שעת הכושר וההזדמנות להתברך מפה קדשו של רבינו בברכות וישועות כל אחד במה שצריך.

רבינו ז"ל נסע אז פעמים רבות לבודאפעסט ונפגש עם ראשים וסגנים בהקונסולאטן ממדינות שונות לסדר את דבר הברחתו של הרה"ק מטשעחויב והכנסתו למדינת אונגאריין, רבינו ז"ל הקדיש הרבה זמן להצלת הרה"ק מטשעחויב בעיר בודאפעסט.

של פאראגוואיי, יהיה למי שיהיה השאלה היא שאלה של כסף, אולי אפשר לפעול ע"י הקאנזול הפאראגוואיי בישמעאל או אצל הציר הבריטי וכו' ויתנו את זה הרשות לבודאפעסט וכו'.

כפי הנראה מכך היה פאספארט של מדינת פאראגוואיי דרך בטוחה להנצל ואכן ר' חיים ישראל שהציל רבים ע"י רכישת פאספארט כזה כבר שלם ע"י שליחים את הפאספארט להגה"ק מטשעחויב זצ"ל וכבר היה בידיו כפי שכתב ר' חיים ישראל במכתבו.

כפי המדובר היה שאותה אויטא שתסיע את הגה"ק מבעלזא זי"ע להבריוחו למדינת אונגארין, תסיע גם את הגה"ק מטשעחויב זצ"ל, אמנם על אף כל ההשתדלות והעסקנות בהצלת הגה"ק מטשעחויב זצ"ל, ואף שהפאספארט הפאראגוואי כבר היה בידו לא אסתייע מילתא בעוודה, והגה"ק מטשעחויב נשאר בגעטא באכניע, וכשהגיע האויטא לאונגארין ונודע לרבינו שהרב מטשעחויב אינו בין הניצולים לחירות בהאויטא לא היה קץ לצערו.

הצלת הגה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע

אולם הגה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע ואחיו הגה"צ רבי מרדכי מבילגורייא זצ"ל ברחו בגעטא באכניע ע"י אותה אויטא וקבעו משכנם בעיר בודאפעסט.

ארוכה מאוד פרשת הסבל והתלאה שעבר הגה"ק מבעלזא זי"ע והבריוחה מגעטא באכניע לאונגארין וכו', עד שאמר שכל מי שזכה וניצל מידי הצוררים ברור לו ששני מלאכים ליוו אותו במשך כל הזמן.

יהודי אונגארין פעלו בלב ונפש להצלתו וכאמור שלחו הרב כסף לקנות לו מקום באויטא מיוחד שתסיע אותו בחשכת ליל לאונגארין, וגם רביה"ק שלח סכום גדול למחיר הטעקסי עבור הגה"ק מטשעחויב שהיה צריך לבוא באותה טעקסי.

באחד הימים בשנת תש"ג הגיע הגה"ק מבעלזא זי"ע באויטא מיוחד עם אחיו הגה"צ מבילגורייא למדינת אונגארין ותהי ראשית דרכם לעיר אונגוואר, השעה שהגיעו לאונגארין

הגה"ק רבי ישעי' לע מטשעחויב זי"ע היה בגעטא באכניע במצב קשה, ובתחילה היו דלתי הגעטא סגורים אין יוצא ואין בא, ולא היה להם שום קשר עם אנשים מחוץ להגעטא וגם לא ידעו מהמתרחש מחוץ לגעטא, והגה"ק מטשעחויב לא ידע כלל שרבינו עוסק בלב ונפש לאסוף סכומים להצלתו, ואמר פעם למקורביו שהיו אתו בגעטא: "תמידהני על אשר אינני שומע כלום מהרב מסאטמאר הלא הוא ריע כאח לי".

אח"כ כעבור זמן קצר כבר התחילו קשרים במחתרת, והגה"ק מטשעחויב זצ"ל ובנו הרב מסוכא זצ"ל כבר היה להם קשרים סודיים עם הרה"ח ר' שלמה גפן ע"ה מהעסקנים הדגולים שעמד בקשרים עם רבינו ז"ל, ועם הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל נודע אז להגה"ק מטשעחויב על פעולות צדיק לחיים רבינו ז"ל.

פאספארט ממדינת פאראגוואי

אחר הפסח של שנת תש"ג כתב הגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל להעסקן ר' חיים ישראל אייז ע"ה אודות הצלת השרידים בהגעטא בבאכניע בזה"ל:

ישנם שם כפי הנשמע הרב מבאבוב (הצעיר) (האדמו"ר ר' שלמה זצ"ל) הגה"ק ר' ישעי' בנו של רבינו בעל ד"ח, הגאון הגדול הצדיק ר' משה מבאיאן (הוא בטארנא) אם הגאון ר' מנחם זעמבא עדיין בחיים בווארשא אחר הנוראות שארעו שם בימים האחרונים, מי יודע, ימים אחדים לפני הפסח היה עדיין שם, ע"כ בקשתינו לקבוע סכום גדול תיכף ומיד בלי מו"מ ארוך עבור הצלת תלמידי חכמים וכו'.

מכתב להעסקן ר' משה בלוי ז"ל מירושלים שם כותב הגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל שחותנו הגאון מנייטרא כבר קיבל את הרשות כניסה לישמעאל רק מבקש גם עבור משפחתו וכו' וכה דבריו במכתבו:

משתדלים להציל מפולין לסלאוואקיי ומסלאוואקיי לבודאפעסט את הגה"צ מבעלזא והגה"צ ר' ישעי' בנו של בעל ד"ח, ורבי משה'לי פרידמאן מבאיאן ור' מנחם זעמבא אם עודני חי, וכעת נזדמן להם היתר יציאה ע"י הגר והעיקר הוא רשות כניסה לישמעאל (דהיינו טערקיי) וזה יש להמציא ע"י הציר הבריטי או ארה"ב וכו' והנה אפשר לנו להרכיש ע"י בערן פאספארט

עם הרבנית ע"ה, ובאותו פרק קנה רבינו לעצמו תפילין חדשים מהרה"ח ר' איתמר טובי' שווארץ ע"ה בתים מאכער מעיר סאטמאר, ולאות הכרת הטוב השאיר רבינו את התפילין הישנים שלו אצל בעל האכסניא ר' שלמה שטערן בבודאפעסט.

עתה כאשר הגיע הגה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע לאונגארין בעירום ובחוסר כל, וחפציו נשארו בפולין ואף טלית ותפילין לא היו לו רק בגפו יצא עורו על בשרו, וכאמור עשה את אכסנייתו בבודאפעסט בבית ר' שלמה שטערן שהתייצב בכל חום לבבו לאכסן את הצדיק הפליט בביתו, ואף הציע ר' שלמה ע"ה להגה"ק מבעלזא את התפילין של רבינו שהשאירם אצלו, והגה"ק מבעלזא נהנה מאוד מזה והניח תפילין אלו במשך שמונה חדשים, והיו אצלו בחשיבות גדול עד שרכש לו תפילין חדשים ואז החזיר את התפילין של רבינו לבעליהם ר' שלמה שטערן ע"ה.

אולם לא ארכו לו שם ימי שלווה וישב הגה"ק מבעלזא בעיר בודאפעסט בפחד גדול כי הגעסטאפא מפולין ביקשה ממשלת אונגארין להחזיר את הרב מבעלזא שברח מהגעטא.

סיפר א' מאנ"ש שיחיו שהוא נסע פעם לבודאפעסט להביא להגה"ק מבעלזא בד של משי לתפור לו גלימה לשבת, כשבא לפעסט לא ידע איפה נמצא הרב מבעלזא, כי מקום המצאו היה בהחבא ובסתר, והלך להרב מנייפעסט וסיפר לו שהוא רוצה ליכנס אל הרב מבעלזא, ואמר לו הרב מנייפעסט היה אראה לך את מקום מחבואו של הרב מבעלזא, ולקחו למקום סתר ונכנס להרב מבעלזא, והרב מבעלזא אמר לו שאל יספר לאף אחד שהיה אצלו.

הגה"ק מבעלזא ואחיו הגה"צ מבילגורייא נסעו מבודאפעסט לארה"ק בחודש שבט שנת תש"ד, דבר עזיבתם את ארץ אונגארין נשמר בסוד שלא יתפרסם הדבר ולא יכשל ח"ו ע"י זדים, טרם הפרדם מאונגארין שלח הרב מבילגורייא זצ"ל מכתב לרבינו ז"ל שבו מזכיר ברמזו להודיע לרבינו כי נוסעים הם לארה"ק בעוד כמה ימים, ומבקש מרבינו שיעתיר עליהם ויצוה את ברכתו הק' שיהא צאתם מאונגארין ובואם לא"י בלי מכשול ח"ו.

היה לפני הצהריים בשעה שיהודי אונגוואר חזרו מבית המדרש מתפילת שחרית, והנה נעצר האויטא ואחר יצא מהאויטא ועצר יהודי ברחוב ושאלו בסוד "מי בכאן נמנה על חסידי בעלזא", והראו לו על אחד שהוא מחסידי בעלזא, וניגש אליו המשמש ואמר: הנה באויטא זו נמצא הרב מבעלזא שהגיע זה עתה מבאכניע לאונגארין.

מחמת סיבת הברירה מהגעטא והברחת הגבולים שלא יכירוהו לא לבש הגה"ק מבעלזא זצ"ל את האיצטלא דרבנן ולבש בגדי איכר שלא ניתן להכירו, החסיד הכניס את הרב מבעלזא לביתו, וכשנודע מפה לאוזן שהרב מבעלזא נמלט מעמק הבכא ונמצא במינת אונגארין צהלו יהודי אונגארין על השמועה טובה כי באה.

סיפר הרה"ח ר' יחזקאל אייזדארפער הי"ו מתלמידי רבינו מעיר אונגוואר, שכאשר נודע לו שהרב מבעלזא נמצא בעירו, מיהר לקרוא ע"י הטעלעפאן לעיר סאטמאר להרה"ח ר' מרדכי כץ ע"ה וביקשו שיבשר תיכף ומיד לרבינו שהרב מבעלזא הגיע, בשיחתו על הטעלעפאן לא רצה להזכיר את המילים "פולין" ו"בעלזא" וכדומה מחמת פחד, וקראו בשמו ש"הרב ר' אהרן רוקח ואחיו ר' מרדכי הגיעו לאונגוואר", כשנכנס רבינו לבית מדרשו לתפילת מנחה ניגש ר' מרדכי כץ ע"ה ומסר לרבינו את הידיעה על הצלת הרב מבעלזא, רבינו קיבל את הידיעה בצהלת פנים ושאל: ומה חדשות נשמע מהרב מטשעחויב האם נמצא גם הוא בהאויטא בין הפליטים, וכאשר השיבו לו בשלילה כאב לרבינו מאוד שהגה"ק מטשעחויב לא מילט את נפשו לאונגארין.

אח"כ עבר הגה"ק מבעלזא לבודאפעסט שם התאכסן בבית ר' שלמה שטערן ע"ה שהיה לו בית מלון בעיר, רבינו היה בידידות עם הגה"ק מבעלזא ועם אחיו הגה"צ מבילגורייא וביקר אותם בגלותם בבודאפעסט.

גם לבש אז הגה"ק מבעלזא את התפילין של רבינו, וגופא דעובדא הכי הוי: עוד בימים כתיקונם בשנת תרצ"ד כאשר נחלתה מחברתו הטהורה של רבינו ז"ל בזיוו"ר הרבנית הצדיקת מרת חוה ע"ה והועברה לבית החולים בעיר בודאפעסט, ורבינו התאכסן אז בבית ר' שלמה הנ"ל כמשלוש חדשים עד אשר חזר לסאטמאר

ונזכה כולנו יחד לשמוח במהרה בשמחת ציון וירושלים.

והננו ידידו ש"ב דושת"ה באה"ר ובלונ"ח מצפה לרחמי שמים במהרה.

הק' יואל טייטלבוים (-) חי"ק

רבינו השיב להגה"צ מבילגורייא במכתב קודש, שמכותלי מכתבו ניכר כי קרובה יציאתם מבודאפעסט, וציוה להם ברכת קדשו לרגלי הנסיעה שיהא צאתם ובואם לשלום ויעבור בלי מכשול ח"ו.

וזהו העתק מכתב קדשו של רבינו ז"ל:

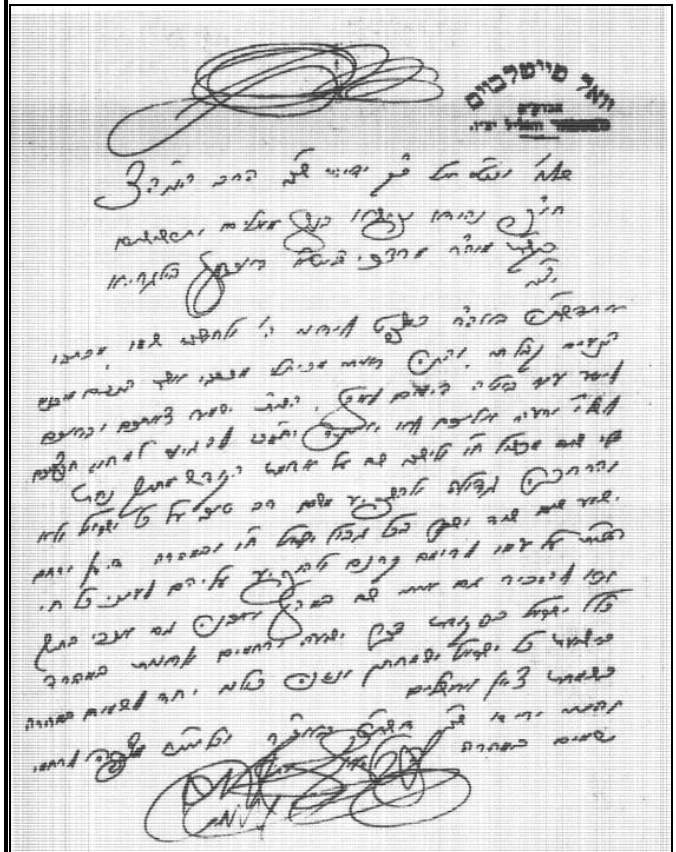
נסיון אחרון להצלת הגה"ק מטשעחויב זי"ע

אחר שנכשלה הצלת הרב מטשעחויב זצ"ל והעברתו למדינת אונגארין לא נחו העסקנים ולא התייאשו, והמשיכו בכל ההשתדלות אולי יזכו ויעלה בידם להציל את בן זקונו של מרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע.

כמה פעמים נשלחו אויטא'ס להציל את משפחת הגה"ק מטשעחויב, אולם האויטא לא היה יכול להכנס אל תוך הגעטא, והיה עומד מאחורי הגעטא ומנהיג האויטא היה שולח שליחים למעונו של הגה"ק מטשעחויב, ועפ"י רוב עמדו אנשים קלי דעת שחטפו את האויטא ואמרו שהם משפחת הגה"ק מטשעחויב ונסעו לחירות, עד שהחליט הגה"ק מטשעחויב עם העסקנים שיסמנו איזה סימן עם השליח הערל מנהיג האויטא שהיה שולח פתקא שמחפש את הגה"ק מטשעחויב והיו משיבים לו את הסימן בכתב על פתקא, ורק באופן זה ישלמו את הכסף למנהיג האויטא.

הגה"ק מטשעחויב בחר את הסימן שמות שלשה רבנים ושם אמם שהיו גרים באונגארין, האחד היה רבינו ז"ל ושמו יואל בן חנה, והשני היה הגה"ק בעל מנחת אלעזר ז"ל ושמו חיים אלעזר בן אסתר, והשלישי היה חתנו הרב ר' ברוך אב"ד מונקאטש, וכשמסרו את הסימן למנהיג האויטא אז הכניסם אל האויטא, ובתחבולה זו ניצלו צאצאי הרב מסוכא זצ"ל שיצאו מן הגעטא והגיעו למדינת טשעחיי ומשם למדינת אונגארין ע"י הרה"ח ר' שלמה גפן ע"ה שפעל הרבה בזה, אבל להרה"ק מטשעחויב בעצמו לא עלה הדבר להנצל בדרך זה.

רבינו שעסק להצלתם של ישראל ובעיקר הרבה פעלים עבור הגה"ק מטשעחויב זצ"ל בן מרן הקדוש מצאנו זי"ע לא נתן מרגוע לנפשו,

שלו' וכט"ס אל כ"ק ידידי ש"ב הרב הגה"צ חו"פ נהורא נפישא בנש"ק מאלים ותרשישים כקש"ת מוה"ר מרדכי שליט"א האבדק"ק בילגורייא יצ"ו.

אחדשתה"ר באה"ר כמשפט ליראי ה' ולחושבי שמו מכתבו הנעים קיבלתי, והנה ראיתי מכותלי מכתבו אשר הנכם מוכנים ליסע עוד באלה הימים לארה"ק, השי"ת ישמור צאתכם ובואכם לשלום ורעה אליכם לא יאונה, ותזכו להגיע למחוז חפציכם בלי שום מכשול ח"ו, ולישב שם על אדמת קודש מתוך נחת והרחבה גדולה, ולהשפיע משם רב טוב על כל ישראל, ולא ישמע עוד שוד ושבר בכל גבול ישראל ח"ו ובמהרה רידן ירחם השי"ת על עמו לרומם קרנם ולהופיע עליהם לעיני כל חי, ונא להזכיר גם אותי שם בארה"ק ואבנה גם אנוכי בתוך כלל ישראל בפקודת דבר ישועה ורחמים, ולראות במהרה בישועת כל ישראל ושמחתן,

היה בגעטא באכניע ובחסדי ה' עלה בידו להנצל ונמלט על נפשו ונמצא כעת באונגארין, והוא יודע את הדרך להצלה על בוריו ואת כל הכרוך בהצלחתם), שהרב מבאבוב זצ"ל יתקשר עם העסקנים הנמרצים העוסקים במלאכת הקודש להצלת היהודים מגעטא באכניע, ובראשם את דודו הרב מטשעחויב, וימהרו את עבודתם כי הזמן קצר.

ר' שלמה גפן ע"ה עמד בקשרים הדוקים עם להבחל"ח הרה"ח ר' ליפא לעפקאוויטש שהיה מגדולי העסקנים להצלת הרב מטשעחויב ובמכתב סודי הודיע את כל הפרטים שצריכים להזדרז חיש מהר להצלת הרב מטשעחויב, ובאם נחמיץ את השעה אז יש לחוש כי הרשעים יחסלו בקרוב את הגעטא, ואז כבר יהיה מאוחר מדי.

בשלהי דקייטא היה הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט זצ"ל בעיר סאטמאר ללינת לילה בבית רבינו ז"ל לעסוק בענין הצלת אחיו הרה"ק מטשעחויב, והוסכם ביניהם שרבינו יסע למרחץ טארנא וישהה שם שני שבועות, ויעמוד בקשר עם העסקנים שיביאו לו ידיעות בענין ההצלה, ומשם יסע לסיגעט ליומא דהילולא של מרן הייטב לב זצ"ל להשתטח על קברו, ומשם יעשה את דרכו לפעסט לעמוד על המשמר ולהתוודע מקרוב על פעולות העסקנים בפרטי ההצלה של הרב מטשעחויב זצ"ל.

אולם אחר שהיה רבינו שבת אחד בטארנא בא במרוצה הרבני ר' ליפא לעפקאוויטש מגראסווארדיין לנסוע לכפר טארנא לרבינו ז"ל, ופגש את רבינו כשעמד להיכנס לבית המדרש לתפילת שחרית, כשראוהו רבינו פנה אליו תיכף ומיד, ורבינו האריך בשיחתו עם ר' ליפא כשתי שעות ויותר. ר' ליפא מסר לרבינו כל הפרטים שקיבל ידיעה שכעת הנהו ההזדמנות האחרונה להצלת הרב מטשעחויב, ובאם יאחרו כעת את המועד אז חלילה הרי זה לאחר יאוש, ומי יודע אם בכלל יוכלו להצילו.

רבינו נתרגש עד מאוד ולבו נסער עליו והחליט על אתר לשום לדרך פעמיו לעיר בודאפעסט ולהפסיק את שהותו בהמרחץ טארנא, שלא להחמיץ את השעה, ונזדרז תיכף ונסע במהירות לבודאפעסט.

וכל ימי הקיץ דשנת תש"ג היה עסוק בפעולות שונות להצלת הגה"ק מטשעחויב זי"ע.

בחודש אב תש"ג נתעוררה עוד הפעם פתח הצלה ומבוא להוציא את הרב מטשעחויב זצ"ל ואתו עמו הרבה אנשים מגעטא באכניע, וגופא דעובדא הכי הוה שאחד מקציני העס על בגעטא באכניע הרגיש באופק שקרוב קיצם של גרמניה ולא יתארך זמן רב וינחלו מפלה גדולה, לכן הסכים למלא מסילה מיוחדת להסיע קבוצה גדולה סמוך לגבול מדינת אונגארין באמתלא שמסיעים אותם למחנה ריכוז, ומשם יתגנבו ויבריחו את הגבול למדינת אונגארין.

הדבר כמעט היה מוכן, אמנם היו צריכים להסכמת ראש ממשלת אונגארין "הארטי" שיתן להם רשות לעבור את הגבול, וליתן להם אזרחות מדינת אונגארין לפי שעה.

הגה"צ ר' יעקב צבי האב"ד סוכא בנו של הגה"ק מטשעחויב זצ"ל רצה מאוד לנסות ולתור את הדרך האם יהיה אביו הקדוש והישיש ביכולת ליטול עליו נסיעה כזו, ושלח את בתו שתברח לאונגארין ותעבור את הגבולים, ותראה האם יכולים להטיל עול כבד כזה על הגה"ק מטשעחויב לעת זקנותו.

בתו של הגה"צ ר' יעקב צבי מסוכא הגיעה לעיר מעזשעלאברין ושם המתין עליה הרה"ח ר' שלמה גפן והוא הביא לה ניירות ותעודות מזויפות שהיא בתו, והעביר אותה תחת חסותו לעיר בארדיוב, ומשם שלחה מכתב סודי על ידי ערל אחד אל תוך הגעטא באכניע והודיעה לאביה זצ"ל שהגיעה בשלום לאונגארין.

כיפי שסימנה עם אביה הרב מסוכא שתכתוב לו במכתב סודי שפגשה את "אברהם" אז סימנא מילתא שהדרך נכונה ויוכלו לעבור בניקל, ואם תכתוב שפגשה את "יצחק" אז הדרך קשה אבל יכולים לעבור ולהגיע, ואם תכתוב שפגשה את "יעקב" אז הרי הדרך מסוכן, והיא כתבה לאביה שמצאה על אם הדרך את "יצחק", והיה זה משום סימן שהדרך אמנם קשה אבל יכולים לעבור בה.

הגה"צ מסוכא חזר ושלח מכתב סודי לבתו לבארדיוב שתדבר עם הגה"צ רבי שלמה'לע האלבערשטאם זצ"ל האדמו"ר מבאבוב (שג"כ

זכרוננו לא היה רבינו אף פעם במצב כזה שלא הניח איש לבוא לפניו, רק ביום מר זה ג' אלול תש"ג שאז הרגיש כי עת צרה היא ליעקב, ואכן כך היה כי שר וגדול נפל בישראל ונהרג כהן ונביא, ה' יקום דמו.

וקשה יותר להצילו...

אף אחר שכבר נספה הגה"ק מטשעחויב זצ"ל בגעטא באכניע ביום ג' אלול, והידיעה האיומה על הסתלקותו של הגה"ק מטשעחויב זצ"ל טרם הגיע לאזני רבינו, כתב רבינו ביום ערש"ק פרשת כי תצא את מכתבו הנודע להעסקן ר' חיים ישראל אייז ע"ה בעיר ציריך ומזכיר בסוף מכתבו את ענין הצלת הגה"ק מהר"י מטשעחויב זצ"ל שקשה מאוד להצילו, וזה לשון קדשו:

...בענין הה"ק הר"ר ישעי' שליט"א בנו של מרן הדברי חיים זלה"ה הי' כמה סיבות וקשה יותר להצילו ואחר רוב ההשתדלות עדיין לא נעשה עמו דבר ולזה צריך להשתדל עבורו בפרטיות וד"ל.

כשהגיעו לאזני רבינו הבשורה הנוראה שהדייטשן תפסו את רבי ישעי' לע והרגו אותו, הספידו מספר גדול ומר בדרשתו בליל יום הקדוש בדרשת "כל נדרי" שנת תש"ד בדמעות שליש.

בין הדברים אמר רבינו לפרש הפסוקים והי' בשמעו את דברי האלה הזאת, ואפשר לומר שזה קאי על מיתת צדיקים, והתברך בלבבו לאמור שלום יהי' לי וכו', ולכאורה איך שייך לומר שלום יהי' לי על מיתת צדיקים, אלא הכוונה שכל זמן שהצדיק בעולם יש ממי ללמוד דרכי ה', וכל אחד בראותו את הצדיק מפחד תמיד שלא יצא ידי חובתו בעבודת ה', אבל כשנסתלק הצדיק מן העולם סר הפחד מלבו ולא יוסיף עוז בעבודת הבורא ויאמר שלום יהי' לי, וכן הרשעים שבדור בזמן שהצדיק בחיים מפחדים ממנו, אבל כשהצדיק הדור נסתלק ואזיל גברא דמסתפינא מני', אזי שמחים הרשעים באומרם מי יאמר לי מה תעשה, וז"ש והי' בשמעו וגו' אין והיה אלא לשון שמחה, כי הרשעים שמחים בפטירת הצדיקים באומרם כי מעתה שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך.

וצעק רבינו: "מען קען נישט אויסאלטן די גזירות רעות וואס מען הערט, מען האט

גם הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל הגיע חיש מהר בדחיפות לעיר בודאפעסט, וטכסו עצה ביחד ועסקו שניהם בענין ההצלה, ואח"כ חזר רבינו לסאטמאר בצפיה שהפעולות יעשו פרי.

כשהיה רבינו בעיר בודאפעסט יחד עם הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל זצ"ל עשה אז הרה"ח ר' חיים ראטה ע"ה מסיבת בר מצוה לאחד מצאצאיו, ורבינו ז"ל עם הרה"ק ר' שלום אליעזר הלכו שניהם לפאר את מסיבת הבר מצוה כאות הכרת הטוב לגודל פעולותיו בשטח ההצלה.

אמנם לא זכה דורינו שחד מזרעא קדישא יוצאי חלציו של מרן הקדוש בעל דברי חיים ז"ל ישרוד לחיים אחר החורבן, וביום ג' לחודש אלול שמו הרשעים הארורים קץ לחיי הרה"ק מטשעחויב ואתו עמו בנו הרה"צ מסוכא וכל משפחתם, וכן הרה"ח ר' אלימלך גרינפעלד מסאטמאר שהיה שם בגעטא, והרבה אנשים שהיו צריכים להיות על המסילה לצאת מהגעטא נספו כולם על קידוש ה' הי"ד זי"ע, ובשנה שלאחריה נשלח לאוישוויץ מאונגארין אחיו הקשיש הוא הרה"ק מהרש"א מראצפערט זי"ע ועלו שניהם בלהב אש השמימה, ונתערב דם קדושים וטהורים בדם כל הצדיקים והצדקניות שנספו על קדושת שמו יתברך, רחמנא אידכר לן זכותם של בני מרן הקדוש מצאנו זצ"ל ויושיענו בקרוב למען בן הנעקד על עצים ואש.

לב יודע

סיפר א' מאנ"ש שיחי' שבאחד הימים בתחילת חודש אלול היה רבינו נתון במצב של דכאון נורא עד כדי כך שפקד על אנשי ביתו שלא יתנו רשות לאף אחד להכנס אליו, והתבודד בחדרו כל אותו היום סגור עלי בריח ומנעול, ולא רצה לקבל פני איש, כשיצא רבינו מחדרו הטיל במראהו אימתה ופחד גדול, וניכר היה עליו שברון לבו ומרות רוחו.

ולימים אחרי כן נודע שבאותו יום נסתלק הגה"ק מטשעחויב זצ"ל בגעטא באכניע שהרשעים הארורים ימ"ש שלחו ידיהם בקדוש ה' ושמו קץ לחיי צדיק וקדוש זי"ע הי"ד, ואף שהידיעה לעיר סאטמאר נתאחזה לבוא, אבל הרגישו על רבינו ביום זה כי לבו מנבא לו ומזלי' של רבינו חזה שקשה היום לישראל כי לפי

צוגענומען פון אונז דעם היליגן רבי'ס א קינד, אשר אמרנו בצלו נחי' בגוים".

והמשיך רבינו ואמר: מי יעלה לנו את התקיעות ואת התפילות, כמו שידוע דברי ק"ז מרן הייטב לב זי"ע אשר אמר בהספידו על מרן הק' בעל דברי חיים זי"ע לפרש מאמר הכתוב ללמד את בני יהודה קש"ת...

ההשתדלות בעיה"ק ירושלים

בעשי"ת שנת תש"ד נתאספו בעיר הקודש ירושלים הרבה חסידים ואנשי מעשה לטכס עצה בהצלת הגה"ק מטשעחויב כי דבר הסתלקותו לא הגיע אליהם, והחליטו לפנות לר' חיים ישראל אייז שהוא ישתדל עבורו בהצלתו וכל האמצעים הדרושים להצלתו.

הרה"צ ר' זושא'לע טווערסקי זצ"ל בן בתו של הרב מטשעחויב כתב מכתב בשם "אגודת חסידי צאנז" והעתקנוהו פה:

ב"ה י"ב תשרי תש"ד ירושלים עיה"ק ת"ו
שלום וברכה ושנה טובה לכבוד החסיד הנכבד החשוב מאד העסקן המפורסם כש"ת מו"ה ר' חיים ישראל אייז שליט"א
אחדשה"ט ! בהאסיפה הגדולה שהתקיימה בשבוע העבר בהוועדו יחד כל חסידי צאנז הנמצאים בארץ הי"ו, לטכס עצה ע"ד הצלת האדמו"ר הגה"צ ר' ישעי' הלברשטאם שליט"א

בן הגאון הקדוש רשכבה"ג שר התורה מרן מצאנז זצ"ל בעל דברי חיים זי"ע.

החליטו עפ"י עצת ראשי אגודת ישראל לפנות אל מע"כ לבקשו להשתדל עבור האי גברא קדישא הנ"ל זקן האדמו"רי"ם אחד מיחידי הדור ה' יאריך ימיו להציל אותו עם משפחתו וכל האמצעים שיהי' דרוש מאתנו נסדר בעזה"י.

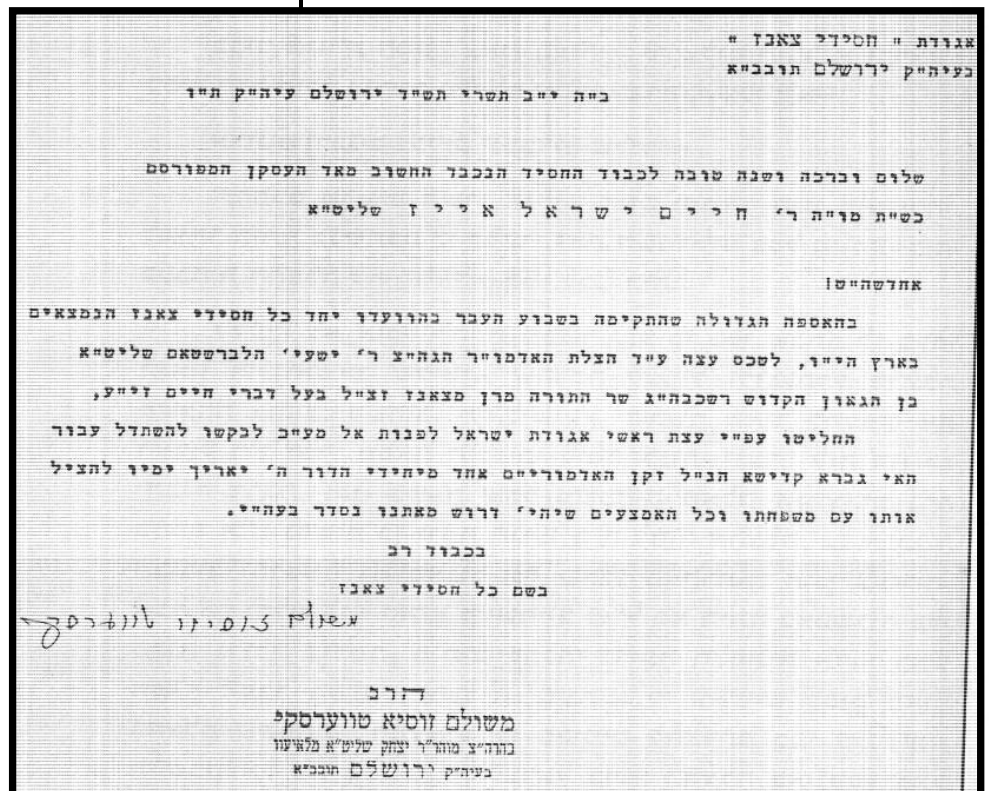
בכבוד רב. בשם כל חסידי צאנז. משולם זוסיא טווערסקי בהרה"צ מוהר"ר יצחק שליט"א מלאיעו בעיה"ק ירושלים תובב"א.

וכדאי להעתיק מענתו של העסקן הנמרץ ר' חיים ישראל אייז ע"ה שכתב לנכדי הגה"ק מטשעחויב זצ"ל לעיה"ק ירושלים תובב"א בנוגע להצלת הרב מטשעחויב זצ"ל, ומזכיר שם את השתדלותו המרובה של רבינו ז"ל בהצלת שלש משפחות חשובות בני קדושים מנכדי מרן הק' מצאנז זי"ע שרבינו פעל ברכישת כסף להצלתם, הלא הם המשפחות המפוארות לבית טשעחויב, באבוב, קאלאשיץ, וז"ל:

ב"ה ציריך מרחשוון ב' לך לך ה'תש"ד
כבוד אגודת חסידי צאנז בעיה"ק ירושלים תובב"א ובראשם הרב היקר בנש"ק משולם זוסיא טברסקי שליט"א.

אדונים ורבנים נעלים ונכבדים שליט"א.
יקרתכם מן י"ב תשרי הגיעני היום וממהר הנני בתשובתי, למותר היתה בקשתכם כי בלעדי זאת השתדלתי בכל מאמצי כוחי בעבודת ההצלה לאותו צדיק כמו לבני ביתו.

לצערי לא אוכל להיות מבשר טוב כי כפי שכתב לי בעתו הגאון ר' יואליש שליט"א שהרבה לעמול ולהשתדל בהצלת משפחת בובוב, טשחוב, וקאלישיטץ, שקשה מאוד להעביר את הצדיק ר"י זצ"ל מפאת חולשתו לימי זקנותו ונצרך לזה הון רב והכנה דרבה, ובה בשעה שכל משפחות מאלה הנמצאים ב"ה בחיים (כ"ג) נפשות כן ירבו) הגיעו ב"ה לחוף ההצלה, גם הרבנית

למעניהם הרבני המפורסם ר' חיים ראטה ע"ה
חבר ועד ההצלה בבודאפעסט, והעלה אותם על
המסילה המיוחדת (זאנדער טראנספארט)
שנשלחה לבערגן בעלון שרבינו ז"ל ניצל בה,
ומשם למדינת שווייץ והיו כל הזמן תחת חסותם
של רבינו ז"ל והרבנית הצדיקת ע"ה שדאגה
בכל לב לשלומם וטובתם, וכן אחר המלחמה
היתה הרבנית ע"ה נאמנה ומסורה להצלחתם,
ועמדה לימנם בכל עת.

במכתב שכתב רבינו ז"ל אחר המלחמה
להרה"ח ר' ליפא לעפקאוויטש ביום כ"ו אייר
תש"ה מזכיר רבינו את נכדי הרב מטשעחויב
זצ"ל בזה"ל:

...והנה מכיר אני את נכדם של הה"ק
מהר"י זלה"ה מקראקא בני הה"צ ז"ל שהיה
אב"ד סאכי שהיה עמנו יחד בבערגן בעלזען
ומשם באו עמנו יחד לשווייץ ותיכף ביום בואם
התחיל דודם שבאמעריקע להשתדל עבורם
להביאם לשם וכו'...

לסיום הדברים נכון להזכיר שעל המסילה
שיצאה מבודאפעסט עם רבינו ז"ל לבערגן בעלון
ומשם אחר כמה חדשים לארץ שווייץ, ניצלו בה
יותר משתים עשרה נפשות זרעא קדישא מיוצאי
חלציו של האי סבא קדישא מרן הקדוש בעל
דברי חיים זי"ע.

ויש עוד להאריך רבות מה שפעל רבינו ועשה
להצלתן של ישראל, ואי"ה עוד חזון למועד
נמשך בזה באריכות

מבובב והרבנית מלימאנוב אף שאלו האחרונות
אינן צעירות, אבל זקן וחלש כמו הה"צ
מטשעחויב זצ"ל לא היתה באפשרות בלי הכנה
גדולה קודמת, בנתיים קבלתי ידיעה טלפונית
אחרי ראש השנה העבר מפעסט ששל"ח,
והגה"צ ר' יואל'יש עסוק מאוד בהצלת
משפחתו, המצאתי לו סכומים להצלתם כפי
שהודעתי החשבון אל בא כח אגודת ישראל
בועד ההצלה באינסטאנבאל הר"י גריפל.

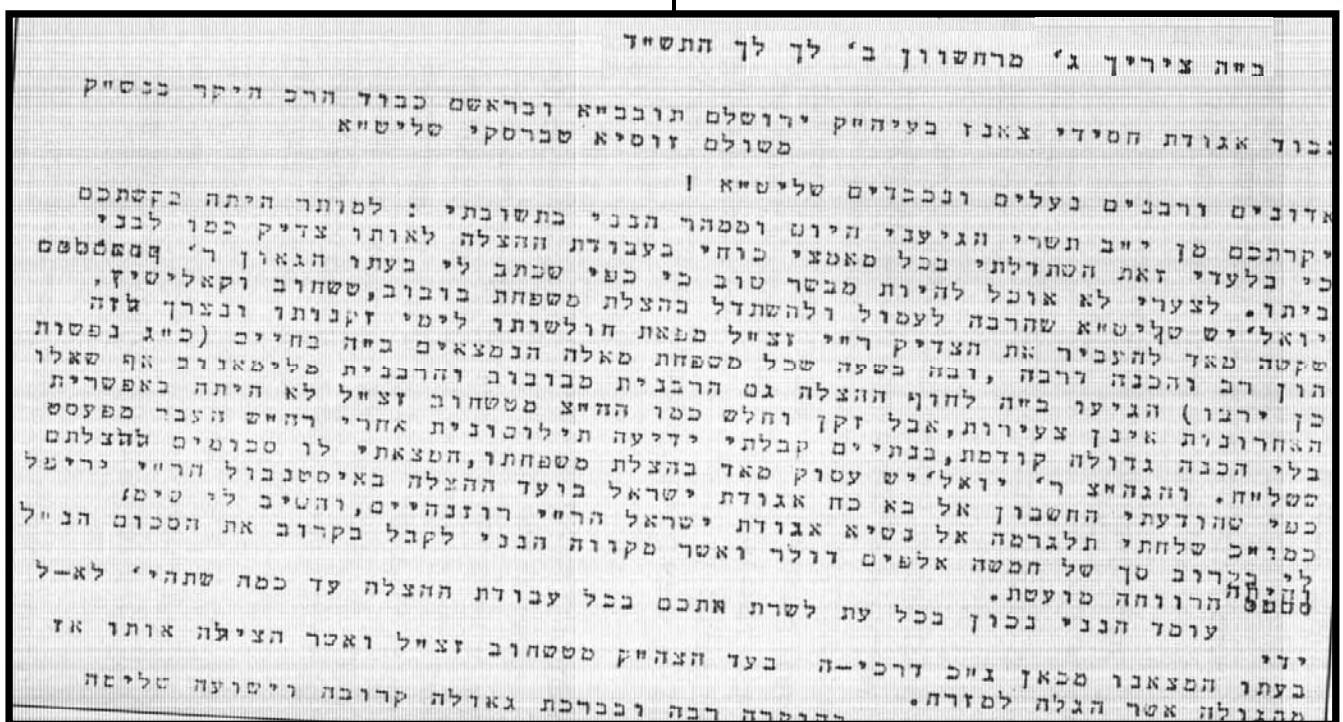
כמו"כ שלחתי טלגרמה אל נשיא אגודת
ישראל הר"י רוזנהיים והשיב לי שימציא לי
בקרוב סך של חמשת אלפים דולר ואשר מקוה
הנני לקבל בקרוב את הסכום הנ"ל והיתה
הרווחה מועטת.

עומד הנני נכון בכל עת לשרת אתכם בכל
עבודת ההצלה עד כמה שתהי' לא-ל ידי.

בעתו המצאנו מכאן דרכי-ה בעד הצה"ק
מטשעחויב זצ"ל ואשר הצילה אותו אז מהגולה
אשר הגלה למזרח.

בהוקרה רבה ובברכת גאולה קרובה
וישועה שלימה. חיים ישראל איזו.

לסיום פרק ההצלה של הגה"ק מטשעחויב
זצ"ל יש להוסיף כי צאצאי הרה"צ מסוכא זצ"ל
הגיעו למדינת אונגאריין כבר בחודש אב תש"ג
בהשתדלותו של הרה"ח ר' שלמה גפן ע"ה,
ובחודש אדר תש"ד הגיעו לעיר סאטמאר לרבינו
ז"ל, ואח"כ עברו לעיר קלויזנבורג ומשם
לבודאפעסט, ועל פי שליחותו של רבינו ז"ל פעל

Yetev Lev

D'Rabeinu Joel D'Satmar
Gretz Yisrael Inc.

מוסדות יטב לב

דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תוכב"א

תודה וקול זמרה

ברנשי הוקרה והודאה, נשנר בזה ברכת מזלצ טבא וגדיא יאה, משימי
מרומא עילאה, קדם ידידינו העסקן הנמרץ והנעלה, תוך עסקני עם
סגולה, מסור בלונ"ח למען מוסדותינו הק' יומם ולילה, ישראל"ל אשר
בך אתפאר לתהילה,

מוה"ר ישראל וויזענפעלד הי"ו

אב"י בבארא-פארק יע"א

מחשובי תומכי מוסדותינו ועסקן נמרץ

לרגל השמחה שבמעונו, בעזר צורו וקונו, רוממות קל בגרונו

באירסי בנו הבחור היקר והנעלה, חיי"ם שיש בו כל מידה ומעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו בלולה

חיים וויזענפעלד

כמר גי'ו

עב"ג בת ידידינו הנכבד והמשפואר, מוכתר בכל תואר

מו"ה מרדכי דוד כהן הי"ו

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת מצוך שמחה
ואורה, וימשיך לעמוד לימינינו לשם ולתפארה, ויזכה לאושר ועושר
והרחבת הדעת, שישון ושמחה בכל עת, וכל טוב סלה

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה

הנהלת המוסדות

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקו וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

הכנה לחנוכה – ימי חנוכה

מעשיו, יום אחר יום מתעלה והולך על כן מוסיף והולך וביום השמיני מדליק שמונה, ומכל מקום מודים בית הלל שביום הראשון נקבצו ובאו כל האורות של כל שמונת הימים וכולל הכל, ובזה מיושבת קושיית הבית יוסף שביום הראשון היה להם פך אחד ולא היה בו נס, ולהנ"ל ניחא. (שם משמואל)

הגם שסידר האר"י בכוונות (פרי עץ חיים ש' החנוכה) שם אל לליל הראשון של חנוכה, אמנם ההמשכה משם זה מאיר לכל השמונה לילות בסוד שם א"ל המאיר לתמניא תיקוני דיוקנא, וזהו שאמרו חז"ל בכ"ה בכסלו תמניא יומין אינון, דהיינו שבכ"ה בכסלו שכוונתו בשם א"ל, בו נכלל כל תמניא יומין, וממנו יוצאת האורה. (עבודת ישראל)

שבת חנוכה – מה שאחז"ל פסיעה גסה נוטלת אחת מת"ק ממאור עיניו של אדם, גסות מורה על התעבות החומר שעיי"ז ניטל אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם היינו מהארת הדעת שלו ומאי תקנת"י בקידושא דבי שמשא שע"י קידוש של שבת מחזיר לעצמו הארת הדעת מכח האמונה שמעיד על השי"ת שחידש עולמו וכו' ובמיוחד בשבת חנוכה שמדליקין בו ב' נרות נר שבת ונר חנוכה וב"פ נר בגימ' ת"ק שהזמן מסוגל תיקון הארת הדעת. (תורת אבות)

פתילות ושמינים שאין מדליקין בהם בשבת וכו' לרמז בזה על הנשמות הנדחים שמנים רמז לנשמה ופתילות רמז לגוף השמינים ופתילות שלא היה עליה בשבת כידוע שיש כמה פגמים שאדם ח"ו פוגם אשר עיי"ז נדחה כמה וכמה זמנים מלעלות למקום שורשו על כל זאת גדול שבת וחנוכה להיות עליה גם להנשמות הנדחין לחוץ. (תפארת שלמה)

ערב חנוכה – אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה לדעת בארץ דרכך וגו' דהנה השפע והבהירות שמוריד הקב"ה לישראל מתחלת מחנוכה כי עד חנוכה הוא הושענא רבה שהוא גמר החתימה, הלכך ערב חנוכה הוא גמר חתימה ובחנוכה מתחלת השפע והבהירות חדשה להוריד על נשמת ישראל ולכך מדליקין נרות חנוכה שהם אור לרמז על אורות הבהירות שמתחילין אותן הימים. (תולדות אהרן)

יום א' דחנוכה – ועל כן כל שמונת ימי חנוכה כולו כלולין ביום הראשון כ"ה לחודש, ומעתה כך הפירוש של דברי הש"ס, מאי חנוכה, היינו למה נקראו ימים אלו חנוכה חנו-כה, על זה אמר בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה, באותו יום כלולין כל יומי דחנוכה לכן נקרא חנו-כה. (שם משמואל)

והוא על פי מה שכתב הרח"ו דביום המילה נקבצו ובאו בתינוק כל הנפש רוח ונשמה כדי שכולם יזכו במצות מילה אלא שאח"כ מסתלקין עד שיזכה בהם אחר כך בכח מעשיו, וכבר הגדנו שכך הוא בכל המצוות כמו שנראה בחוש מיום הראשון שמתחיל להניח תפילין או ביום חתונתו שמתרבה הרגש וההתפעלות, וממש הכי הוא, והתועלת בו אף שאחר כך נסתלק מכל מקום הרשימו נשאר בו ועל ידי כן נקל להשיג אחר כך בכח מעשיו, ועל כן יש לומר דכן הוא בחנוכה דכל אורות חנוכה של כל שמונת הימים באים כולם יחד ביום הראשון אלא שמסתלקין ונשאר הרשימו מהם וזוכין בהם אחר כך יום יומו, ובהאריז"ל איתא דביום ראשון היא המדה הראשונה מיי"ג מידות של רחמים, וידוע שהוא בכתר והוא כלל כל המידות.

ובכן י"ל דהיינו דרמזו הש"ס דבכ"ה בכסלו יומי דחנוכה שכל ימי חנוכה הם כלולים בכ"ה בכסלו, ומעתה יש לומר דהיינו טעמא דבית שמאי דביום הראשון מדליק שמונה, אך בית הלל סברו דהאור יותר ביום הראשון הם מתנה מן השמים וההדלקה מתייחסת ביותר למה שזוכין מכח

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קמג — בלתי מוגה

ביקור הגאון רבי משה מנחם ווייס שליט"א

דומ"ץ קהלת יעקב פאפא בארא פארק יע"א

ונתלווה אליו גיסו הרה"ג ר' סיני דייטש שליט"א רב ביהמ"ד שאץ בלאנדאן

יום א' פרשת חיי שרה תשע"א לפ"ק

שליח, אברהם אבינו האט דאך אים געשיקט, איז ווי אזוי האט אברהם אבינו געקענט מאכן אליעזר אלץ א שליח מקדש צו זיין א אשה פאר יצחק? זאל מען ווייטער זאגן אז יצחק האט אים געמאכט א שליח, די גמרא זאגט דאך אין קידושין (דף מה): לא חציף איניש צו מאכן דעם טאטן פאר א שליח.

דומ"ץ פאפא: ביי א מצוה אויך נישט?

רבינו: די גמרא רעדט דארט לגבי קידושין, און אויף דעם זאגט מען לא חציף איניש צו מאכן דעם טאטן א שליח.

הגר"ם: אפשר האט אברהם אבינו אים געבעטן און יצחק אבינו האט מסכים געווען.

רבינו: ביי ארצוי ארצייה זאגט טאקע די גמרא לא חציף איניש.

דומ"ץ פאפא בא' לחזמין את רבינו ולקבל ברכת קדשו

לרגל שמחת נישואי בנו ני"ו

דומ"ץ פאפא: ס'איז מעניני דיומא – די וואך אין די סדרה – די ענינים פון חתונות.

רבינו: יא, די וואך שטייט דאך אז יצחק אבינו האט חתונה געהאט.

ס'איז א חידוש ווי אזוי מ'האט געמאכט אליעזר פאר א שליח, ווער האט אים געמאכט פאר א שליח ער זאל מקדש זיין? אויב מ'זאל זאגן אז עס איז דארט געווען קידושין, תוס' אין כתובות (דף ו: ד"ה שנאמר) לערנט דאך ארויס פון 'ויברכו את רבקה' (בראשית כד, ט) אז עס איז שוין דעמאלטס געווען קידושין,² איז די שאלה ווער האט געמאכט אליעזר פאר א

2

דבגמרא יליף לברכת כהנים בעשרה, ממה שנאמר (רות ד, ב) ויקח [בועז] עשרה אנשים, וע"ז הקשו בתוס' דבמס' כלה מיייתי הפסוק ויברכו את רבקה, ותרצו ד"ל דמויברכו את רבקה ילפינן לברכות

אירוסין, ומויקח בועז עשרה אנשים ילפינן ברכות נישואין, וע"ז כתבו עוד דיש ללמוד ממש' כלה שיש לברך ברכת אירוסין לאשה המתקדשת ע"י שליח, שהרי אליעזר שליח היה, עיי"ש.

צו באקומען
אירע
אויסצוליידיגן דעם
**רבי מאיר
בעל הנס
פושקע**
רופא:

**1-888
REB-MEIR
732-6347**

שקל הקודש
שקל הקודש
דעת
**רבי מאיר
בעל הנס**
סטי סאטמאר
הויז וועיז שטוב

די ווערטער
**אלקא
דמאיר עגנו**
זענען געווען דאס מערסטע באנוצט דורך אידן אין אלע דורות

דומ"ץ פאפא: אלא מאי?

רבינו: ס'איז א קשיא וואס מען פרעגט...

ס'איז דא נאך א קשיא, דער קדוש מרדוך (הובא באבהע"ז סי' לה סי' בהג"ה) האלט אז ביי קידושין זאגט מען נישט שליח עושה שליח, ווייל ס'איז מילי, איז ווי אזוי האט יצחק געמאכט אברהם פאר א שליח, און אברהם האט געמאכט אליעזר פאר א שליח מקדש צו זיין.³

איבער די קשיא [שאין שליח עושה שליח] רעדט שוין דער מקנה (ק"א בס' המקנה סי' ל"ה סעיף ה' ו'), און ער פרעגט דארט אויך ווי אזוי קען א עבד זיין א שליח, ווייל א עבד איז דאך נישט בתורת גיטין וקידושין, ס'איז דא וואס ווילן זאגן (כ"ב במהרי"ל דיסקין עה"ת ובשו"ת תירוש ויצהר סי' ל"ג) אז אברהם האט משחרר געווען אליעזר'ן און אזוי האט ער געקענט זיין א שליח, ווייל אזוי איז ער שוין יא בתורת גיטין וקידושין.⁴

3

עיין בס' משך חכמה על הפסוק (כד.) ויאמרו מוד' יצא הדבר וגו', וז"ל: הנה רבקה לפניך קח ולך - ע"ד צחות יש לומר, דשיטת כמה פוסקים דשליח להוליך קדושין אינו יכול לעשות שליח אחר דהו"ל מילי כיון דתלוי ברצון האשה לא הוי מעשה ולכן לא מצי משוי שליח אחר להולכה יעוין סימן ל"ה בהגה"ה (סעיף ו) וכאן היה שליח מאברהם והלא אברהם הוא שליח מייצחק וא"כ אין שליח עושה שליח, אולם אחרי כי מוד' יצא הדבר והדבר מחויב להיות א"כ אין זה תלוי ברצונו והוא כמו שליח להולכה בגט דמצי משוי שליח אחר משום דאיתא בע"כ א"כ היא מוקדשת בצמידין אשר על ידיה וקח לך ותהיה אשה לבן אדוניך כאשר דבר ד' שכבר נתקדשה בו, ולכן בקשו תשב הנערה אתנו כדין בין אירוסין לנשואין כמו שדרשו בגמרא (כתובות נז.), עיי"ש.

4

ובספר פני ארץ כתב ע"ד רש"י שכ' ששטר מתנה כתב אברהם ליצחק וכו', ד"ל שלכן כתב לו אברהם שטר מתנה כי לכאורה קשה איך קידש אליעזר את רבקה הרי קי"ל שאין עבד נעשה שליח, אך באמת איתא במקנה דדיקא בשביל איש אחר שאינו רבו, אבל לרבו יכול

דומ"ץ פאפא: אבער מ'זעהט אז אברהם האט געזאגט פאר אליעזר, אין ארור מתדבק בברוך (הובא ברש"י עה"פ אולי לא תלך, און אויב ער איז געווען משוחרר איז פארוואס איז ער א ארור?

רבינו: און בפשטות קען מען אויך מדייק זיין אז ער האט געזאגט אויך 'עבד אברהם אנכי' [ומזה משמע שעדיין הוא עבד].

דומ"ץ פאפא: אויף דעם קען מען אפשר זאגן אז מטעם עבדות איז ער א שליח, און אויף דעם וואס ער איז א שליח זאגט ער 'עבד אברהם אנכי' מיט דעם וואס ער טוט זיין שליחות.

רבינו: דער מקנה (קונטרס אחרון על אבן העזר - סי' ל"ה) וויל טאקע זאגן אז יד עבד כיד רבו.⁵

לקדש, דלא מטעם שלוחו הוא מקדש אלא מטעם יד עבד כיד רבו, אך לכאורה תקשי דקידש עבור יצחק והוא לא היה רבו, א"כ הדרא קושיין לדוכתא איך קידש את רבקה, וזהו שכתב רש"י שאברהם העביר כל נכסיו ליצחק ונעשה אליעזר עבדו של יצחק, וזהו שכתוב בסוף הפרשה (כד.) הוא אדוני, על יצחק, ודו"ק.

5

וז"ל בס' המקנה: יש מי שאומר שאם האב הרצה וכו' הוא לפי פירוש הרמב"ן בקושי' הש"ס ודילמא ארציו ארצי קאי על האב כמ"ש הרא"ש. מיהו אין מזה הכרה דהוי קידושי וודאי לפי פירושו דבזה וודאי איכא לפרושי דאדלעיל קאי דמשני דלא חציף אינש וכו' וע"ז מקשה דלמא לעולם שליח שווי' והיינו שהאב הרצה דבריו לפני הבן שהוא רוצה לקדש' לו והשיבו הבן הן ולא הוצרך הסוגיא להזכיר שאמר הבן הן דאלעיל קאי דאמר דילמא שליח שווי' דבזה ודאי הוי וודאי קידושין וליכא למילף מנייה היכי דשתק הבן, וע' בר"פ האומר דף נ"ט בתוס' ד"ה לקדושי איתתא לברי' וכו' ומיירי דארציו ארצי' קמי' ושתק וכו' משמע דסבירא ליה דהוי וודאי קדושין מיהו אין הוכחה משם דאיכא למימור שנתרצה לו האב בפירוש. ויש להביא סמך מן התורה לדעת הרמב"ן דאיתא במס' מלה והביאו התו' בכתובות דף ז' ע"ב בד"ה שנאמר ויקחו בו' דיליף ברכת אירוסין ע"י שליח מאליעזר

במוצאי יום מנוחה

השתתפו בסכומים הגונים להחזקת מוסדותינו הק'

**והוא ישלח במעשי ידיכם
ברכה והצלחה והרוחה**

רבינו: פון דעם וואס די גמרא לערנט אויך ארויס פון 'ויברכו את רבקה' אז ברכות אירוסין דארף זיין בעשרה, איז א סימן אז ס'איז געווען קידושין.

א' הנזכרים: דאס אז קידושין דארף זיין 'מדעתה', לערנט מען אויך ארויס פון דא.

רבינו: 'נקרא לנערה ונשאלה את פיה' (בראשית כד, נז), זאגט דער מדרש אז זי האט געזאגט אין לך אב שאינו רוצה.

דומ"ץ פאפא: ס'איז דא עפעס א חשבון אז ווען אליעזר איז אנגעקומען, איז געווען סוכות.

רבינו: דער אמרי נועם פון דזיקוב (על המועדים דף מ. בחידושים מכנו בעל עטרת ישועה) רעדט ער ארום פון דעם, און דאס וואס עס שטייט אז ער איז אנגעקומען לעת צאת 'השואבות', דאס איז א רמז אויף שמחת בית השואבה.⁷

דער קדושת לוי (פרשת חיי שרה), נעמט אויך אן אז אליעזר איז געווען א שליח צו מקדש זיין, און ער זאגט פשט אז וועגן דעם האט מען אים געוואלט הרג'ענען, כדי יצחק זאל זיין אסור בכל הנשים שבעולם (גיטין סד). [דכל זמן שהשליח בדרך אסור בכל הנשים שבעולם שמה יקדש את הערוה וכאשר מת השליח יאסר בכל הנשים לעולם], אזוי זאגט דער קדושת לוי, איז ער דאך געווען א שליח אויף קידושין.⁶

דומ"ץ פאפא: דער רבי האט דערמאנט דעם קדושת לוי ווען דער רבי איז געווען אין בארא פארק פאר א יאר (ליל שב"ק פ' וישלח שנת תש"ע).

שקדש את רבקה ע"ש ולא מצינו בתורה דברי יצחק אלא דברי אברהם שעשה לאליעזר שליח בפני יצחק ומשמע מזה נמי דדוקא שהרצה האב ולא אדם אחר כלשון הש"ע, דמוכח מדברי אליעזר שלא הזכיר שהוא שליח מיצחק אלא מאברהם אע"ג דגם אליעזר דיבר בזה עם אברהם בפני יצחק משמע דבאניש אחרינט כהאי גוונא לא הוי וודאי קידושין אלא באביו לבד לכך הוצרך לומר שהוא שליח מאברהם, ואין לדקדק מזה דשליח עושה שליח כדאיתא לקמן סעיף ו' בהג"ה דאברהם עצמו ה' שלוחו של יצחק די"ל דעבדו שאני דהי' כגופו כמו שיבואר לקמן וע"כ צ"ל כן דהא אין עבד נעשה שליח כדאיתא בסמוך אלא דשאני עבדו דהוי כמו גופו כמו שיבואר שם והיינו דהקדים אליעזר לומר עבד אברהם אנכי דלא הוי שליח אלא כגופו לפי זה אין הוכחה שלא אמר שהוא שליח של יצחק דעדיין לא ה' עבדו כמ"ש בחידושי תורה באריכות.

6

וע"ע בספה"ק קדושת לוי (שם) עה"פ לא אוכל עד אשר דברתי דברי. כי אליעזר קידש את רבקה בשליחת יצחק והחתן ביום קדושין אסור לו לאכול עד אחר קדושין, והוא לא אוכל עד אם דברתי דברי, והוא הקדושין. או יבואר, כי רצה לאכול סעודת מצוה והוא שאמר לא אוכל עד אשר דברתי דברי, לגמור תחלה הקדושין ואחר כך יהיה סעודת מצוה, ע"ש.

7

ע"י אמרי נועם יום א' דהג הסוכות (מנן המחבר ז"ל) [וע"י ברך משה לחג הסוכות עמ' צ"ז שהביא דבר זה שנדפס בהקדמה לפירוש ידי משה על המדרש בשם הגאון ר' דוד אופנהיים ז"ל].

וזה תוכן דברי העטרת ישועה: נראה לדעתי שקידושי רבקה היה ביום א' דסוכות, כי נודע מהז"ל שהעקידה היה ביוהכ"פ, נמצא שאברהם חזר לביתו מן העקידה היה ב"ב לחודש תשרי, כיון שהדרך היה מרחק ג' ימים, וגם השליח שבא להגיד לשרה שבנה יצחק כמעט שלא נשחט, ואז פרחה נשמתה, זה גם ב"ב לחודש תשרי, כי הדרך היה ג' ימים, והנה מיד כאשר בא אברהם לביתו אז נתבשר שנולדה רבקה, הרי שרבקה נולדה ב"ב לחודש תשרי, ומבואר בפרקי דר"א (ובמס' סופרים פכ"א ה"ט) שבעת שנתקדשה רבקה היתה בת ג' שנים וג' ימים. היוצא לנו מזה שבמ"ו לחודש תשרי היה קידושי רבקה, והיה אז אושפיזא דאברהם, ועל כן אמר אליעזר ברוך ה' אשר לא עזב 'חסדו', דהיינו היות שהוא בבחינת חסד, והיות שבא בחג הסוכות שאל את רבקה היש מקום ללין דהיינו לישון ולאכול בסוכה, ורמזו בדבריו כשאמר בת

ויתן ויחזור ויתן!

ע"ד צחות י"ל שלכן נוהגין לומר במוצאי שבת "ויתן לך", שהרי אז הולכין אל מסיבות של מלוה דמלכה ותכלית המלוה מלכה הרי הוא שיהי' "ויתן לך" ויתן ויחזור ויתן...
(דביה"ק זי"ע חידו"ת מסיבות פ' תולדות)

רבינו שאל את הגר"ם בשלום

ואמר שהוא מרביץ תורה בישיבת סקווירא בלאנדאן

ועד השיב על שאלת רבינו שכעת לומדים בישיבה פרקראשון

במסכת קידושין

רבינו: ס'איז א פלא, אז מ'זאל ארויס לערנען קידושין פון א גזירה שוה קיחה קיחה פון שדה עפרון (קידושין ב.), קידושין פון א מקום קבורה?, נאר דער דברי יחזקאל זאגט דאך טאקע די וואך 'ותקח הצעף ותתכם', זאגט רש"י 'כמו ותקבר ותשבר', אז זי האט זיך געוואלט צוברעכן, האט זי זיך דערמאנט דעם יום המיתה (עיי"ש בלשון קדשו). מיט דעם קען מען אויך זאגן אז וועגן דעם אז מ'גייט חתונה האבן, מוז זיין קיחה קיחה משדה עפרון וואס איז געווען א מקום קבורה, כדי נתעורר צו ווערן.

הגר"ם: חז"ל זאגן (כתובות יז.) מבטלין תלמוד תורה וועגן שמחת חתן וכלה און לוית המת, אז ווען ס'איז שמחת חתן וכלה, דארף מען זיך צוברעכן מיטן טראכטן פון די אנדערע זאך.

דומ"ץ פאפא: דאס ווארט אויף 'ותשבר ותקבר' שטייט שוין פון דעם פריערדיגן בעלזער רב אויך.

רבינו: יא, ער זאגט 'אז דאס בעט איז א קבר איז דאס קבר א בעט!' (דהיינו אם בשכבו על משכבו הוא משכב את לבו אז יזכה לאחר אריכות ימיו למנוחה נכונה).

רבינו כיבדם לברך על הפירות

דומ"ץ פאפא: דער שידוך פון יצחק האט זיך שוין אנגעהויבן פון די עקידה, אזוי שטייט אין מדרש אז דער אויבערשטער האט געזאגט איך דארף אים פרעגן וועגן א שידוך.

רבינו: אויפן פסוק מה' יצא הדבר (בראשית כד, נ), זאגט דער מדרש (ילקוט פרק כ"ד רמז ק"ט), מהיכן יצא מזהר המוריה. ווייל

דומ"ץ פאפא: מען רעדט דארט צי ער איז אנגעקומען דעם ערשטן טאג צי דעם צווייטן טאג, און ער האט נישט געוואלט עסן די פירות וועגן חוץ לסוכה, און ס'איז א סתירה, וואלט ער געווען א עבד איז ער דאך פטור פון מצות סוכה, און אזוי ווי די גמרא זאגט (סוכה ב:) מעשה במבי עבדו, חוץ אויב מ'זעט זאגן אז ער איז שוין געווען משוחרר.

רבינו: וואו שטייט אז ער האט נישט געוואלט עסן נאר פירות?

דומ"ץ פאפא: אין פרדס יוסף.

הגר"ם: ס'שטייט (עי' בשער הגלגולים הקדמה כ"ט) אז טובי איז געווען א גלגול פון אליעזר.

רבינו: אין מדרש (ילקוט חוקת רמז תשס"ה מס' סופרים פכ"א ח"ט) שטייט אז אברהם אבינו האט אמאל אנגעשריגן אליעזר, און פאר פחד איז אים ארויסגעפאלן א ציין, און דער כסף נבחר (כפר' בלק) טוהט אויף אז ער ארויס געגאנגען לחירות, אלס שן ועין, און ער טראכט אריין, ווייל בעצם האט ער דאך אים נישט געשלאגן,⁸ גייט ער אריין צי דיבור איז א מעשה צי דיבור איז נישט קיין מעשה, ס'איז א מחלוקה רבי יוחנן מיט ריש לקיש ביי 'חסמה בקול' (בבא מציעא ז:) צי דיבור איז א מעשה צי נישט, און אין דעם איז תלוי צי אליעזר איז ארויס לחירות, ווייל מיטן אנשרייען איז אים ארויס געפאלן א ציין פאר פחד.

מי את הגידו נ"א ל"י, בגימטריא סוכ"ה, וע"ז באה תשובתה גם תבן ומספוא רב עמנו, כי הסוכה הוא פסולת גורן ויקב, ע"ש עוד..

8

עין בשער המלך (פ"ה מהל' עבדים ה"ז) שמאריך לברר שהמבעית את חבריו חייב האדון בדיני שמים, וא"כ האדון מחוייב לשחררו גם כשהבעית, ומאריך לפלפל בזה, וע"ע בשו"ת חת"ס (אע"פ ח"ב סי' ק"א).

לך ולך - לך אף לך!

אנשי שלומינו, אחים לדעה: זייט אייך משתתף צום דינער מיט שיינע סכומים מיר זענען אנגעוויזן אויף יעדע נדבה

יעדע נדבה איז קריטיש וויכטיג!

בזו די עקידה האט ער נישט געדארפט קיין שידוך, דעמאלטס איז אים נתחפך געווארן די נשמה.⁹

דומ"ץ פאפא: כ'האב נעכטן נאכגעזאגט ביי שלש סעודות אויפן פסוק והנה איל אחר (בראשית כב, יג), וואס איז דאס איל אחר, נאר ס'איז געווען מיוחד פאר דעם, נישט סתם א איל, פארוואס האט ערגעדארפט זיין מיוחד פאר דעם. און נאך איז שווער אויף די משנה (אבות פ"ה מ"ו) אז די איל איז באשאפן געווארן ערב שבת בין השמשות, פארוואס פונקט דעמאלטס, נישט פריער צוזאמען מיט אלע ברואים. נאר אין מדרש תלפיות ברענגט ער אז די נשמה פונעם איל איז אריין אין יצחק און די נשמה פון יצחק איז אריין אינעם איל, במילא האט מען נישט געקענט נעמען סתם א איל, נאר ער האט געדארפט זיין מוכשר מקבל צו זיין די נשמה, און דאס איז פשט 'איל אחר' א מיוחד'גער איל אויף דעם. און די עקידה האט דאך דער באשעפער אנגעגרייט אז עס זאל זיין א זכות פאר כלל ישראל, און דער זכות האט נאר אויסגעפעלט נאר נאך דעם חטא פון אדם וחוה, ווייל פאר דעם איז נישט געווען קיין חטא, און דער מדרש ברענגט דאך אז דער חטא איז דאך געווען פרייטיג נאכמיטאג נאנט צו שבת, און ממש נאך דעם איז שוין געווען בין השמשות, און וועגן דעם חטא איז באשאפן געווארן דער איל גלייך נאך דעם.

9

כמו"ש האריז"ל בליקוטי תורה (פ' וירא ופ' חיי) דכאשר נולד יצחק חי' בו נשמה מסטרא דנוקבא, ולא היה דבר המתקיים, כי אם בשעת העקידה פרחת נשמתו, ונכנס בו נשמה מסטרא דדכורא, עיי"ש. ולכן רק אחרי העקידה שלח את אליעזר להביא אליו את זיווגו.

און דאס איז פשט וואס דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אברהם ומוצא שפתי לא אשנה (מובא ברש"י בפ' העקידה עיי"ש), אז כ'האב נישט משנה געווען מיינע ווערטער, ווייל יצחק'ס נשמה האט מען טאקע יא מעלה געווען אויפן מזבח, ווייל עס איז אריין אינעם איל, און ביי יעדע עבודה האט אברהם אבינו געזאגט יהי רצון ס'זאל ווערן גערעכנט אזוי ווי מ'וואלט עס געמאכט מיט יצחק (כמ"ש ברש"י שם).

רבינו: דער רבינו בחיי (פ' וירא) זאגט, אז כלל ישראל ווערט אנגערופן אפרים 'הבן יקר לי אפרים' (ירמ' לא, יט), צוליב די צוויי אפרים, איינס, דער אפר פון אברהם אבינו, ווייל מ'האט אים אריינגעווארפן אין אור כשדים, און איינס איז אפרו של יצחק אבינו, וועגן דעם הייסט כלל ישראל 'אפרים'. [ועיי' דעת זקנים בעה"ת פ' וישב (מ"א נ"ב)]

דער טאטע ז"ל האט אמאל נאכגעזאגט פונעם ערשטן בעלזער רב דער שר שלום ז"ל אויפן פיוט ביי נעילה 'גש לחלותך כנער ולא כבער', לכאורה וואס דארף מען זאגן אז אברהם אבינו'ס תפילה איז געווען כנער ולא כבער?, נאר רש"י זאגט דאך אז ביי אלע עבודות האט אברהם אבינו געזאגט יהי רצון כאילו ער מוט עס מיט יצחק, און אויף דעם האט אברהם אבינו האט מתפלל געווען ס'זאל ווערן גערעכנט אזוי ווי ער מוט עס מיטן נער, מיט יצחק, און נישט מיטן בער, בער מיינט א בהמה, ס'זאל ווערן גערעכנט אזוי ווי ער שחט יצחק און נישט ווי ער שחט און פארברענט א איל.

די פלא איז אויף שרה אמינו, רש"י זאגט (בתחילת הפרשה) אז ווען זי האט געהערט אז מ'האט גע'שחט'ן יצחק פרחת נשמתה, פרעגט מען די קשיא, שרה אמינו די צדיקת ווען

זרעינו וכספינו ירבה כחול

ברענגט מיט גרויסע סכומים צום דינער פאר די מוסדות

**פארגעסט נישט אריינצולייגן
דאס געלט אין טאש מוצש"ק!**

מיינן עלמער שווער – דער קטמונער רב (אביו של חותנו הגה"צ ר' משה דייטש אב"ד קהל שאץ בלאנדאן) – איז מסביר (בספרו עה"ת) דאס ענין פון פרחת נשמתה ומתה, מיט דעם חתם סופר (פתיחה לשו"ת יו"ד) וואס מיינטשט דעם פסוק והותירך ה' למוכה בפרי במגד (דברים כה, יא), אז דער אויבערשטער לאזט איבער א מענטש אויף דעם עולם וועגן די קינדער זיינע. איז ביז ווילאנג יצחק איז דא, האט זי געמוזט לעבן, און אזוי ווי זי האט פארשטאנען אז מ'האט גע'שחט'ן יצחק, איז במילא פרחת נשמתה ומתה.

הגר"ם: מ'זאגט נאך פונעם רבי ר' הערש פון רימאנאוו, אויף וואס מ'זאגט 'אביו הוה מסדר', מ'זאגט אלץ 'קודמת', אז איין עבודה איז קודמת צו די צווייטע, לכאורה וואס איז דאס לשון 'קודמת', ער דארף ווען זאגן די סדר אז די קומענדיגע איז נאכדעם. נאר ווען מ'טוט די עבודה וואלטן די כהנים דאך געקענט אויסגיין פאר'ן באשעפער, נאר וואס האלט זיי ביים חיות, ווייל זיי דארפן טוהן נאך א עבודה, און אזוי האלט מען זיך ביים חיות, איז וועגן דעם ווען אביו רעכנט אויס אלע עבודות, דערמאנט ער דאס לשון 'קודמת', אז בשעת ווען ער האט געטוהן די עבודה האט ער געדארפט וויסן אז ער ענדיגט נישט מיט די עבודה, נאר עס איז 'קודמת' צו עפעס א עבודה, און ער דארף זיך האלטן ביים חיות.

און דאס איז אפשר געווען ביי שרה אמינו, אז ווען זי האט געהערט אז ער איז שוין 'נשחט' האט זי געמיינט אז זי האט געענדיגט איר שלימות העבודה, איז וועגן דעם פרחת נשמתה.

רבינו: דער ישמח משה (סוף בשלה) מיינטשט 'מחיה מתים במאמרו', אז דער אויבערשטער שיקט צוריק חיות פאר די וואס גייען אויס פאר'ן באשעפער ווזה הכוונה, 'מחיה

מ'הייסט איר זי זאל שחטן יצחק וואלט זי דען נישט גע'שחט'ן יצחק?.

נאר דער ישמח משה (פרשת אמור) זאגט אז ווייל אברהם אבינו האט געוואלט מיטן גאנצן הארץ שחט'ן יצחק איז גערעכנט כאילו ער האט אים שוין גע'שחט'ן, און וועגן דעם האט ער אים נישט געדארפט שחט'ן, וואלט ער נישט געוואלט מיטן גאנצן הארץ, וואלט נישט גענוג געווען די מחשבה טובה, נאר ער וואלט עס געדארפט טוהן בפועל המעשה.

איז וועגן דעם ווען זי האט געהערט אז מ'האט גע'שחט'ן יצחק, האט זי פון דעם ארויס גענומען אז אברהם אבינו איז נישט געגאנגען מיטן גאנצן הארץ, ווייל ווען נישט וואלט דאך נישט אויסגעפעלט מ'זאל אים שחט'ן, און אויף דעם האט זי זיך דערשלאקן.

דער ערוגת הבושם מיינט – דער קרן לדוד (ר"ה אות יד) ברענגט עס אראפ – וואס איז דאס לשון 'עקידת' יצחק, אז דאס אז יצחק אבינו האט געבעטן מ'זאל אים בינדן איז א לימוד זכות אויף די שפעטערדיגע דורות, אז אויב יצחק האט געבעטן מ'זאל אים בינדן ווייל ער האט מורא געהאט אפשר וועט ער ח"ו נישט עומד זיין בנסיון, איז אוודאי אז אונז האבן מיר א לימוד זכות.¹⁰

דומ"ץ פאפא: דער כתב סופר זאגט אויך אזוי.

10

יש לציין שמרן שליט"א פירש פע"א עפ"י הערוגת הבושם מה שאנו אומרים בפיוט קל מסתתר, פחד יצחק משפטינו האירה, דהיינו שהפחד שהיה ליצחק שמא לא יעמוד בנסיון, והו עומד לנו לפה ולמליץ להאיר לנו בשעת המשפט, וכד' הערוגת הבושם הג"ל.

טובה כפולה ומכופלת

די מספר התלמידים איז היי יאר פולשטענדיג געדאפלט זינט די התחדשות המוסדות, און גרייכט קרוב צו 6,000 תשב"ר

וכסף משנה קחו בידכם!

דומ"ץ פאפא: דער קאזניצער מגיד'ס זוהן - דער באר משה - ברענגט אסאך מאל וואס עס שטייט אין די תוכחה (דברים כה, טו) 'בבוקר יאמר מי יתן ערב ובערב יאמר מי יתן בוקר', בוקר איז דאך חסד, מדת אהבה, ערב איז די זמן פון גבורות (כ"ב בזה"ק פרשת בשלח דף סג), איז וועגן דעם 'בוקר', ווען מ'האט צופיל אהבה, בעט מען מי יתן ערב, אז מ'זאל צולייגן אביסל פון ערב, פון די יראה, און 'ערב', ווען מ'האט צופיל יראה, דארף מען בעטן 'מי יתן בוקר', צולייגן מדת אהבה, אזוי דארף מען א גאנצע צייט אכטונג געבן.

רבינו: דאס שטימט מיטן עבודת ישראל און מיטן נועם מגדים.

*

דומ"ץ פאפא: יעצט איז שוין די צייט וואס מ'הייבט אן צו מאלן די ווייץ (לכבוד חג הפסח הבעל"ט), מ'האט זיך געטראפן אויפן פעלד (במדינת אריואנא), ס'איז הפלא ופלא.

רבינו: פאריגע וואך שטייט (בראשית יט, ג) ומצות אפה ויאכלו...

דומ"ץ פאפא: כ'בין דאך געווען נאכדעם אין אנדערע פלעצער, מ'קלעמערט און מ'קלעמערט ארום, ולא קרב זה אל זה, אבי מ'מוטשעט זיך, כ'רעד שוין נישט אין די גוטע פלעצער, איז דא פיר מאל (שישים נגד המצומחות), א גוטע פעלד איז אז מ'טרעפט אכט-ניין (פעמים שישים)¹² מ'האט געקלעמערט און מ'האט נישט געקענט טרעפן, ס'איז געפערליך.

12

דבספרי הפוסקים כתבו שהיכא דהמצומחות הן מעט ויש שישים כנגדם, אינו נחשב לרעותא על השאר, עי' בשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' ש"ו) ושו"ת דברי חיים (או"ח סי' ל"ט).

מתים' שהקב"ה מחיה אותן האנשים שמתים 'במאמרו', כשאומרים דברים לפניו ית"ש, הוא ית' מחיה אותם.¹¹

דער קאזניצער מגיד זאגט (בספרו הק עבודת ישראל פ' בחקותי) אז מ'דינט דעם באשעפער בלויז מיט אהבה וואלט מען אויסגעגאנגען, וועגן דעם דארף מען האבן יראה מצמצם צו זיין די אהבה, דער נועם מגדים (פרשת נצבים) זאגט פארקערט פון דעם, ער זאגט אז פון בלויז יראה וואלט מען אויסגעגאנגען, וועגן דעם דארף מען האבן אהבה, מצמצם זיין די יראה. - אברהם אבינו איז געווען 'אהבה', און יצחק איז געווען 'יראה', וואלט אברהם אויסגעגאנגען ווייל ער איז געווען בלויז אהבה, האט ער געדארפט יראה כדי מצמצם צו זיין די אהבה, און יצחק איז געווען פארקערט, ער האט געהאט בלויז יראה, און פון דעם וואלט ער געקענט אויסגיין, האט ער געדארפט האבן א אהבה, מצמצם זיין די יראה, און דאס קען אויך זיין די כוונה 'זילכו שניהם יחדיו' (בפרשת העקידה), אז זיי ביידע זענען געגאנגען מיט אלע ביידע עבודות יראה מיט אהבה, אברהם האט משפיע געווען אהבה, און יצחק האט משפיע געווען יראה. ווען שרה אמינו האט געהערט אז מ'האט גע'שחט'ן יצחק, איז שוין נישטא מער די 'מידת היראה', איז זי פון גרויס אהבה אויסגעגאנגען, ס'האט דאך געפעלט די עבודה פון יראה.

11

מרת רבינו ז"ל בספרו ברכ משה (פ' אחרי) אחרי שהביא ד"ת הנ"ל מהישמח משה, הוסיף על זה אשר מרת הישמח משה בעצמו היה בבחינה זו בשעת תפילתו במסירות נפש והתלהבות עצום, וכאשר הציצו מבין החרכים בחדרו, ראו אותו בשעת קריאת שמע מונח על הארץ זמן ארוך בפשוט ידים ורגלים בהתפשטות הגשמויות עד ששב רוחו אליו, עיי"ש מה שמפרש בזה.

עזוב תעזוב עמו

די געטרייע חברי הנהלה גיבן זיך אוועק א גאנץ יאר פאר די מוסדות וואו עס ווערן מחונך אונזערע קינדער און אייניקלעך

מיר מוזן צולייגן א פלייצע!

שאלות איידער וואס ווען ער גייט אנהייבן צו באקן... ס'איז שוין לאנג בדיעבד...

דומ"ץ פאפא: פיל פון די וואס קלויבן זיך ווייך, ווייסן נישט וואס זיי קלויבן...

אין די ערשטע יאר - צוויי בין איך ארום געגאנגען מיט ווייץ צו די אלע וואס האבן גערעדט, און זיי געזאגט ווייז מיר דאס וואס... ס'איז לא דובים ולא יער, מ'דארף האבן א זכיה צו דעם, ס'ריקט זיך ב"ה אריין צוביסלעך מער און מער.

רבינו: דאס מציאות קען מען נישט אפלייקענען.

דער אויבערשטער האט באשאפן די וועלט, יעדע זאך פירט מען פון הימל, אבער מ'קען באשטעלן ווייץ, באשטעלן פאפיר, און אויך באשטעלן האלץ, און מ'גרייט זיך אן צו באקן, מ'באשטעלט א שיכער, און א קנעטער, מיט א אויוון, אז עס איז נישטא קיין סייעתא דשמיא איז גארנישט דא אבער געווענליך גייט אלעס אן, ס'איז ביד האדם, וויפיל עס איז שייך. דא איז אנדערש, ס'איז אינגאנצן בידי שמים, מ'שטייט און מ'קוקט, און עס ווערט פארוואלקנט און עס רעגנט, מ'קען זיך גארנישט אויסרעכענען... ביז היינט האט מען געמוהן דאס בעסטע וואס מ'האט געקענט.

דומ"ץ פאפא: היי יאר האט מען שוין געשפריצט וואסער פון אויבן, ס'איז שוין נישט קיין מקוה, שוין נישט קיין סווימינג-פאל, שוין נישט די אלע זאכן, ס'איז הפלא ופלא מ'קען נאך קומען און זאגן פאר מענטשן אזעלכע זאכן... כ'בין יעצט געפארן ארום און ארום, ווייט אוועק וואקסן דארטן אלע סארטן פירות.

רבינו: די טבע איז אז ס'קען נישט וואקסן אן א וואסער, אזוי האט דער אויבערשטער באשאפן אז עס רעגנט, אזוי איז אין די גאנצע וועלט, עס רעגנט און עס וואקסט, נאר ביי ווייץ איז עס א פראבלעם (מחמת איסור חמוץ), נאר דארט רעגנט נישט, איז ווי אזוי וואקסט דארט, מ'איז משקה מיט וואסער.

דומ"ץ פאפא: כ'בין געווען דארט ווען מ'האט פארשפארט די וואסער מ'האט געלייגט די חותמות, די ווייץ איז נאך געווען ווייך, ס'איז געווען בערך פינעף און צוואנציג (מספר לחות החיים), ווען מ'האט פארשפארט די וואסער.

רבינו: דעמאלטס דארף עס שוין נישט קיין וואסער, דעמאלטס דארף זיך עס נאר טרוקענען.

דומ"ץ פאפא: יא, און כדי דער פארמער זאל נישט וועלן נאכאמאל עפענען, לייגט מען חותמות, מ'איז אריבער געגאנגען נאכאמאל און נאכאמאל און מ'מאכט געוויסע סימנים, ער זאל אונז נישט קענען אויסשפילן, ס'איז געווען ב"ה הערליך הערליך, דער רבי האט דאך געזעהן מ'האט גארנישט געטראפן.

רבינו: מ'האט נאכאמאל געזוכט און נאכאמאל און מ'האט גארנישט געטראפן קיין איינס נישט.

דומ"ץ פאפא: אונז זענען מיר דארט געווען לענגער, און מ'האט נישט געטראפן, אז איינער טשעפעט זיך אן, טשעפעט ער זיך אן אויף גארנישט.

רבינו: ס'איז א מירחא דגופא, אבער עס איז אלעס כדאי. עס קומט אריין א איד באקן מצות בדחילו ורחימו, באמת א ערליכער איד, און ער זעהט מהדר צו זיין דאס און דאס, און עס פאלט אים גארנישט ביי אז עס איז געווען אן א שיעור

תכלית הגורל:

אריינצוברענגען וואס מער געלט אויפ'ן פלאץ

געווינט דעם קעש גורל, באקומט יעדע צוויי וואכן דער סכום פון אייער נדבה ביים דינער

צעמל אז ס'איז טריפה, און מ'האט צוריק געגעבן דאס געלט.

איז געווען דארט א איד א 'חכם בעיניו' וואס האט זיך געוואלט איינשפארן די 'גאבעלע', איז נאכ'ן שחמ'ן פלעגט ער אריינלייגן א נאדל אינעווייניג אינעם קורקבן, און עס מאכן אזוי ווי עס איז טריפה, און איז אריינגעגאנגען צום מורה הוראה, און האט עס באקוקט, און געזאגט אויף דעם 'טריפה', און מ'האט אים צוריק געגעבן דאס געלט, ער האט דאך אבער געוואוסט אז ער האט עס געמאכט, האט ער געוואוסט אז ס'איז כשר, און ער האט עס געגעסן, אזוי האט ער זיך געפירט.

איינמאל איז דער מורה הוראה נישט געווען אינדערהיים, איז ער געגאנגען צום רב, צום 'ישמח משה', און פרעגט אים די שאלה, דער ישמח משה קוקט אן די שאלה און ער זעהט אז עס איז טריפה, און קוקט אן דעם עוף און זעהט בעיניו הק' אז עס איז כשר... האט אים דער ישמח משה געפרעגט וואס גייט דא פאר?, דער עוף איז דאך כשר?... ביז ער האט זיך מודה געווען אז ער מאכט שוין אזוי א שטיק צייט, האט אים דער ישמח משה געזאגט 'דו זאלסט כשר'ן אלע כלים פון דערהיים, דו האסט געפרעגט א שאלה פון א מורה הוראה, און ער האט דיר געזאגט אז ס'איז טריפה, איז עס טריפה'.

ס'קען זיין אז דער ישמח משה האט עס געזאגט 'למיגדר מילתא' ער זאל נישט זיין קיין אויבער-חכם. אבער אזוי האט דער ישמח משה אים געזאגט 'האסט געפרעגט א שאלה פון א מורה הוראה און געזאגט אז ס'איז טריפה איז עס טריפה'.

דומ"ץ פאפא: ס'איז דא א מעשה - וואס ווערט געברענגט אין ספר בית הלחמי - אויפן ערך שי ז"ל (הגאון

רבינו: אלע מיני פירות און ירקות, אלעס וואקסט דארט, ס'איז א געבענטשט לאנד, ס'איז א גוטע ערד, עס פעלט נאר וואסער, שפריצט מען אן.

דומ"ץ פאפא: דער מי באר מים חיים אויף מסכת ברכות, פון רבי משה יוסף האפמאן ז"ל, ער איז געווען דיין אין שטאט פאפא און בסוף ימיו איז ער געווען מגדולי ירושלים, מייטשט ער די תפילה (ברכות כה) 'שלא אכשל בדבר הלכה ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא', לכאורה איז עס דאך א דאפלטע לשון, ברענגט ער די מעשה וואס עס איז געווען מיט רבי גרשון קיטעווער, אז מ'איז אים געקומען פרעגן א שאלה אויף א עוף, און ער איז מסופק געווען אין די הלכה, האט ער עס דערלאנגט פאר'ן בעל שם טוב הק', האט דער בעש"ט געזאגט מ'זאל אים ברענגען דעם גאנצן עוף, ווען מ'האט געברענגט דעם גאנצן עוף האט מען געטראפן א אנדערע שאלה, נישט וואס מ'האט פריער געהאט געפרעגט. מיט דעם מייטשט ער, אז קודם בעט מען 'שלא אכשל בדבר הלכה', מ'זאל קענען און וויסן די הלכה, און נאכדעם דארף מען עקסטער בעטן, 'שלא אומר על טמא טהור ועל טהור טמא', אמאל קען זיין אז מ'פארזעהט און מ'פארקוקט זאכן, און אויף דעם בעט מען מ'זאל גארנישט פארזעהן.

רבינו: בימיו פונעם ישמח משה איז געווען א מעשה, אינדערהיים איז דאך נישט געווען דער סדר אז מ'האט געקויפט פלייש אין געשעפט, נאר מ'איז אליין געגאנגען צום שוחט ער זאל שחמ'ן, און קודם האט מען איינגעצאלט פאר קהל 'גאבעלע געלט', אזוי האט עס געהייסן, מאמער איז דער עוף געווען טריפה, האט מען צוריק געגעבן די 'גאבעלע' - מ'איז געגאנגען פרעגן א שאלה פונעם רב, און אז ער האט געזעהן אז ס'איז טריפה, האט ער געגעבן א

תכלית המוסדות:

לחנך ולהדריך אלפי תשב"ר צאצאי אנשי שלומינו!

השתתפו בסכומים הגונים להחזקת אלפי תשב"ר במוסדותינו הקדושים בעיר וויליאמסבורג יע"א

די חברה זענען אריינגעקומען, און זיי שטעלן זיך אראפ, איין פארטיי אין די זייט און די אנדערע אין די אנדערע זייט, און ביידע לייגן אראפ די שאלה, דער נודע ביהודה הייבט אן אריינצוטראכטן און הייבט אן צו זאגן זיין חוות דעת, וואס מ'קען אפשר זאגן, האבן זיך די אנדערע פארטיי אנגערופן פארקערט, און ער האט זיך גענומען לומד'עווען, האבן זיך די אנדערע אנגערופן... איז דער נודע ביהודה; שטיין געבליבן, און באלד געכאפט וואס דא גייט פאר. זאגט זיי דער נודע ביהודה, 'ווען מ'נעמט אויף א רב אין שטאט, ער זאל פסק'ענען שאלות, קען זיך דאך מאכן שאלות אין אלע מקצועות התורה, דארף דאך זיין א רב וואס זאל קענען כל התורה כולה, נג, וועט דאך דאס מונע זיין אז קיינער זאל נישט קענען זיין א רב, אבער ס'דארף יא צו זיין א רב, וועגן דעם העלפט דער אויבערשטער - אויב דער רב איז ערליך - אז ווען עס מאכט זיך א שאלה, איז דא סייעתא דשמיא, און מ'שיקט אים פון הימל צו אז ער זאל קענען מכוון זיין לאמיתא של תורה, דאס איז אבער נאר ווען עס איז טאקע דא א שאלה, און מ'דארף מברר זיין די הלכה, טאמער אבער הייבט זיך נישט אן די שאלה, איז דאך נישטא קיין סייעתא דשמיא. האט ער אויסגעפירט איז ווי אזוי זאל איך ענק ענטפערן, און זיי האבן זיך אויסגעדרייט און אוועק פון דארטן.

רבינו בירך לדומ"ץ פאפא שיזכה לרוות רב תענה ונחת דקדושה
מכל יוצ"ח וכמו"כ נתן רבינו את ברכתו להגר"ם על השמחה
שבביתו בשעטו"מ
ואח"כ בירך את החתן נ"ו שיזכה לבנות בית נאמן בישראל
בשעה טובה ומוצלחת
ורבינו נתן דורן דרשה להחתן נ"ו את הספר מהר"א ט"ב
ונפרדו לשלום

ר' שלמה יודא טאבאק ז"ל דייןא רבה בק"ק סיגעט, ס'איז געווען אין א שטאט א דין תורה, ראובן האט תובע געווען שמעון, און דער רב האט גע'פסק'נט אז שמעון איז גערעכט, ראובן איז געווען א גרויסער עושר, און ס'האט אים זייער געהארט, איז ער געפארן קיין סיגעט צום ערך שי, און גענומען איינעם און געמאכט פאר א נתבע און ביידע האבן גע'מענה'ט, און דער ערך שי האט גע'פסק'נט פארקערט פון יענעם רב, דער ראובן איז אהיים געפארן צוריק אין שטאט, און דערציילט פאר אלעמען אז דער ערך שי האט גע'פסק'נט אז ער איז גערעכט, און יענער רב איז אריינגעפארן צום ייטב לב, און דערציילט אז דער דיין (ה"ה) הגאון בעל ערך שי) האט נישט גוט גע'פסק'נט, האט ער גלייך אריינגערופן דעם ערך שי, און דער ערך שי האט געזאגט וואס ער האט גע'פסק'נט, האט מען אים געוויזן א ש"ך וואס דארט שטייט עפעס פארקערט, האט דער ייטב לב געזאגט, אז ווייל די מעשה איז נישט געווען קיין אמת'דיגע מעשה, איז דא נישט געווען קיין סייעתא דשמיא ביים ערך שי אזוי ווי געווענליך.

רבינו: ווען דער נודע ביהודה איז געקומען קיין פראג, האט ער געהאט אין אנהייב אסאך עגמת נפש, די לומדים דארטן האבן אויפגעשטעלט א שאלה, און איין פארטיי האט אויסגעארבעט להיתר, און די אנדערע האבן אויסגעארבעט לאיסור, און זיי האבן באשלאסן צו קומען צום נייעם רב און פרעגן די שאלה, אויב וועט ער פסקענען להיתר וועלן זיך נעמען איבער אים די צד האוסרים, און אויב וועט ער פסקענען לאיסור וועלן נעמען די צד המתירים און זיך פארלייגן, אזא קבלת פנים האט מען אים צוגעגרייט.

תכלית המסיבה:

לחזק ולבסס מוסדותינו הק' בעיר וויליאמסבורג!
השתתפו בסכומים הגונים להחזקת אלפי תשב"ר
במוסדותינו הקדושים בעיר וויליאמסבורג יע"א

דרוש לפרשת השבוע מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

כפי השיעורים שנתבארו, אבל המלאכות עצמם בפחות מן שיעור החיוב לא נאסר מן התורה, לכך אמרה תורה (שמות כג יב) תשבות, עכ"ד]. ואם כן לסברתו דשנים שעשאוהו פטור מלאו ואסורין בעשה דתשבות, הרי אי אפשר לומר שהדליקו בשבת על ידי שנים, דהא עדיין איכא איסור עשה דתשבות.

אמנם המהר"ם לובלין במס' שבת (דף קלב:) הוכיח מתוס' (ד"ה האי) דבשבת ליכא עשה דשבתון רק ביום טוב, אך במקום אחר בתוס' (שבת סט. ד"ה דידע) מבואר דאף בשבת איכא איסור עשה. ואם כן לשיטת מהר"ם שפיר יש לומר שהדליקו על ידי שנים, דשנים שעשאוהו למלאכה בשבת ודאי פטורין מכל וכל, כיון דקרא דבעשותה מיעטה מאיסור לאו ואיסור עשה ליכא בשבת, מה שאין כן לשיטת התוס' דאיכא איסור עשה בשבת, אם כן לשיטת השואל דשנים שעשאוהו פטורין מלאו ואסורין בעשה, אי אפשר לומר שהדליקו בשבת על ידי שנים, דהא עדיין נשאר איסור עשה, ושוב אי אפשר לומר כתירוץ הבית יוסף שחילקו שמן שבפך לשמונה חלקים דמתעורר הקושיא היאך הדליקו בשבת, וצריך לומר דמה שהתקינו להדליק שמונה ימים הוא מטעם אחר.

ונקדים עוד מה שכתב בפרשת דרכים (דרוש ראשון) בענין מחלוקת יוסף הצדיק עם השבטים הקדושים, שהשבטים סברו שיש להם דין ישראל אף לקולא, ויוסף היה ס"ל שיש להם דין בני נח, אך איתא במדרש (ב"ר פ"ט ס"ו) ששמר יעקב השבת קודם שניתן, וכן איתא במדרש (ב"ר פ"ב ס"ד) ואין הכן אלא שבת, כמא דאת אמר (שמות טז ה) והיה ביום הששי והכינו וגו', מכאן ששמר יוסף את השבת. וקשה דהא קי"ל (סנהדרין נח:) עכו"ם ששבת חייב

במדרש פליאה (הובא בחתם סופר) הדודאים נתנו ריח, זה ראובן שהציל את יוסף, ועל פתחינו כל מגדים, זה נר חנוכה שאצל הפתח מבחוץ, וצריך ביאור.

ונראה בהקדם קושית הבית יוסף (א"ח סי' ע"ד) למה קבעו שמונת ימי חנוכה, כיון דשמך שבפך היה בו כדי להדליק לילה אחת, נמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעה לילות, וי"ל שחילקו שמן שבפך לשמונה חלקים, ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר, ונמצא שבכל הלילות נעשה נס, עכ"ד.

והקשה הגאון רבי מאיר אריק ז"ל בשו"ת אמרי יושר (ח"ב סי' ז) הא בתוך ח' ימים היה גם כן שבת, והיאך הדליקו בשבת, דפשיטא כשאין שיעור הצריך לשמן, אסור להדליק בשבת, דלא ניתן לדחות רק כשעושים מצוה ולא משום קצת מצוה דחצי שיעור. ואפשר שהדליקו על ידי שני כהנים או זרים דכשרין להדלקה, דשנים שעשאוהו פטור אבל אסור מדרבנן (שבת צב.), ובמקום מצוה ובפרט במקדש לא גזרו, עכ"ד.

אכן חקרו האחרונים בענין שנים שעשאוהו, כי כתב השואל בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"ב סי' ח) ובשו"ת חסד לאברהם (א"ח סי' כ"ח) דהא דפטורין שנים שעשאוהו היינו מכרת ומלאו, דקרא בעשותה קאי על הלאו אשר לא תיעשנה (ויקרא ד כז), ולא אימנע רק מלאו וכתר וחטאת, אבל עשה דשבתון איכא, והם השיבו לסתור דבריו דבאמת שנים שעשאוהו פטורין מכל וכל, והשואל הצדיק שיטתו בחיבורו שו"ת תורת חן (סי' ז) [שנדפס בהסכמת ק"ז הדברי חיים והגאון רבי שלמה קלוגער והגאון רבי שמעון סופר זללה"ה], עי"ש בדבריו בארוכה. [וכסברתו מצינו בלחם משנה (ריש פכ"א מהל' שבת) לגבי חצי שיעור, שהתורה לא אסרה קודם בשבת אלא המלאכות

תכלית ההצלה:

הקמת מבצרי החינוך על אדמת אמעריקע!

השתתפו בסכומים הגונים להחזקת אלפי תשב"ד במוסדותינו הקדושים בעיר וויליאמסבורג יע"א

(דף סז). על פי מה שפסק הרמב"ם (הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז) שאם הטיב הכהן את הנרות והוציאו בחוץ, מותר לזר להדליקו. ולפי זה יש לומר כי בזמן ההוא שבאו זרים להיכל ויחללוה והיתה מלאה גילולים, עד שפינו את היכלך וטיהרו את מקדשך, אז הדליקו נרות בחצר הקודש ולא בפנים ההיכל, וידוע שצריך שמן יותר במקום שהרוח מצויה ששולט ונושב בהאש, יותר ממה שצריך כשעומד בפנים בחדר מכוסה, ובפך לא היה אלא כשיעור הרגיל הדלקה לליל אחת כשמדליק בפנים, ועם כל זה האירו הנרות כל הלילה, ולכן גם ביום הראשון היתה נס. ומפני שהדליקו בעזרה נתפרסם הנס, דאילו היתה המנורה בפנים לא ראו הנס רק הכהנים הניגשים לה', ועכשיו שנדלקו בחצרות קדשך נתפרסם הנס שכל ישראל ראו הנרות דולקים ח' ימים רצופות, ולפיכך התקינו שנדליק גם אנו בפתחי הבית ועל פתחי החצירות, עכ"ד.

וזהו ביאור מאמר המדרש, הדודאים נתנו ריח זה ראובן שהציל את יוסף, דקים ליה כשיטת יוסף שיש להם דין בן נח לחומרא, ומכל מקום שמר את השבת על ידי שעשה מלאכה על ידי שנים, והיינו משום דשנים שעשאו פטורין, ונתעורר הקושיא אם כן למה מילה וקרבות דוחין שבת הא אפשר לעשותם על ידי שנים, וצריך לומר דהמצוה אחשביה למלאכה, ואם כן אי אפשר לומר כתירוץ הבית יוסף שחילקו שמן שבפך לשמונה חלקים, שהרי בשבת לא היו יכולים להדליק פחות מכשיעור, ואי שידליקו שנים, הרי המצוה אחשביה למלאכה, וצריך לומר שהנס היתה במה שהודלק המנורה בחצר הקודש כל הלילה, ולכן ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה שאצל הפתח מבחוץ, שהתקינו להדליק אצל הפסח מבחוץ לפרסם הנס, זכר לנס שנתפרסם לכל ישראל על ידי שהדליקו בחצר הקודש.

מיתה, שנאמר (בראשית ח כב) יום ולילה לא ישבותו. ואם כן איך שמרו האבות את השבת, אלא ודאי מזה ראייה שיצאו מכלל בני נח אפילו להקל, ע"ש.

אכן בבית האוצר (מערכת אבות אות כג) כתב שאין ראייה מזה שהיה להם דין ישראל, דיש לומר שעשו מלאכה בצירוף עם עוד אדם אחר, דהוי ליה שנים שעשאוהו דפטורין בישראל (שבת צג). מקרא דבעשותה (ויקרא ד כז), וזהו רק לגבי ישראל דאיכא גזירת הכתוב קרא דבעשותה לומר דבשנים שעשאוהו אף המעשה מתחייבת לכל אחד ואחד בפני עצמו, ונחשב כאילו כל אחד עשה רק מקצת ולא מלאכה שלימה, מה שאף כן לגבי בן נח דליכא קרא דכל התורה לישראל נאמרה ולא לעכו"ם, המעשה מתייחסת לכל אחד בעצמו ואין כאן שבייתה, עכ"ד.

והנה הקשו האחרונים באמרי בינה (או"ח דיני שבת סוס"י ל"ג) ובשו"ת באר יצחק (או"ח סי' יד ענף ה) אמאי קרבנות דוחה שבת, וכן מילה דוחה שבת, הא אפשר לעשות כל אלו על ידי שנים שעשאוהו בשבת ולא לידחו איסור שבת, ותירצו על פי מאי דקי"ל (רש"י ביצה כז: ד"ה חלה) דאף מלאכה גרועה מכל מקום במקום מצוה רחמנא אחשביה למלאכה. ואם כן גם שנים שעשאוהו במקום מצוה למלאכה יחשב, עכ"ד [ועיקר כסברא זו בדברי יואל (פ' תשא עמוד שיח) לגבי מלאכת המשכן]. אמנם לפי זה נסתיר תירוץ האמרי יושר שהדליקו המנורה בשבת על ידי שנים, דהא כשהדליקו המנורה לשם מצוה שסברו שגם בחצי שיעור מקיים מצוה, הרי יש לומר רחמנא אחשביה למלאכה גם בשנים שעשאוהו ואסור בשבת, ואם כן לא שייך לומר כתירוץ הבית יוסף שחילקו שמן שבפך לשמונה חלקים, דנתעורר הקושיא איך הדליקו בשבת.

ובכן כדי שלא יקשה קושיית הבית יוסף למה התקינו להדליק שמונה ימים, הא לא נעשה נס רק בשבעה לילות, יש לנקוט כתירוץ החתם סופר בדרשותיו

דברות קודש והתחזקות מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

התחזקות במצב הפרנסה

הצדיק. יוסף הצדיק איז געווען א בחור בן שבע עשרה שנה, א מושלם בכל המעלות ומדות, מלא חן, ער איז געווען א בן זקונים, ביי זיין הייליגן טאטן יעקב אבינו וואס האט אים ליב געראט מער פון אלע הייליגע שבטים, כל מה שקיבל משם ועבר מסר לו, א תלמיד

מיר געפינען די וואך אין די סדרה די פרשה ווי יוסף הצדיק איז אראפגעגאנגען קיין מצרים. שטייט אין פסוק, "ויסוף הורד מצרימה ויהי ה' את יוסף". אז מ'איז זיך מתבונן אין דעם פסוק קען מען נעמען א געוואלדיגן חיזוק. מ'זאל זיך אביסל מתבונן זיין אינעם מצב פון יוסף

עמקו מחשבותיו, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, און ס'האט זיך דאך טאקע שפעטער איבערצייגט אז פון די אלע זאכן איז ארויסגעקומען א געוואלדיגע טובה, ווי יוסף הצדיק אליינס האט געזאגט "כי למחיה שלחני אלקים לפניהם".

דאס דארפן מיר ארויסלערנען פון די פרשה די וואך. אידן מאכן מיט שווערע מצבים, ס'איז שווער מיט פרנסה, אידן האבן ליידער פארלוירן די פרנסה, מ'האט אויפגעזאגט מענטשן פון די ארבעט, אידן האבן פארלוירן געלט אויף פארשידענע אופנים, מ'האט איינגעשטעלט געלט און דאס דערלייגט, ס'איז זייער שווער, אבער מ'דארף צו געדענקן "ויהי ה' את יוסף", הוי"ה איז רחמים, אין די שווערע מצבים איז אלעס רחמים וחסדים, מ'דארף גלייבן אין הייליגן באשעפער, אז דער הייליגער באשעפער פירט דער וועלט און ער ווייסט וואס ס'איז גוט פאר'ן מענטש, און אלעס איז נאר לטובה.

מתוך דרשה כ"א כסלו שנת תשס"ט לפ"ק

חכם מופלג שאין דוגמתו, פלוצלינג פאלט ער אראפ "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא", לעבד נמכר יוסף, פון איין טאג אויפן צווייטן ווערט ער פארקויפט פאר א קנעכט אין א ארץ נכרי, ער קען נישט קיינעם, טומאת מצרים, ערות הארץ. אז מ'טראכט אריין אינעם מצב פון יוסף הצדיק ווי ער איז געווען צובראכן ביז גאר, עלנד אליינס אויף אזא ביטערן שווערן מצב אין א פרעמדע מקום.

שטייט אבער אין פסוק ויוסף הורד מצרימה, יוסף איז אראפגעגאנגען קיין מצרים, אין אזא שווערע ביטערן מצב, דאך איז אבער געווען "ויהי ה' את יוסף", הוי"ה איז דער שם פון מדת הרחמים, ביי יוסף הצדיק איז אלעס געווען רחמים, דער ביטערער שווערער מצב איז ביי אים געווען רחמים. וויאזוי דער אויבערשטער פירט דער וועלט איז גוט, אזוי איז רחמים וחסדים. דאס איז דער וועג פון א מאמין, פון אן ערליכען איד, וואס ער גלייבט אז דער הייליגער באשעפער פירט די וועלט, און מאוד

מילי דהספידא על הסתלקותן של כ"ק הגה"צ בעל דברי שלום מאודווארי זצוק"ל והגאון הגדול בעל להורות נתן זצוק"ל

בין כך ובין כך זיצענדיג דא ביים טיש האט מען מיר צוגעברענגט א צעטל פון א פרישע אבידה פאר כלל ישראל. נישט דאהי נאר אין ארה"ק.

ס'איז נפטר געווארן אויך איצט מוצאי שבת, הגאון הגדול רבי נתן געשטעטנער פון בני ברק.

ס'איז ביי מיר א פלוצימ'דיגע זאך. כ'האב נישט געהערט אז ער איז נישט געזונט געווען. ס'איז ביי מיר א שמועה קרובה, און איך בק זייער צושאקלט פון די אבידה.

איך ווייס נישט אויב דאהי, מ'וואוינט דאך דאהי און איך ווייס נישט ווער עס האט אים געקענט, אבער ער איז געווען א גאון עצום, א תלמיד חכם מופלג אק אלע מקצועות התורה. ער איז געזעסן בהתמדה יומם ולילה און געלערנט פון זיין יוגענד אָן. ער האט ארויסגעגעבן אסאך ספרים, תשובות, דרשות, אויף מסכתות.

אין אייניקל פונעם כתב ספר, דאס מיינט אן אייניקל פונעם חתם סופר, און אן אייניקל פון רבי עקיבא אייגער זכרונם לברכה.

ס'איז א געוואלדיגע אבידה פאר ארץ הקודש, "ציון במר תבכה".

כ'מוז אבער ארויסברענגען. ס'איז נפטר געווארן איצט מוצאי שבת א חשוב'ער רב אין די שטאט, הגאון הצדיק אודווארי רב זכרונם לברכה.

ווען נישט די מסיבה דא די מלוה מלכה וואלט איך מיך מטריח געווען פאר אזא אדם גדול, צו פאָרן פערזענליך מקיים צו זיך לכבוד התורה צו זיך בהלווית המת. נאר אזוי ווי ס'איז דאך דא די מסיבה היינט נאכט, האב איך נישט געקענט אוועקפארן, וועל איך זאגן בקיצור א פאר ווערטער לכבודו.

זיין פטירה איז א גרויסע אבידה, ווי די גמרא זאגט "חכם שמת אין לו תמורה". ער איז געווען א חשוב'ער רב, זייער א חשוב'ער רב, א תלמוד חכם, א ירא שמים, א מורה הוראה פאר כלל ישראל העכער זיבעציג יאר. ער האט געמאכט אסאך חיבורים הן בהלכה און הן באגדה. ער איז געזעסן אלע יארן על התורה ועל העבודה אין ד' אמות של הלכה. ער איז געווען פון די שענסטע רבנים אין די שטאט. זיין פטירה איז זייער א גרויסע אבידה. יהא זכרו ברוך.

*

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים, דער אויבערשטער זאל גודר זיין גדרן של ישראל, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל נישט הערן מער אזעלכע זאכן. דער אויבערשטער זאל העלפן אלע ערליכע אידן, אלע תלמידי חכמים און אלע אידן הקטנים עם הגדולים זאלן זוכה זיין צו אריכת ימים ושנים עד זקנה ושיבה, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מ'זאל שטענדיג הערן נאר בשורות טובות, הרחבת הדעת דקדושה, מיט אלעם גוטן תמיד. דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין יבולע המות לנצח און דער אויבערשטער זאל העלפן מיר זאלן אלע זוכה זיין קעגן צו גיין דעם גואל צדק, במהרה בימינו אמן.

דינער למוסדות קרית יואל מוצאי שב"ק וישלח תשע"א

כ'מוז אויסנוצן איצט די געלעגענהייט, ס'איז יעצט געשען, כ'האב עס איצט געהערט און ס'האט מיך זייער צורודערט. ער איז געווען זייער א שטארקער תלמיד חכם און אן ערליכער איד.

ער איז געזעסן אין זיינע ד' אמות. ס'איז מיר אויסגעקומען צו זיין ביי אים אק שטוב, ער איז געזעסן אנגעפולט מיט חידושים, זיינע ספרים, אזוי גאנצע הויפענס, צום באוואונדערן.

ער איז אהערגעקומען מעת לעת, און מען האט אים געפרעגט די שווערסטע שאלות אין אלע מקצועות, אויף אלעם האט ער משיב געווען להלכה.

ס'איז זייער א גרויסע אבידה ס'דא זייער ווייניג ערליכע רבנים תלמידי חכם און יראי ה'.

סכנת הקאמפויאטער

איך האב געמיינט אז אנדערע מקומות וועלן אונז באלד נאכמאכן, ביז דערוויל זענען מיר נאך די איינציגע, ס'האט אונז נאך קיינער נישט נאכגעמאכט, ווייל קרית יואל איז מיוחד במינו.

לעצטן זומער ווען מען האט גערעדט פון די ענינים, און מען האט גערעדט פון די שעדליכקייט פון האבן קאמפיוטערס אין שטוב, אבער אידן דארפן דאס האבן, דער מסחר האט זיך אזוי אויסגעשטעלט אז אלעס גייט מיט דעם, אבער האבן אין שטוב ווי ס'איז דא קינדער, איז עס שעדליך פאר די ערוואקסענע און ס'איז שעדליך פאר די קינדער. איז מען געזעסן און מען האט דן געווען וואס קען מען דא טון בנוגע דעם ענין, און מען האט דעמאלטס מחליט געווען אז מען וועט אויפשטעלן א פלאץ וואס וועט זיין מיוחד פאר קאמפיוטערס, ווען איינער דארף האבן פאר זיינע געשעפטן זאל ער האבן א פלאץ דא אין שטאט, אוועק פון שטוב, און מען שטעלט אים עס צו מיט אלע צוגעהערן, אז ווען ער וויל קען ער אהין אריינגיין און זיך ערלעדיגן זיינע געשעפטן וואס ער האט צו מאכן.

מען האט גערעדט דערפון זומער ביי די יארצייט, ס'איז אדורך א פאר חדשים, און כ'קען מעלדן דא ברבים, אז ס'האלט שוין פארן גמר, ס'איז דא דאס פלאץ, מען ברענגט שוין די מעבל און אלע צוגעהערן, ס'וועט אי"ה זיין א פיין מקום פאר ווער עס דארף עס, צו קענען ערלעדיגן דארט די געשעפטן, און דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל האבן הצלחה.

קרית יואל איז קיעה"ר א גרויס שטעטל, און מען דארף האלטן די שטאט הייליג און זויבער, דער יצה"ר האט נישט פארגעסן פון קרית יואל, ס'איז ביי אים א גרויסע אדרעס, און ער פארלייגט כוחות איבעראל, און אויך אין קרית יואל. דער יצה"ר איז מיט פארשידענע לבושים, און מען דארף לוחם זיין קעגן אים.

מיט עטליכע חדשים צוריק - ביי די יארצייט כ"ז אב - האט מען גערעדט פון דעם ענין וואס איז נוגע קאמפיוטערס, און כ'וועל ארויסברענגן דער שבח פון קרית יואל, די בית רחל אין קרית יואל איז די איינציגסטע מוסד אין ניו יארק וואס מען לערנט נישט מיט מיידלעך קיין קאמפיוטערס.

ס'איז געווען א אסיפה, און מען האט גערעדט פון דעם ענין אז ס'איז א תרתי דסתרי, יעדער איינער זאגט און מען ווארנט און מען רעדט פון די שעדליכקייט פון קאמפיוטערס, און אין די זעלבע צייט אין די מוסד נעמט מען די גרויסע מיידלעך און מען לערנט זיי אויס ווי אזוי צו ארבעטן אויף קאמפיוטערס, און ס'זענען געקומען אידן זיך באקלאגן אז ס'איז א תרתי דסתרי, דו לערנסט עס אויס, און וואס ווילסטו מען זאל עס נישט נוצן?, האט מען דן געווען דערויף, און מען האט באשלאסן אז אין קרית יואל אין בית רחל וועט מען נישט לערנען מיט מיידלעך קיין קאמפיוטערס, אויב עמיצער וויל דוקא, זאל ער זיך גיין לערנען פריוואט, אבער דער אלגעמיינער מוסד אין סקול לערנט מען נישט קיין קאמפיוטערס.

וויל איך זאגן פאר די איבערגעבליבענע משפחות, רוב משפחות וואס וואוינען אין קרית יואל - איך רעד פון די וואס האבן די קינדער ביי אונז אין מוסד - זיי האבן זיך ארויסגעצויגן אהער און זענען געקומען וואוינען דא, ווייל זיי ווילן נישט וואוינען אין מאנהעטן, און זיי ווילן נישט אז זייערע קינדער זאלן זיך חבר'ן מיט קינדער פון מאנהעטן, ממילא וועט די הנהלת התלמוד תורה גיין מיטן גאנצן חומר, ווייל מיטן אייבערשטענס הילף אין אונזער מוסד וועט נישט זיין קיין קינדער פון מאנהעטן הייזער.

ס'איז לעצטנס ארויסגעגאנגען קינדער פון אונזער מוסד, א פאר פון די מאנהעטן קינדער זענען ארויסגעגאנגען פון אונזער מוסד, און זיי זענען געגאנגען ערגעץ אנדערש, און אונז מאך מיר אויף זיי א ברוך שפטרני.

דער אייבערשטער זאל העלפן אז אונז זאל מיר קענען מגדל זיין אונזערע קינדער מיט הצלחה לתורה ויראת שמים און מדות טובות, הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו. דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין א בחינה פון סור מרע ועשה טוב, מען זאל קענען שטייגן אין די מדרגות אין תורה און אין עבודת ה'.

דינער למוסדות קרית יואל מוצאי שב"ק וישלח תשע"א

יברך את בית אהר"ן

בידידות והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, לידידינו הבחור היקר והחשוב, על כל מכיריו חביב, מתמיד בתורה בשקידה מרובה, שמו מהללים בהוקרה ובחיבה, מקבל את כ"א בסבר פנים יפות, יראת ה' על פניו חופפת, להגיד שבחו של אהר"ן, יהוד"ה אתה יודוך בשיר וברון,

חתן **אהרן יהודה פאלאטשעק** נ"י

לרגל שמחתו באירוסיו עב"ג למז"ט

יה"ר שתוכה לבנות בית נאמן בישראל לתפארת, והזיווג יעלה יפה כגפן אדרת, ואך טוב וחסד ירדפוך כל ימי חיך, וראה בנים לבניך כאוות נפשך, אמן.

כ"ד ידידיך השמחים בשמחתך מריחוק מקום וקירוב לב

יואל יהושע גראס
אשר אנטשיל אפעל

פה ישיבת מהר"ט בני ברק יצ"ו

ס'וועט זיין א גרויסע תיקון דא אין די שטאט, און כ'האף אז פון דא וועלן זיך אפלערנען אנדערע מקומות און מען וועט עס נאכמאכן, ווייל דער פראבלעם איז א ברענענדיגע פראבלעם, נישט נאר פאר קרית יואל, נאר פאר די גאנצע וועלט.

די תלמוד תורה האט ארויסגעשיקט - פאר אלע עלטערן וואס האבן זייערע קינדער לערנען ביי אונז אין די תלמוד תורה - א צעטל ווי מען דארף אונטערשרייבן אז מען האט נישט קיין קאמפיוטער אין שטוב, אדער אז מען האט און מען נעמט עס ארויס, מען האט געגעבן א געלעגנהייט פאר ווער ס'האט און דארף עס לצורך פרנסה אדער אנדערע ענינים, ער זאל עס קענען מסדר זיין אויף די נייע מקום.

בערך 1800 משפחות האבן קינדער ביי אונז אין מוסד, מען האט ארויסגעשיקט דעם צעטל פאר אלע עלטערן, כמעט אלע האבן געענטפערט, ס'האלט ביי בערך 100 משפחות וואס האבן נאכנישט געענטפערט, דאס הייסט אז די אלע ביז בערך 100 משפחות, האבן אלע געענטפערט, אדער אז זיי האבן נישט, אדער אז זיי האבן שוין מסדר געווען נישט צו האבן, און די איבריגע איז פון די איז דא א טייל וואס האבן פשוט זיך נישט גענומען די מי צו ענטפערן, צו די אנדערע דארף מען זיך אראפזעצן, אז ווער ס'שיקט א קינד ביי אונז אין מוסד, דארף וויסן כי עם קדוש אתה לה' אלקיך.

וויל איך דא זאגן בקיצור, א קאמפיוטער דאס איז מאנהעטן, ווער ס'האט א קאמפיוטער אין שטוב האט אהיימגעברענגט מאנהעטן אין די גאנצע טומאה פון מאנהעטן צו זיך אהיים, און מיט דעם פיטערט ער זיין ווייב זיינע זון און זיינע טעכטער, די שעדליכקייט האט קיין שיעור נישט, הן פאר קליין און הן פאר גרויס, ווער ס'האט עס זאל וויסן אזוי, ער וואוינט אין מאנהעטן, זיינע מחשבות זענען מאנהעטן, ער טראגט זיינע קינדער צו טעגליך צו וועכנטליך קיין מאנהעטן, אפילו ווען ער איז נישט אינדערהיים, און ער מיינט אז ס'איז פארשלאסן, ס'פאלט אים גארנישט ביי אז זיינע קינדער זענען סאך קלוגער פון אים, זיי זענען יונגער, ער איז קלוגער פון זיין טאטע, און זיינע קינדער זענען קלוגער פון אים, זיי שפילן אים אויס און האבן א צוטריט, זיי ווייסן ווי אזוי מען קריכט אריין ווען ער איז נישט אינדערהיים, און זיי געפונען זיך דעמאלטס אין מאנהעטן, דער סם איז בגשמיות און כל שכן ברוחניות.

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הנגנו משגרים ברכת מז'ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללנו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

הרב נפתלי צבי קאהן שליט"א
 ר' שלום אליעזר בראך נ"י
 ר' אלי' מאיר (ברא"י) גאלדבערגער נ"י
 ר' משה דוד ווינגארטען נ"י
 ר' יקותיאל מנשה ווערצבערגער נ"י, תאומים
 ר' אברהם חיים לאוב נ"י
 ר' יואל (ברא"י) עק שטיין נ"י
 ר' זלמן לייב פעלבערבוים נ"י
 ר' יואל משולם זושא פריעד נ"י
 ר' יואל (ברא"מ) שווארץ נ"י

הולדת הבנות

ר' שלמה משה וויינבערגער נ"י
 ר' יואל (בר"י) מיטטעל מאן נ"י
 ר' אברהם (בר"ה) פייער שטיין נ"י
 ר' מרדכי לייב (בהר"מ) צוויבל נ"י
 ר' אהרן דוד (ברא"י) רובינשטיין נ"י
 ר' אהרן יודא שווארץ נ"י
 ר' יודא משה אליעזר שעהר נ"י
 ר' יואל ישראל מאיר שפילמאן נ"י

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' יעקב וויזעל נ"י
 מו"ה יעקב קעסלער הי"ו
 מו"ה שמעון אליעזר לעבאוויטש הי"ו
 מו"ה חיים אלי' פעלבערבוים הי"ו
 מו"ה וואלף שניצער הי"ו

בארא פארק

הולדת הבנים

הרב אלכסנדר אשכנזי שליט"א
 ר' לוי יצחק ליכטע שטיין הי"ו
 ר' משה שלום ראזענצווייג הי"ו

הולדת הבת

ר' משה ארי' פריינד הי"ו

מאנסי

הולדת הבן

מו"ה יואל ב"ר יודל קליין הי"ו

הולדת הבת

מו"ה פישל פריינד הי"ו

איראפע

הולדת הבן

ר' יונתן ווייס הי"ו, לאנדאן
 בן ר' יושע פנחס ווייס הי"ו, ק"י
 חתן ר' פנחס ראזענבערג הי"ו, לאנדאן

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' חיים יצחק שווארץ הי"ו, תאומים
 ר' מנחם מענדל עק שטיין הי"ו, לאנדאן
 הרב אהרן דוד סאלינסקי הי"ו
 ר"מ ביש"ק אנטווערפן
 בן ר' אברהם סאלינסקי הי"ו, לאנדאן
 חתן ר' יעקב ליב מאשקאוויטש הי"ו, אנטווערפן
 הרב עזריאל גרין הי"ו, ר"מ בישיבת ווילייק
 בן ר' יוסף יושע גרין הי"ו, חבר הנהלת המוסדות ב"ב

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' אליעזר דוד גליק הי"ו
 ר' נחום יעקב צבי ב"ר אהרן דוד רובינשטיין הי"ו
 ר' אהרן הערש בן הרב ישראל שלום טויב הי"ו
 ר' יואל ב"ר משה גאלדבערגער הי"ו
 ר' יואל שמעון ב"ר יוסף אהרן רובין הי"ו
 ר' שאול ב"ר שמואל לייב בראך הי"ו
 ר' בנציון ב"ר נפתלי צבי צאהלער הי"ו, תאומים
 ר' נפתלי צבי בן הרב עזריאל מאיר קאהן הי"ו
 ר' יקותיאל הלל ב"ר מרדכי גדלי' שפיטצער הי"ו
 ר' קלונימוס אליעזר ב"ר מנחם דניאל כאירה הי"ו
 ר' חיים צבי ב"ר ישראל ארי' פישער הי"ו

הולדת הבנות

ר' אברהם דוד ב"ר ישראל חיים ווייס הי"ו
 ר' בנציון ב"ר נפתלי צבי צאהלער הי"ו, תאומים
 ר' יואל ארי' לייב ב"ר ראובן חיים ווייס הי"ו
 ר' מאיר זאב ב"ר מענדלאוויטש הי"ו
 ר' יוסף טובי' גדלי' ב"ר דוד לייב זיכער מאן הי"ו

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

מו"ה אייזיק אפעלדארפער הי"ו
 מו"ה אהרן שמואל קאהן הי"ו
 מו"ה יושע הערש גליק הי"ו
 הרב משה ראזענפעלד שליט"א

מאנטרעאל

הולדת הבן

מו"ה יעקב צימער מאן הי"ו
 ולחונת מו"ה ישראל בלייער הי"ו

אירוסים צאצאיהם

ר' יצחק זינגער נ"י, וויליאמסבורג	החתן חיים אליעזר נ"י	ר' שמעון ישראל ברויער נ"י, קרית יואל
ר' יעקב צבי ווערטהיימער נ"י, וויליאמסבורג	החתן יושע שמואל נ"י	ר' יעקב קאהן נ"י, קרית יואל
ר' חיים העללער נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל נ"י	ר' ישראל יצחק בערנאטה נ"י, וויליאמסבורג
ר' יושע הערש גליק נ"י, וויליאמסבורג	החתן שאול יחזקאל נ"י	הרב ישראל ארי' גאלדבערגער נ"י, בארא פארק
הרב ארי' דוב קארנבלי שליט"א, קרית יואל	החתן קלמן אליעזר נ"י	הרב אברהם חיים גאלדמאן נ"י, לאנדאן
ר' טובי' (בר"ה) בראך נ"י, קרית יואל	החתן שמעון נ"י	ר' גבריאל שמואל ווייס נ"י, אוסטראליע
ר' שאול יחזקאל גאלדבערגער נ"י, בארא פארק	החתן לייב נ"י	ר' ישכר בער הי"ו, קרית יואל
ר' ישראל וויזענפעלד הי"ו, בארא פארק	החתן חיים נ"י	ר' מרדכי דוד כהן נ"י, וויליאמסבורג
הרב יוסף ראטענבערג נ"י, בארא פארק	החתן שלמה נ"י	ר' סיני אייזיקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג

נישואי צאצאיהם

ר' טובי' גאלדשטיין נ"י, וויליאמסבורג	החתן יעקב מרדכי נ"י	ר' משה יודא הירש נ"י, וויליאמסבורג
ר' שמואל בנימין כהן לאנדאן וויליאמסבורג	החתן חיים מענדל נ"י	ר' משה ישראל שניטצער נ"י, וויליאמסבורג
ר' יקותיאל דוד אהרן ווייס נ"י, וויליאמסבורג	החתן חיים יודא נ"י	ר' משה הכהן גלאנצער נ"י, וויליאמסבורג
ר' שלום אליעזר דים נ"י, קרית יואל	החתן אברהם מאיר נ"י	ר' ישראל נחמ' שווארץ נ"י, וויליאמסבורג
ר' מעכיל גרינפעלד נ"י, וויליאמסבורג	החתן חיים נפתלי הירצקא נ"י	ר' שלמה ווייזער נ"י, וויליאמסבורג
ר' יוסף יאקאב נ"י, קרית יואל	החתן יצחק אליעזר נ"י	ר' ברוך גלויבער נ"י, קרית יואל
ר' יצחק לעבאוויטש הי"ו, לאנדאן	החתן ישראל נ"י	ר' שמואל זאב קלערקאפער, אוסטריע
ר' שמואל פערלמאן הי"ו, לאנדאן	החתן מרדכי זאב נ"י	ר' ארי' ראטה הי"ו, מאנטשעסטער
ר' משה חיים פאללאק הי"ו, מאנטשעסטער	החתן אלימלך מתתיהו נ"י	ר' משה ראזענבערג, לאנדאן

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-52764837 און אין אר"י 845-662-5579